

Leo Tanner

Živite kao djeca svjetla

Duhovno tumačenje Besjede na gori

Predgovor

Živite kao djeca svjetla! (Ef 5,8). U travnju 2014. bio sam pozvan da na temu Besjede na gori održim jedan seminar. Ovi dani su me na poseban način izazvali. Jer Isusove riječi govore neposredno u naš život. Tko ih primi otvorena srca ne može umaknuti njihovoj snazi i djelovanju, to više što smo neprestano u opasnosti s duhom svijeta stvarati kompromise i napustiti sjajni put Evanđelja.

Ohrabren mnogim pozitivnim reakcijama odlučio sam tadašnje poticaje preraditi i sada ih učiniti dostupnima široj javnosti. Tako ova knjiga može i hoće poslužiti najprije osobnome razmatranju Besjede na gori. Zato svako poglavlje završava s pitanjima za posvješćivanje i jednom molitvom.

Razmjena i zajedništvo jačaju nas na putu Evanđelja. Stoga sam u Dodatku podijelio sadržaj na 12 susreta malih skupina. Ondje se nalaze i daljnji poticaji za razmišljanje koji služe osobnome produblivanju kao i razmjeni.

Neka poruka Besjede na gori po ovoj knjizi mnogima pomogne da radosno, odlučno i sa isijavanjem *žive kao djeca svjetla*.

Leo Tanner

Uvod u Besjedu na gori:

Mt 4,12-5,2

A čuvši da je Ivan predan, povuče se u Galileju. Ostavi Nazaret te ode i nastani se u Kafarnaumu, uz more, na području Zebulunovu i Naftalijevu da se ispuni što je rečeno po proroku Izaiji: Zemlja Zebulunova i zemlja Naftalijeva, Put uz more, s one strane Jordana, Galileja poganska – narod što je sjedio u tmini svjetlost vidje veliku; onima što mrkli kraj smrti obitavahu svjetlost jarka osvanu. Otada je Isus počeo propovijedati: „Obratite se jer približilo se kraljevstvo nebesko!“

Prolazeći uz Galilejsko more, ugleda dva brata, Šimuna zvanog Petar i brata mu Andriju, gdje bacaju mrežu u more; bijahu ribari. I kaže im: „Hajdete za mnom, učinit ću vas ribarima ljudi!“ Oni brzo ostave mreže i pođu za njim. Pošavši odande, ugleda druga dva brata, Jakova Zebedejeva i brata mu Ivana: u lađi su sa Zebedejem, ocem svojim, krpali mreže. Pozva i njih. Oni brzo ostave lađu i oca te pođu za njim.

I obilazio je Isus svom Galilejom naučavajući po njihovim sinagogama, propovijedajući evanđelje o Kraljevstvu i liječeći svaku bolest i svaku nemoć u narodu. I glas se o njemu pronese svom Sirijom. I donosili su mu sve koji bolovahu od najrazličitijih bolesti i patnja – opsjednute, mjesečare, uzete – i on ih ozdravljaše. Za njim je pohrlio silan svijet iz Galileje, Dekapola, Jeruzalema, Judeje i Transjordanije.

Ugledavši mnoštvo, uziđe na goru. I kad sjede, pristupe mu učenici. On progovori i stane ih naučavati... (Mt 4,12-5,2).

„To je ipak iluzija, potpuna preopterećenost!“ „Tako ipak nitko ne može živjeti!“ Takve i slične rečenice možemo čuti kad se citiraju tekstovi iz Besjede na gori.

Kad su ga pri jednome zadržavanju na željezničkoj postaji u Indiji obasuli ovacijama, Mahatma Gandhi je iz torbe izvadio Novi zavjet i

pročitao jedan odlomak iz odlomak Besjede na gori. Nato je rekao: „Od kršćanstva je prije svega istinita Besjeda na gori, ali kršćanstvo ne čini to što uči. Ono što je istinito može se iskusiti jedino ako se čini.“

Stvarno postoje istine koje nije moguće razumjeti glavom, nego se čovjeku samo u činjenju objavljuju i otkrivaju. To vrijedi za Besjedu na gori. Tko ju promatra samo izvanjski, njemu se brzo pojavljuje kao idealan životni prostor, daleko od svake realnosti: Ali to ipak ne ide! To ipak nije normalno! Ljudski gledano i samo na ljudskoj snazi bazirano to je istina.

Kršćanski pak život gradi temeljno na snazi Duha Svetoga, na snazi Božjega kraljevstva. Ovu snagu moguće je iskusiti samo u činjenju, u pripuštanju. Tako je Besjeda na gori sažetak onoga što se po Duhu Svetome u čovjekovu životu može promijeniti. Besjeda na gori objavljuje život u Božjemu kraljevstvu. Pokazuje nam Božji životni program, stil života za koji nas Bog želi osposobiti.

Isus je u mnogim prisposodobama o rastu ukazao na to da je život u Božjemu kraljevstvu moguće usporediti s biološkim procesom rasta. Ne radi se od danas do sutra. To je put koji treba naše sudjelovanje, a time i odluku: Tako *hoću* živjeti! Bez ove odluke snagu Božjega kraljevstva nije moguće iskusiti. Svjetlo evanđelja neće zasjati.

Pavao piše: „*Nekoć bijaste tama, a sada ste svjetlost u Gospodinu: kao djeca svjetlosti hodite*“ (Ef 5,8). *Nekoć* ti ljudi nisu poznavali ovo svjetlo koje im se pojavilo u Isusu iz Nazareta. A onda su susreli Isusa. Puni radosti i oduševljenja prihvatili su na krštenju Isusa kao svoga *Gospodina* (usp. Kol 2,6). Primili su ne samo novoga Gospodina, nego i čudesnu snagu ovoga Gospodina, Duha Svetoga! Tako je nešto postalo temeljno drukčije, novo. Oni su *po Gospodinu postali svjetlost*. Po njemu se (i to uvijek iznova) osposobljavaju da žive *kao djeca svjetla*.

Pripovijest

Sljedeća pripovijest može nam pokazati nešto od ovoga puta:

„Jedan kralj i njegova supruga dobili su nešto kasnije u svome životu dugo iščekivanoga sina, prijestolonasljednika. Ovaj je nosio na svojoj ruci upadljiv vatreni znak. Zatim se dogodila nesreća i prilikom te nesreće dijete se izgubilo.

Gomila prosjaka pronašla dijete. Vidjeli su krasne haljine i skupocjene tkanine s insignijama visokoga gospodina koje je dijete nosilo, ali nisu znali čitati, nego jer bijahu gladni i promrzli, uzeli su dijete a njegove haljine prodali.

Kralj i njegova supruga bijahu izvan sebe od bola zbog toga gubitka i od toga dana slali su glasnike čitavom zemljom, i preko granice da bi njihova sina, toga dječaka s vatrenim znakom na ruci, tražili.

Ne znamo koliko dugo je ta potraga trajala, koliko dana, mjeseci, godina. Znamo jedino da je dijete živjelo među prosjacima. Raslo je u prljavštini i dronjcima, sa štakorima i buhama. I naučilo prosjačiti, lagati, varati, proklinjati, ali i krasti. Tako je živjelo: prosjak među prosjacima, sve do dana kad su kraljevi glasnici pronašli dijete.

Dječak je u međuvremenu već bio dva puta uhvaćen u krađi. A ovoga je puta već imao konopac oko vrata da bude na trgu obješen. Ali kad su došli kraljevski glasnici i na ruci otkrili vatreni znak, znali su: To je traženi sin. Smjesta su se umiješali, oslobodili dječaka i uzeli ga sa sobom kralju.

Dječak prosjak jako se bojao. A kad su mu glasnici prenijeli radosnu vijest da je on izgubljeni i dugo traženi kraljev sin, pomisli da je to samo okrutna šala. Čak se bojao da ga sada uz smrt čekaju i dodatna mučenja. Stoga je pokušao više puta uzalud skočiti iz kočije i pobjeći.

Njegova je zbnjenost bila sve veća kad je, došavši u dvorac, od presretna kralja i njegove supruge uzet u naručje. U njemu se pojavila sumnja da to mora biti strašna zamjena. Kad je prošao mimo ogledala, činilo se sve više i više da je to poruga. Zar da tako izgleda kraljev sin? Odjeven u dronjke, neugodan, smrdljiv, ušljiv, u pognutu, podložnu stavu?

Možemo si zamisliti da je prve noći pokušao dvorac napustiti kroz prozor i pobjeći, da se u svome novom odijelu osjećao apsolutno smiješno i uvijek iznova svladavao nesklonost prema kupačkoj kadi. Postaje nam jasno da mladoga prosjaka sljedećih tjedana, mjeseci i godina očekuje puno novoga. On mora postati onaj koji stvarno jest: kraljev sin i budući vladar zemlje.

Nije bila jednostavnija ni zadaća kraljevih slugu uvesti kraljevića u najrazličitija područja njegove baštine. Potrebno je puno strpljivosti dok se nekadašnji prosjak bude ponašao u skladu sa svojim kraljevskim dostojanstvom, a još dulje će potrajati dok bude stvarno razmišljao kao baštinik kraljevstva i tako se i ponašao. Moguće je zamisliti i povratak u stari mentalitet prosjaka.“

Kraljević je morao ostaviti mentalitet prosjaka i naučiti urastati u kraljevski mentalitet. Ne samo to: kraljev sin je morao ne samo naučiti osjećati se kao kraljević i u skladu s time se ponašati, nego i prihvatiti da će mu biti povjerena kraljevska vlast. Morao je naučiti djelovati polazeći od kraljevske vlasti, preuzeti odgovornost i postati aktivan.

U sličan proces učenja pozvani smo i mi. Očekuju nas nove stvari. Kao u ogledalu pokazuje nam Besjeda na gori: Tako izgleda tvoj novi život. Tako živi dijete svjetla. Za to nas Bog hoće osposobiti. Pred nama je tako napeta avantura puna izazova koji se isplate.

Besjeda na gori

Postoje dvije verzije Besjede na gori. Besjeda na gori je Matejev posebno složeni nauk, u kojemu Matej židovskim slušateljima hoće pokazati da je Isus sada novi Učitelj Izraela. U Luke 6,20-49 postoji kraća verzija Besjede na gori s djelomično drugim naglascima. Luka se okreće kršćanima iz poganstva. Isusov govor u Luke označuje se i kao govor na ravnu.

Povezanost

Matej započinje svoje Evanđelje Isusovim rodoslovljem (1,1-18).

Zatim pripovijeda o Isusovu rođenju (1,18-25). U drugome poglavlju dolaze zvjezdoznanci (magi) s Istoka i klanjaju se djetetu, novorođenomu kralju (2,1-12). Iza toga moraju Josip, Marija i Isus bježati pred kraljem Herodom, koji hoće ubiti dijete Isusa (2,13-18). Poslije Herodove smrti vraćaju se natrag u Nazaret (2,19-23).

U trećemu poglavlju nastupa Ivan Krstitelj, koji upućuje na Dolazećega. Rekao je: *Ja vas, istina, krstim vodom na obraćenje, ali onaj koji za mnom dolazi jači je od mene. Ja nisam dostojan obuće mu izuti. On će vas krstiti Duhom Svetim i ognjem* (Mt 3,11). Zatim na Jordan dolazi Isus i daje se od Ivana krstiti. Pritom *ugleda Duha Božjega gdje silazi kao golub i spušta se na nj* (3,17).

Odmah iza toga u četvrtome poglavlju „*Duh odvede Isusa u pustinju*“ (4,1). Nakon 40 dana posta pokušao je đavao tri puta odvratiti Isusa od njegova puta – uzalud! *Tada ga pusti đavao. I gle, anđeli pristupiše i služahu mi* (4,11).

Isus čuvši *da je Ivan predan, povuče se u Galileju. Ostavi Nazaret te ode i nastani se u Kafarnaumu, uz more, na području Zebulunovu i Naftalijevu* (4,1-13). Asirci su Zebulunovo i Naftalijevo pleme 722. prije Krista deportirali. Kao posljedica toga ovo područje kao i čitavu Galileju nastanili su pogani. Na ovome području započinje sada djelovati Isus. Time se ispunja Izaijino proroštvo (Iz 8,23; 9,1): *zemlju Zebulunovu i zemlju Naftalijevu, Put uz more, s one strane Jordana, Galileju pogansku – narod što je sjedio u tmuni svjetlost vidje veliku; onima što mrkli kraj smrti obitavahu svjetlost jarka osvanu* (9,15-16).

U Isusu dolazi Božje svjetlo za sve narode u tamu ovoga svijeta. Možemo svjetlu okrenuti leđa ili mu se okrenuti i otvoriti. Na to sada poziva Isus sve: *Obratite se! Ta približilo se kraljevstvo nebesko!* (Mt,4,17).

Božje kraljevstvo – Matej, koji ovdje Božje ime opisuje nebom, naziva ga kraljevstvo nebesko – zove se Božje kraljevsko gospodstvo. Božje kraljevstvo znači: Bog je kralj i vlada. Isus govori: Bog hoće sada vladati i djelovati kao kralj. Nebeski Otac hoće ljudima u svim njihovim nevoljama i trpljenjima priteći u pomoć i svima darovati puninu života. Bog hoće svojom ljubavlju vladati u ljudima i tako srca

ljudi i sve njihove odnose ispuniti svojom ljubavlju.

Obratite se! korak je da bi se došlo u Božje kraljevstvo. Obraćanje se sastoji u tome da se Boga prihvati kao kralja vlastitoga života. Tako se otvaramo njegovu utjecaju, njegovu djelovanju.

Kako se to događa pokazuje sada Matej u sljedećemu pozivu prvih učenika. Isus ugleda dva brata, Šimuna i Andriju pri njihovu poslu oko ribarenja. Isus im prilazi i govori: *Hajdete za mnom, učinit ću vas ribarima ljudi! Oni brže bolje ostave mreže i pođu za njim.* Isto su tako reagirala i druga dvojica braće, Jakov i Ivan. Isus *pozva i njih. Oni brže bolje ostave lađu i oca te pođu za njim* (Mt 4,18-22). *Brže bolje* i smjesta odlučuju se učenici slijediti Isusov poziv. U ovoj jasnoj odluci smjesta (brže bolje) ovi Isusovi učenici su uzor svima nama.

Sada ovi učenici slijede Isusa. Obilaze s njim uokolo i upoznaju Božje kraljevstvo: Isus naučava i propovijeda evanđelje o kraljevstvu (Mt 4,23) i daje da ga ljudi odmah iza toga iskuse. Isus *lijeći svaku bolest i svaku nemoć u narodu... I donosili su mu sve koji bolovahu od različitih bolesti i patnja – opsjednute, mjesečare, uzete – i on ih ozdravljaše* (Mt 4,2-24). Isus objavljuje Božje djelovanje. Kad Bog može vladati, ranjeni život ozdravlja i postaje dobar. Ljudi se otvaraju novim oduševljavajućim obzorima, procvjetavaju.

Takva prva čudesna iskustva ne žele biti nikakvo prolazno raspoloženje. Stoga pitanje: Kako to što je započelo s toliko oduševljenja, može sada rasti dalje i produbljivati se? Kako može novo i usrećujuće Božjega kraljevstva postati trajnim iskustvom? U vezi s time pokazuje sada Isus kako izgleda život kad Bog kao kralj može djelovati, vladati i kraljevati. Ovomu novom načinu života u Božjemu kraljevstvu okrećemo se sada u nauku Besjede na gori.

U vezi s Besjedom na gori

Zašto se ovaj Isusov govor naziva „Besjeda na gori“? Odgovor daje prvi redak: Isus, *ugledavši mnoštvo, uzide na goru. I kad sjede, pristupe mu učenici* (Mt 5,1).

Gora

Uzaći na *goru* podsjeća na Stari zavjet. Nakon velikoga događaja Izlaska iz Egipta, prolaska kroz Crkveno more, Izrael je došao do gore Sinaja. Ondje je Mojsije uzašao na goru gdje mu je Jahve govorio, priopćivao svoje upute i zapovijedi koje je Mojsije zatim objavljivao narodu. Ove upute, deset riječi (Deset zapovijedi) kao i svi daljnji zakoni i propisi, smatraju se Torom, Mojsijevim naukom, zapisanim u prvih pet knjiga Staroga zavjeta. Stoga se označuju i kao pet Mojsijevih knjiga. Mojsije je posrednik Božjih uputa, a time i učitelj Božjega naroda naprosto!

Matej govori jednostavno o *gori*. Ne navodi konkretni brežuljak. Gora je za njega mjesto gdje se Isus povlačio na molitvu, gdje je razgovarao oči u oči s Ocem. Iz ove intimne povezanosti s Ocem postaje gora mjestom božanskoga nauka.

Kad danas u Galileji posjetimo Goru blaženstava, otvara nam se čudesan pogled. Gledamo preko vode Genezaretskoga jezera stabla, livade, cvijeće, nebo i sunce. Možemo čuti pjev ptica. Otvara nam se čudesno ozračje ljepote i mira.

Učitelj Novoga saveza

Kad Isus sada uzlazi na goru, evanđelist Matej tada time izražava istinu: Isus je *novi Mojsije*, koji nam donosi *novi zakon* Novoga saveza. U čemu se sastoji bit kod toga novog zakona Novoga saveza.

Jahve s gore Horeba nije po Mojsiju objavio samo svoje upute, izabrao je Izrael za svoj narod i ondje s njime sklopio savez. Izrael je otada Božji narod: *Ta ti si narod posvećen Jahvi, Bogu svome: tebe je Jahve, Bog tvoj, izabrao da među svim narodima koji su na zemlji budeš njegov predragi vlastiti narod* (Pnz 7,6). Izrael i Jahve pripadaju otada neopozivo skupa.

Božji narod je nažalost ustanovio da nije bio u stanju držati Božje zapovijedi. Stari savez je bio neprestano kršen. Tada je Bog jednoga dana obećao da će sa svojim narodom sklopiti Novi savez. On se trebao bitno razlikovati od staroga. Jeremija najavljuje: *Ovo je Savez što ću ga sklopiti s domom Izraelovim poslije ovih dana – riječ je Jahvina: Zakon ću svoj staviti u dušu njihovu i upisati ga u njihovo*

srce. I bit ću Bog njihov, a oni narod moj (Jer 31,33). Novost je: Zapovijedi u novome zajedničkom životu neće više biti nametnute izvana, nego će biti nešto što spada u vlastito srce. Potreba srca.

Ovo se događa po Duhu Svetome. Zato su Duhovi mjesto gdje nam je darovan novi Savez, gdje je Duh Sveti izliven u novoj punini. Mjesto gdje ulazimo u ovaj novi Savez, u ovu novu povezanost s Bogom, jest krštenje. Tako govori Petar na Duhove onima koji su bili dodirnuti u srcu: *Obratite se i svatko od vas neka se krsti u Ime Isusa Krista da vam se oprostite grijesi, i primit ćete dar, Svetoga Duha* (Dj 8,15-16).

Po savezu s Isusom Kristom po krštenju primamo udio na Isusovu sinovstvu a time i na njegovu Duhu. Ovaj Isusov Duh čini da u njemu postanemo Božji sinovi i kćeri: *Ta ne primiste duha robovanja da se opet bojite, nego primiste Duha posinstva u kojemu kličemo: Abba! Oče! Sam Duh susvjedok je s našim duhom da smo djeca Božja* (Rim 8,15-16).

Otac po Božjemu Duhu polaže u naše srce čežnju da bismo živjeli kao On. Tada se događa: *Ja ću biti vaš Bog a vi ćete biti moj narod*. Ja ću biti vaš Otac, a vi moje kćeri i sinovi koji žele živjeti onako kako živim ja. To je život u Božjemu kraljevstvu.

Sjede pokazuje da Isus sada zauzima mjesto Mojsija, Mojsijevu učiteljsku stolicu. U Isusovo vrijeme postojalo je u sinagogi posebno mjesto, Mojsijeva stolica. Kad su pismoznanci sjedali, tada na tu stolicu, naučavali su s Mojsijevim autoritetom. I Isus spominje ovo: *Na Mojsijevu stolicu zasjedoše pismoznanci i farizeji. Činite, dakle, i obdržavajte sve što vam kažu...* (Mt 23,1-2).

Kad Isus sjeda na gori, time predstavlja da On sjeda na Mojsijevu stolicu i to kao veći Mojsije, koji Božji Savez širi na sve narode. Ovoga novog proroka navijestio je Mojsije: *Proroka kao što sam ja, iz tvoje sredine, od tvoje braće, podignut će ti Jahve, Bog tvoj: njega slušajte!* (Pnz 18,15). Isus govori sada s većim autoritetom. Zato i podvostručivanje: *On progovori i stane ih naučavati*. Isus je učitelj svih koji pripadaju Božjemu narodu.

Postati Isusov učenik

Komu je upravljena Besjeda na gori? Komu govori Isus? Najprije stoji: *Ugledavši mnoštvo, a zatim... pristupe mu učenici.* To pokazuje: Po Isusu mogu svi ljudi postati učenici. Svaki koji Isusovu riječ sluša i prihvaća, može postati Isusovim učenikom.

Radi se dakle o poučavanju učenikâ, ljudî koji svjesno i odlučno nasljeđuju. Učenici su ljudi koji su učinili jasan korak u vjeri. Oni su se odlučili nasljedovati Isusa. Prihvatili su Isusa kao svoga Gospodina i Učitelja.

Besjeda na gori nije dakle upravljena svakomu, bilo kojemu čovjeku. Samo učenik može Besjedu na gori razumjeti i živjeti. Učenik je primio Duha Svetoga i može iz njegove snage živjeti drukčije.

Posvješćivanje

Prije nego se mognemo upustiti u Besjedu na gori, moramo odgovoriti na nekoliko pitanja:

1. Hoću li Isusovu riječ prihvatiti kao normu za svoj život i nanovo se otvoriti izvoru njegove snage, Duhu Svetomu, bez Ako i Ali?
2. Što rečenica Mahatme Gandhija – „Ono što je istinito, moguće je iskusiti jedino ako se to i čini.“ – znači s obzirom na Besjedu na gori?
3. Papa Franjo hrabri: *Pozivam sve vjernike, u kojemu god da se mjestu ili situaciji nalazili, da već danas obnove svoj osobni susret s Isusom Kristom ili, bar, da donesu odluku da će se otvoriti i dopustiti mu da se susretne s njima, da će ga tražiti svakoga dana bez prestanka. Neka nitko ne pomisli da se taj poziv ne odnosi na njega, jer nitko nije isključen iz radosti koju donosi Gospodin. One koji poduzmu taj rizik Gospodin neće razočarati. I kada netko učini mali korak prema Isusu, shvatit će tada da je On već unaprijed raširenih ruku očekivao njegov dolazak. To je trenutak da se kaže Isusu Kristu:*

„Gospodine, dao sam se prevariti. Na bezbroj sam načina bježao od tvoje ljubavi, ali evo me sada ovdje ponovno da obnovim svoj savez s tobom. Trebam te. Spasi me, Gospodine, još jednom. Primi me još jednom u svoje otkupiteljske ruke.“ (EG 3)

Što te riječi izazivaju u meni?

Molitva

Isuse, hvala Ti što si me pozvao k sebi. Smijem biti u Tvojim blizini, iskusiti Tvoju ljubav, Tvoje prijateljstvo i Tvoje spasenje. To čini tako dobro. Hvala što sada smijem doći k Tebi da bih primio Tvoju riječ života. Obnavljam sada svoju odluku da Te prihvatim kao svoga Učitelja i Gospodina. Pouzdajem se u to da su Tvoje riječi uvijek riječi ljubavi i života, i to upravo ondje gdje me stavljaju pred izazov. Već sada hvala za ove riječi jer pokazuju da mi obećavaš promjenu i želiš me učiniti životnim i jakim.

Dođi, Duše Sveti! Daruj mi svoje božansko svjetlo i čvrstu, beskompromisnu odlučnost vjerovati Isusovim riječima i slijediti ih. Zahvaljujem ti za to. Amen.

2.

Blaženstva:

Mt 5,3-12

Blago siromasima duhom: njihovo je kraljevstvo nebesko! Blago ožalošćenima: oni će se utješiti! Blago krotkima: oni će baštiniti zemlju! Blago gladnima i žednima pravедnosti: oni će se nasititi! Blago milosrdnima: oni će zadobiti milosrđe! Blago čistima srcem: oni će Boga gledati! Blago mirotvorcima: oni će se sinovima Božjim zvati! Blago progonjenima zbog pravедnosti: njihovo je kraljevstvo nebesko! Blago vama kad vas – zbog mene – pogrde i prognaju i sve zlo slažu protiv vas! Radujte se i kličite: velika je plaća vaša na nebesima! Ta progonili su tako proroke prije vas!

Besjeda na gori započinje s devet blaženstava. Ona naznačuju da Isus hoće donijeti blaženstvo u punini, to znači čitavu sreću, savršenu radost, radost bez granica, koja čovjeka potpuno zahvaća i prožima. To je temeljni ton čitava Isusova navještanja. Tako je i papa Franjo objavio apostolsku pobudnicu *Radost evanđelja* (Evangelii gaudium) *Radost evanđelja ispunja srce i čitav život svakoga onog koji susretne Isusa. Oni koji prihvate njegovu ponudu spasenja oslobođeni su grijeha, žalosti, duhovne praznine i osamljenosti. S Isusom Kristom radost se uvijek iznova rađa* (EG 1).

Blaženstva se sastoje iz tri dijela: a) Istinsko blaženstvo; b) Na koga se ono odnosi i c) Obrazloženje blaženstva.

Istinsko blaženstvo

Grčku riječ *makarios* – blažen – teško je prevesti: blažen, sretan, presretan, dobro, ugodno, raduj se, bogat životom, radost, zadovoljstvo neovisno o vanjskim okolnostima, na kome se može zavidjeti. Radi se o dobrim željama, čestitkama, o obećanju sreće i blagoslova. On to smatra izvanrednim jer je to za tebe dobro, jer tako živiš kao dijete svjetla, i jer nam Bog može tada darovati svu puninu svoje ljubavi, za tvoju i za Božju radost!

Nutarnji stav

Blaženstva opisuju nutarnje stavove, karakter srca Isusova učenika. U ovim stavovima čini čovjek nutarnji obrat. Više se ne orijentira prema onome što je uobičajeno u svijetu, nego započinje gledati i živjeti polazeći od Boga. Time se otvaramo uveseljavajućemu Božjem djelovanju koje čini blaženim. Živimo u Božjemu kraljevstvu. To ima čudesne posljedice. Jer tko se otvori Njemu, iskusit će preobrazbu i blaženstvo.

Bez ovoga pak nutarnjega obrata i ovoga otvaranja ostajemo izvan Božjega kraljevstva, i Božje djelovanje koje donosi spasenje i dariva radost, ne može do nas doprijeti.

Učinak

Jamstvo iskustva blaženstva jest sam Bog. On, koji je apsolutno vjeran i pouzdan Bog, stajat će uz svoja obećanja. Iskustvo ovih obećanja, obećani učinak, plaća, uvijek ima jedan sadašnji vidik i jedan vidik koji je u budućnosti. Kao što Božje kraljevstvo djeluje u sadašnjosti i biva iskusivo u sadašnjosti, a sva punina slave ipak još predstoji, tako je i ovdje. Svako blaženstvo pokazuje kako Bog stoji uz nas i kako želi na nama djelovati sada.

Kod blaženstava uočavamo pasivnu formulaciju. Matej piše svoje Evanđelje judeokršćanima (kršćanima iz židovstva). Židovi izbjegavaju izreći Božje ime Jahve iz straha od zlouporabe ovoga imena. Posvuda gdje je stajalo Jahve, Židovi su stoga čitali *Adonai* – *Gospodin*. Stoga Matej, koji se obraća židovskim slušateljima, opisuje Božje ime. Ili ga nadomješta s nebom, primjerice kraljevstvo nebesko umjesto kraljevstvo Božje, ili ga opisuje pasivno kao ovdje u

Blaženstvima. Istinska bi formulacija glasila: „Blaženi koji su siromašni pred Bogom, jer im Bog dariva svoje kraljevstvo.“ „Blaženi ožalošćeni jer će ih Bog utješiti.“ Iza ovih pasivnih formulacija stoji dakle aktivno Božje djelovanje. Živi Bog je uvijek aktivan!

Ozdravljajuća snaga

Božja riječ ima uvijek ozdravljajuću snagu, blaženstva pak posve osobito. Ona imaju poseban zvuk! Na početku Besjede na gori slušamo devet Božjih čestitki učenicima. Božje čestitke razveseljavaju i ohrabruju. Ljudi koji su povrijeđeni, koji se nalaze u stanju teškoga raspoloženja, hrabrim da Blaženstva za same sebe glasno pročitaju. Jer slušajući ili čitajući Blaženstva govori Isus srcima ljudi. Tješi ih i hrabri:

Blago siromasima duhom: njihovo je kraljevstvo nebesko!

Blago ožalošćenima: oni će se utješiti!

Blago krotkima: oni će baštiniti zemlju!

Blago gladnima i žednima pravедnosti: oni će se nasititi!

Blago milosrdnima: oni će zadobiti milosrđe!

Blago čistima srcem: oni će Boga gledati!

Blago mirotvorcima: oni će se sinovima Božjim zvati!

Blago progonjenima zbog pravédnosti:

njihovo je kraljevstvo nebesko!

Blago vama kad vas – zbog mene – pogrde i prognaју i sve zlo slažu protiv vas! Radujte se i kličite: velika je plaća vaša na nebesima! Ta progonili su tako proroke prije vas!

Blago siromasima duhom: njihovo je kraljevstvo nebesko!

Ovo prvo blaženstvo zasluđuje posebnu pozornost, jer ovdje se radi o temeljnome, o temelju u našem odnosu prema Bogu. Kod svih blaženstava više se ne radi o Ja, mene, meni, nego o Božjemu djelovanju. Mi se otvaramo Njemu i od Njega primamo to što trebamo.

Siromašan pred Bogom ili „siromašan u duhu“ ne znači ne imati

ništa u glavi ili ne imati novca. Biblijsko siromaštvo znači stav kojim priznajem svoju vlastitu nevolju, ugroženost, zatajenje, slabost, ograničenost... pred sobom, pred drugima i pred Bogom. Znam: Nemam što pokazati. Svoj život, sve duševne, duhovne i materijalne darove zahvaljujem Bogu. Oni ne pripadaju meni. Ja tim darovima samo raspolazem.

Kao upravitelj pokušavam svoje darove dobro uložiti. Svoje vrijeme, svoje zdravlje, svoje duševne i materijalne darove i mogućnosti stavljam u službu.

Biblijsko siromaštvo pokazuje se u tome da sve što daje smisao momu životu, duboko ispunjenje i kvalitetu života, očekujem od Boga i od Njegove providnosti. *Tko je siromašan pred Bogom*, zna da je ovisan o Bogu.

Suprotan stav, naime biti bogat pred Bogom u biblijskome smislu sastoji se u tome da hoću biti svoj vlastiti gospodar, posvuda sebe osigurati, ne morati ovisiti ni o Bogu ni o drugim ljudima. Biblijski sam bogat, ako možda unatoč materijalnomu krajnjem siromaštvu u svojim mislima neprestano kružim oko novca, i ako sebe uspoređujem s drugima.

Biblijsko siromaštvo znači čovjeka koji živi s otvorenim rukama. On može sve primiti, sve dati dalje i sve ostaviti. On iznutra više ne ovisi ni o čemu: ni o posjedu, vlasti, ugledu i izgledu, o dobru glasu, prednostima, svojim idejama, predodžbama i spoznajama, ali ni o prošlim grijesima, o svojoj slabosti i svojim zatajenjima..., jer zna: Bog me nosi. On se brine za mene.

Ovim se ljudima obećava: *njihovo je kraljevstvo nebesko*. Oni već sada imaju dijela na Božjemu kraljevstvu. Božje kraljevstvo ne znači nikakav teritorij, nego dopušta iskusiti stanja koja dođu onda kad je Bog neograničeni kralj i ima neograničenu riječ. Pavao piše: *Kraljevstvo Božje je pravednost, mir i radost u Duhu Svetome* (Rim 14,17).

Ako je Bog kralj, svi ljudi u Njegovu kraljevstvu potpuno su ovisni o Njemu, do u najmanju stvar. Potpuna ovisnost o Ocu bila je u potpunosti Isusov stav: *Sin ne može sam od sebe činiti ništa, doli da*

vidi što čini Otac; što on čini, to jednako i Sin čini (Iv 5.19).

Kad Bog može vladati kao kralj, događaju se čuda. U životu ljudi događaju se tada čudesne stvari. U ovome stavu su čudesna providjenja normalna stvar. Božja providnost smije zahvatiti u naš život. Mi dopuštamo i omogućujemo Bogu da se za nas brine. Ako Bog ima riječ, njegova ljubav, njegovo spasenje, Njegov Sveti Duh može teći u ljude i zajednice i preko njih djelovati dalje. Tada On čini sve zdravim i dobrim.

Blago ožalošćenima: oni će se utješiti!

Postoje različite vrste žalosti. Možemo postati žalosni i žalovati jer smo iskusili razočaranje, nepravdu, bol. Izgubili smo draga čovjeka, slomio se odnos, zatajili smo..., sve ovo nas može mučiti i učiniti potištenima. Puno toga nas može boljeti i rastužiti.

Ovdje se blaženima ne nazivaju tužni. Blaženim ne čini tuga, jer Isus hoće uvijek iznova donijeti nadu i radost.

Ožalošćeni su oni ljudi koji se daju iznutra dodirnuti nevoljom ljudi i koji su-trpe i su-nose. U srpnju 2013. godine papa Franjo je, pogođen nevoljom izbjeglica, učinio prvo putovanje u Lampeduzu. Pritom je rekao: *...Kultura blagostanja, koja nas dovodi dotle da mislimo na same sebe, čini nas neosjetljivima za krike drugih; daje nam živjeti u mjhuru od sapunice, koji je lijep ali nije ništa drugo doli iluzija ništavnoga, izbjeglice, koja dovodi do ravnodušnosti prema drugima, čak do globalizacije ravnodušnosti. U ovome svijetu globalizacije upali smo u globalizaciju ravnodušnosti. Naviknuli smo se na trpljenje drugoga, ono nas ne pogađa, ne zanima nas, ne tiče nas se!*

... Tko je plakao nad smrću ove braće i sestara? Tko je oplakivao ove ljude koji su bili u čamcu? Mlade majke koje su sa sobom nosile svoju djecu? Muškarce koji su čeznuli za nečim da bi prehranili svoju obitelj?

Ožalošćeni daju da ih se dodirne. Trpljenje drugih čini ih tužnima. Oni se ne mire s nevoljom svijeta i nevoljom Crkve. Hoće pomoći gdje god mogu i idu s nevoljom ovoga svijeta u molitvi pred Boga.

Suprotno *ožalošćenima* su ravnodušni. Nevolje drugih njih

ostavljaju potpuno hladnima. Kad slušaju o nevolji, prelaze odmah na dnevni red. Ne žele da u svojoj komotnosti budu ometani.

Angažiranima, suosjećajnim ljudima obećava Bog utjehu: oni će se utješiti. Utjeha znači: Vaše su-trpljenje, vaše su-nošenje, vaša nada ne ide u prazno. Bog će zahvatiti. On će okrenuti list. I jednom će *otrti svaku suzu s vaših očiju* (Otk 21,4).

Utjeha znači i da Bog onima koji su-nose i su-trpe daje nutarnje ispunjenje, jakost i duboko zadovoljstvo. Budući da će Bog su-nositi svako trpljenje i utješiti nas, ne trebamo nikakvo trpljenje potiskivati.

Blago krotkima: oni će baštiniti zemlju!

Ovo blaženstvo doslovce znači: Blaženi *blagi*. Sam Isus je živio određeno i jasno, ali pritom nikada nije primjenjivao nasilje. Imao je hrabrosti biti blag. Pokazivao je da suzdržavanje od nasilja ne dolazi niti od nutarnje slabosti niti od bojažljivosti, nego je znak nutarnje jakosti.

Blagost je „jakost u podređenosti“ na Božjemu putu. *Mojsije je bio veoma skroman čovjek, najskromniji čovjek na zemlji* (Br 12,3) i upravo zato jak i velik vođa.

Danas se pak često već djeci govori: pokaži zube, moraš se dokazati pred drugima! Koliko god su za razvoj zdrava čovjekova osjećaja vlastite vrijednosti važni svijest o vlastitoj moći i vlastitim mogućnostima, Isus pokazuje put do prave veličine: zauzetost da – ali ne na račun drugih. Stoga Isus ovdje čestita blagima, ljudima koji drugima daju prostor za život, koji ne umanjuju druge niti ih stavljaju pod pritisak (za ovo postoje različiti, često skriveni oblici u našim odnosima), koji se ne bore za položaj, ime, posjed, utjecaj, karijeru... Isus čestita ljudima koji ne žele sami određivati što im Bog ili ljudi trebaju dati, nego mogu ostaviti i primiti.

Što će učiniti Bog? *Oni će baštiniti zemlju*. Zemlja ne znači u prvome redu materijalni posjed, nego prostor za život. Tako će sam Bog dati dobar prostor za život. On sam će se pobrinuti za prostrane, oslobađajuće mogućnosti za život. On će dati pravo mjesto stanovanja i rada. *Gospodin mi je baština i čaša: ti u ruci držiš moju sudbinu. Na divnu zemlju padoše mi konopi, vrlo mi je mila moja*

baština (Ps 16,5). Budući da je Bog već osigurao naš prostor za život, ne trebamo ga mi osiguravati na račun drugoga.

Blago gladnima i žednima pravednosti: oni će se nasititi!

Gladni i žedni ljudi imaju samo jedan cilj, naime pronaći vodu i hranu. Sve druge ciljeve ostavljaju postrani da bi utažili ovu prijeku potrebu.

Gladovati i žeđati ovdje pak ne znači tjelesnu dimenziju. *Gladovati i žeđati* odnosi se na čovjekovu najdublju životnu čežnju, koja je potpuno usmjerena za velikim, za istinskom pravednošću.

Pravednost znači biti u ispravnu odnosu prema Bogu i vjerno živjeti prema Božjim naputcima. Takva čežnja za pravednošću utječe na čitav život: na naše odnose, naš rad, naša politička mišljenja... Na svim područjima života trebaju se provesti Božji ciljevi, jer Božja pravednost uključuje uvijek i socijalnu, društvenu i političku pravednost. Isus čestita ljudima, čija je životna čežnja (glad i žeđ) usmjerena na to da se dogodi Božja pravednost, Božja volja i kojima je do toga da Bog i svi ljudi dođu do svoga prava.

Ljudi, koji žive u toj čežnji, *nasitit će se*. Ovo se sićenje sastoji već sada u zajedništvu s Bogom, koje oni doživljavaju u ovoj *gladi i žeđi*. Jer, ovako govori Isus: *Moja je hrana vršiti volju onoga koji me je poslao* (Iv 4,34). Iskustvo jedinstva srca s Bogom nutarnja je hrana, oživljuje i čini presretnim. Ovo sićenje sastoji se i u sigurnosti da će Bog jednom svoje kraljevstvo provesti posvuda i za sve na način koji će daleko nadići, daleko nadvisiti sve naše čežnje i želje.

Blago milosrdnima: oni će zadobiti milosrđe!

Današnji svijet je često krut. Kako brzo ljudi budu kritizirani, nemilosrdno izvana osuđivani. O ljudima koje je zadesila nevolja, ubrzo se govori: Sami su krivi, oni su... Tu može netko u poslu, u politici desetljećima dobro raditi, ali dogodi li se loš potez, biva osuđen i mora otići! Premda nitko ne zna što je taj čovjek sve doživio, koje je povrjede i obilježja ponio sa sobom u život.

Ali kod Boga postoji milosrđe. Bog se brine i za čovjeka koji je

sam skrivio nevolju i hoće darovati spasenje i život. Bog dariva nezasluženo smilovanje, nezasluženu ljubav i nezasluženu pomoć.

Biblijski primjer je milosrdni Samaritanac. Na putu prema Jerihonu jedan je čovjek bio pretučen i polumrtav ostao ležati na zemlji: *Neki Samaritanac putujući dođe do njega, vidje ga, sažali se pa mu pristupi i povije rane zalivši ih uljem i vinom. Zatim ga posadi na svoje živinče, odvede ga u gostinjac i pobrinu se za nj. Sutradan izvadi dva denara, dade ih gostioničaru i reče: Pobrini se za njega. Ako što više potrošiš, isplatit ću ti kad se budem vraćao* (Lk 10,33-35).

Postoje različite vrste tjelesnih, duševnih i duhovnih nevolja. Isus čestita ljudima koji ne prolaze mimo tuđe nevolje, koji druge susreću puni suosjećaja, koji traže moguće ublažujuće okolnosti, koji uvijek iznova i opraštaju i čuvaju dobrostivo srce. Motivacija za ovo milosrđe dolazi iz iskustva vlastitoga siromaštva. Tko vlastitu nevolju, vlastitu slabost, vlastitu nemoć, vlastitu krivnju... prepoznaje pred Bogom i ljudima, zna da je i sam ovisan o milosrđu. To ga pokreće da i druge susreće srcem punim suosjećanja.

Isus obećava milosrdnomu da će *milosrđe postići*. Bog oprašta milosrdnima. To znači njihovo zatajenje, njihova krivnja, njihova slabost... ne mora im više zadavati strah. Oni će u Božjoj velikodušnosti pronaći prihvaćanje, oprostjenje i mir.

Blago čistima srcem: oni će Boga gledati!

Imati čisto srce ne znači biti bez pogrešaka i savršen, nego to više znači biti nepodijeljeno, čitavim srcem usmjeren na Boga. Čitavim srcem željeti to što je Bogu na srcu. Ovamo naravno spada i nastojanje oko čistoće u svim dimenzijama. Čist znači *neiskvaren, nesmućen*. Ako je voda u jednome jezeru tako čista, kroz vodu se vidi dno. Usporedivo se događa sada i s obzirom na Boga.

Kao Božja slika i prilika stvoreni smo u odnosu na Boga. Stoga se naša najdublja čežnja i naša najveća sreća sastoji u tome da gledamo Božje lice. Stoga već Mojsije moli Gospodina: *Daj mi vidjeti tvoju slavu!* (Izl 33,18). Gledati Boga najveći je i najispunjeniji užitek!

Ali vidjeti Boga kakav uistinu jest, ne možemo na ovome svijetu. Jer Bog je tako lijep, divan, toliko pun veličanstva i pun svjetla, da bismo zaslijepljeni njegovom moću u trenu pali mrtvi, kad bi nam se on pokazao takvim kakav uistinu jest.

Kao što netko kroz čistu vodu može vidjeti dno, tako i čovjek s čistim srcem može već sada djelomično vidjeti Boga u i iza svih stvari. Jer on svojim *čistim srcem* započinje sve gledati u Božjemu svjetlu. On posvuda otkriva nešto od Boga i raduje se tomu. Iskusiće dašak Božje naklonosti, sjaja njegova lica, ljepote, sreće, moći i slave Božje. Ovaj užitak usrećit će ga duboko iznutra. Pritom zna: To je tek početak! On se toliko raduje što već sada smije stajati pred Bogom: *Tko će uzici na Goru Gospodnju, tko će stajati na svetom mjestu njegovu? Onaj u koga su ruke čiste i srce nedužno* (Ps 24,3-4).

Blago mirotvorcima: oni će se sinovima Božjim zvati!

Danas doživljavamo puno svađe i mržnje. Mnogi zidovi predbacivanja, okrivljivanja, uskipjela gnjeva, straha... stoje među ljudima, grupama, religijama, kulturama i narodima. I na osobnome području može biti neraspoloženja, uvrjedljive šutnje, povrijeđena povlačenja u odnosima, grupama, i župama. Kod svega toga je komotno držati se izvana i reći si: Mene se to ne tiče!

Ali Isus ne čestita miroljubivima koji nikomu ništa ne čine nažao i posvuda se lijepo izvanjski ponašaju i ne uprljaju ruke. Niti dobrima koji su uvijek i posvuda jednostavno dobri i ni s kime se ne žele pokvariti.

Isus čestita ljudima koji *stvaraju* mir, koji aktivno sudjeluju na pomirenju onih koji žive nepomireno. To može biti u osobnome, društvenome i u političkom životu, kao i prema Bogu i Crkvi. Isus čestita ljudima koji se angažiraju za to i nastoje oko toga da se krutost razriješi, podjele ozdrave da se 'jedni protiv drugih' pretvori u 'jedni s drugima' i od neraspoloženja i odbijanja mogne nastati pomirljiv zajednički život. *Stvarati mir* angažirano je, aktivno nastojanje i činjenje.

Mirotvorcima nije do toga da sukobe prekriju ili po mogućnosti

umanje. Jer stvarni se mir nikada ne postiže tako da se ono krivo i loše jednostavno tolerira i u vezi s time ništa ne kaže. Tako je i Isus lažni mir, gdje god se s njime susretao, razarao. Zašto? Pravi mir i laž (obmana) ne mogu istodobno opstati. Obmana mora doći na svjetlo i biti nadomještena istinom. Samo to vodi do pravoga mira.

Mirotvorci traže nutarnje pomirenje ljudi. To znači pogledati povod za svađu, tražiti pravedne puteve i nutarnje stavove usmjeriti na to da je moguć novi zajednički život. Tko tako radi, čini sebe ranjivim. Može upasti između frontâ i sam postati žrtvom nepravde. Tako mir stvarati može stajati veliku cijenu kao što pokazuje Isusov križ.

Pavao piše: *Isus je naš Mir, on koji od dvoga učini jedno: pregradu razdvojnica, neprijateljstvo (između Židova i pogana) razori u svome tijelu. Zakon zapovijedi s propisima obeskrjepi da u sebi, uspostavljajući mir, od dvojice sazda jednoga novog čovjeka te obojicu u jednome Tijelu izmiri s Bogom po križu, ubivši u sebi neprijateljstvo* (Ef 2,14-16). Oproštenje i mir dolaze s križa. Stoga mirotvorci nepomirene ljude i situacije donose uvijek iznova na Isusov križ i mole za njegova Duha.

Budući da mirotvorci djeluju kao nebeski Otac koji uvijek i posvuda hoće pomiriti, ozdraviti i uspostaviti mir, *oni će se sinovima Božjim zvati*. Jer njihovo je činjenje u skladu s Duhom Božje obitelji. U ovoj nutarnjoj prisnosti iskusit će duboku sreću što su Božji sinovi i kćeri.

Blago progonjenima zbog pravednosti: njihovo je kraljevstvo nebesko! Blago vama kad vas – zbog mene – pogrde i prognaju i sve zlo slažu protiv vas! Radujte se i kličite: velika je plaća vaša na nebesima! Ta progonili su tako proroke prije vas!

Deveto blaženstvo produbljuje i pojašnjava osmo. Zato sadržajno pripadaju skupa. *Pravednost* se sastoji u vjernosti prema Božjoj volji. U svijetu punu nepravde onima koji se čvrsto drže nepravde i od nje žele profitirati, pravednik je trn u oku: *Potlačimo ubogoga pravednika... On je ukor utjelovljeni našim mislima, sama njegova pojava tišti našu dušu* (Mudr 2,10.14). Neprijateljstvo

prema njima je posljedica toga.

Spominju se tri neprijateljstva: Prezir (poruga), progon i kleveta. To nije ništa novo, *ta progonili su tako proroke prije vas!* Izaija je prema židovskoj predaji prepiljen, Jeremija kamenovan, Ezekijel izrugan a Amos protjeran. A Mojsije, Samuel, Ilija i Elizej imali su velike protivnike. Ivanu Krstitelju je odrubljena glava, a Isus je razapet.

Tko ostaje vjeran Bogu, živi kao Isusov učenik, kao dijete svjetla, bit će ne samo cijenjen, nego će vrlo brzo iskusiti i negativne reakcije okoline. To je normalno i nimalo izvanredno. Isus ovdje govori: Računaj s nerazumijevanjem, računaj s ismijavanjem, računaj s klevetom, pa čak i s progonom. A zatim dva puta: Blago **vama**...

Isus se ovdje u Blaženstvima obraća učenicima izravno: Čestitam vam *kad vas – zbog mene – pogrde i prognaju i sve zlo slažu protiv vas!* Super! Veličanstveno! *Radujte se i kličite.* (Radujte se znači doslovce: poskakujte od radosti!). Jer *velika je plaća vaša na nebesima!*

Kako ovo treba shvatiti? Ovdje se radi o nečemu temeljnom u kršćanstvu. Isus je često govorio o križu: *Tko hoće biti moj učenik, neka se odreče samoga sebe, neka uzme svoj križ i neka ide za mnom* (Lk 9,23). Križ je trpljenje koje je posljedica vjernosti Isusu Kristu. Stoga Isus govori *poradi mene*. Možemo biti pogrđivani i radi svoje gluposti, radi svojih grijeha i pogrješaka, ali ovdje nije o tome riječ. *Poradi mene* – znači radi vjernosti njegovoj riječi i njegovu putu.

Kad ljudi iz ovoga razloga trpe, tada im Isus čestita: *Radujte se i kličite*, jer ovo je znak da potpuno pripadate meni. „Kristov križ je takve vrste kakva su krila ptica. Ona nose prema gore“ (Bernard iz Clairvauxa). Prema gore pokazuje da je ovo trpljenje posebno blagoslovljeno, jer nas povezuje dublje s Isusom. U ovome jedinstvu s Isusom u nama raste Isusova snaga i snaga njegova Duha, njegova odlučnost i njegova odvažnost. Umjesto da se pri pritisku i odbijanju bojažljivo povlačimo i branimo, Isus nas hoće ohrabriti, učvrstiti i razbistriti. Zato je potrebno u takvim situacijama ostaviti

samosažaljenje i dublje se povezati s Isusom i njegovo Blaženstvo – blago tebi, čestitam ti – prihvatiti potpuno.

Posvješćivanje

Na početku Besjede na gori Isus čestita svojim učenicima, naziva ih blaženima. Raduje se blagoslovu koji im već sada može darovati ukoliko se otvore poruci Božjega kraljevstva. Raduje se vječnoj nagradi koju za njih priprema.

1. Mogu li prihvatiti da mi Isus čestita, da se nada mnom raduje?
2. Razmisli gdje nisam *siromašan*, uza što sam još „priljubljen“? Što od svoje prošlosti, sadašnjosti i budućnosti ne mogu ili ne želim još uvijek ostaviti? Želim li Isusu nanovo reći da svoje gospodstvo, svoje kraljevstvo na ovim područjima smije sada uspostaviti? (Ako Da, dobro je ovo izreći jednom molitvom).
3. Koje blaženstvo me posebno oslovljava? Zbog čega?

Molitva

Isuse, divim se što mi čestitaš, što me nazivaš blaženim! Dok često gledam to što još uvijek nije u skladu s mojim predodžbama i idealima, Ti već vidiš male početke Tvoje milosti u meni i raduješ se zbog toga. Pozivaš me da pogledam na Tvoju radost koja me potiče odvažno i odlučno poći dalje putem blaženstava – s pogledom na Tebe i Tvoj blistav pogled.

Duše Sveti, otvori moje srce za ovu Isusovu radost. Daj da tako u meni poraste čežnja, te dopustim da moj život bude sve više i više prožet duhom blaženstava. Zahvaljujem Tti za to. Amen.

3.

Sol i svjetlo:

Mt 5,13-16

Biti kršćanin nije moderno i nikada nije bilo moderno, budući da u svijetu ne vlada Bog, nego daleko više duh svijeta a time i strah i sebičnost. Zato smo okruženi mnogim mislima i načinima ponašanja koji proturječe najnutarnijoj jezgri kršćanstva.

Kao djeca svjetla živimo s jedne strane u ovome svijetu i izvanjski gledano djeca smo ovoga svijeta, koji nam je za neko vrijeme zavičaj. Živimo skupa sa svim ljudima i tvorimo veliku obitelj čovječanstva. Istodobno smo djeca Božja. Jer *svima, koji ga (Isusa) primiše, podade (nebeski Otac) moć da postanu djeca Božja, svima... koji su rođeni iz Boga* (Iv 1,12-13). Kao djeca Božja živimo iz izvora koji svijet ne poznaje. Postali smo građani novoga kraljevstva (kraljevstva Božjega) i dobili smo novo dostojanstvo, novi identitet. Nismo *izabrani od svijeta, nego iz svijeta* (Iv 18,19), da u ovaj svijet donosimo Božje svjetlo.

Ova dvostruka pripadnost može dovesti do nutarnjega sukoba. Jer mi kao djeca svijeta čeznemo kao i svi ljudi za priznanjem, za prihvaćenošću od drugih, od mainstream svijeta. Tada bi bilo jednostavnije kad bih mogao svoju vjeru živjeti u skrovitosti male grupe ili posve privatno. To bi me poštjednalo nekih sukoba i

razilaženja. Ali Isus gleda na to drukčije:

Vi ste sol zemlje. Ali ako sol obljutavi, čime će se ona osoliti? Nije više ni za što, nego da se baci van i da ljudi po njoj gaze. Vi ste svjetlost svijeta. Ne može se sakriti grad što leži na gori. Niti se užije svjetiljka da se stavi pod posudu, nego na svijećnjak da svijetli svima u kući. Tako neka svijetli vaša svjetlost pred ljudima da vide vaša dobra djela i slave Oca vašega koji je na nebesima.

Isusovo povjerenje

Dvije slikovite riječi o soli i svjetlu govore o očaravajućoj zadaći biti-kršćanin. Isus nam povjerava život koji zrači, i u sebi ima nešto sjajno, privlačno. Začinjen originalnošću i jedinstvenošću na koju nas je Bog stvorio i pozvao, naš život treba biti sve drugo samo ne bljutav.

Vi ste sol zemlje rekao je Isus tada maloj šaćici učenika. Stoga i nama danas govori gdje ćemo sve više postajati mala grupa s osjećajem: Tko smo već postali? Što već sada možemo izdjelovati?

Upravo sol to ima u sebi. Malo soli u hrani čini veliku razliku. Jedan gram soli i hrana ima posve drugi okus. Mi smo dakle ljudi koji to imaju u sebi. Što trebamo u sebi imati? *Svaku svoju žrtvu prinostnicu posoli. Ne ostavljaj svoje žrtve prinostnice bez soli Saveza sa svojim Bogom; sa svakim svojim prinostom prinesi i sol* (Lev 2,13). Naše pripadanje Bogu imenovano je *solju Saveza*. Ono treba biti opipljivo.

Tako je razlika moli li u školi netko za učenike i učitelje. Razlika je sudjeluje li tko u firmi pri ružnu govorenju o drugima ili ne. Razlika je traži li tko u svađi svoje pravo, ili je spreman oprostiti. Razlika je ima li Bog u mome životu prioritet ili ne.

Značenje soli

Sol je u Isusovo vrijeme bila dragocjena i skupa. Služila je začinjavanju, konzerviranju i čišćenju namirnica. Sol daje hrani ukus: *Zar hranu bljutavu jedemo bez soli? Zar kakove slasti ima u bjelancu?* (Job 6,6)

U vrijeme proroka Elizeja bio je u Jerihonu problem s lošom vodom. Ljudi su zbog vode obolijevali, a trudne žene doživljavale spontani pobačaj. Tada je Elizej naredio: *Donesite mi novu zdjelu i metnite soli u nju! I oni mu je donesoše. On tada ode na izvor, baci u nj soli i reče: Ovako govori Jahve: Ozdravljam ovu vodu. Neće od nje više biti ni smrti ni neplodnosti. I voda postade zdrava, i takva je do današnjega dana, po riječi koju je izrekao Elizej (2 Kr 2,20-22).* Sol ima očišćujuću snagu koja unaprijeđuje zdravlje. Slično se i danas u blagoslovljenu vodu sipa blagoslovljenu sol, da bi se održala spasonosna snaga vode.

Sol može u otvorenoj rani peći i boljeti. To je nesnosno, neugodno, ali može biti i potrebno. Tako može i otvorena, iskrena riječ boljeti i izazvati protivljenje. Ali tada ipak može samo tako novi početak biti moguć. U društvu i Crkvi smo katkada u opasnosti da stvari jednostavno prikrijemo, da preko njih stavimo ogrtač, ružne stvari premažemo, neugodne istine potisnemo... Ali ako smo kao kršćani sol, tada nam se brinuti za to da rana koja je najprije potrebna čišćenja, ne bude tek tako pokrivena, i mi se moramo sjetiti neugodnih stvari, premda to mnogima ne odgovara.

I posljednja riječ: Sol je kao gromada soli neukusna. Ako se kršćani samo sljepljuju skupa, ako kruže samo oko samih sebe, ako ne ulaze u probleme nego sve znaju bolje i prosuđuju izvanjski, oni su neprobavljivi. Ne služe više ničemu i s pravom ih se kao grumen soli ispljuje i odbaci od svijeta.

Ugroza

Ako sol obljutavi, čime će se ona osoliti. Nije više ni za što nego da se baci van i da ljudi po njoj gaze. Čista sol za kuhanje, natrijev klorid, koju danas rabimo, neograničeno je trajna i nikada ne može izgubiti svoju snagu. Drukčije je bilo sa solju koju se rabilo u Isusovo vrijeme. Ona se sastojala od ostruganih grumena soli Mrtvog mora. Time su u soli bile i druge tvari. Stoga se sol moralo relativno brzo potrošiti, inače je ona mijenjala svoj okus.

Kao Isusovi učenici trebamo se poput soli u hranu davati u svijet.

Jer sol je uvijek u funkciji za nešto drugo. Stoji u službi. Kao što se sol topi i više ju ne vidimo, tako i mi možemo sebe malo vidjeti prije djelovanja našega činjenja. Pa ipak: Učinak je tu! *Vi ste sol zemlje.*

Naša briga ne treba biti koliki je naš učinak, nego da ne izgubimo snagu soli. *Ali ako sol postane neslana, čime ćete nju začiniti?* (Mk 9,50). Ako naše kršćanstvo izgubi na snazi i postane bljutavo, što onda imamo ponuditi svijetu? Tada ne vrijedimo više ni za što, bivamo stavljeni ustranu, odbačeni *i od ljudi pogaženi*. Naš život gubi svoj smisao, opravdanje života. Zato Isusov poziv: *Imajte sol u sebi, a mir među sobom!* (Mk 9,50)

Biti orijentacijska točka

Vi ste svjetlo svijeta. Ne može se sakriti grad koji leži na gori. Grad na gori je orijentacijska točka za čitavu okolinu. Svjetiljka na stropu daje svjetlo čitavoj prostoriji. I Pavao govori o ovome pozivu: *Sve činite bez mrmljanja i oklijevanja da budete besprijeborni i čisti, djeca Božja neporočna posred poroda izopačena i lukava u kojem svijetlite kao svjetlila u svijetu* (Fil 2,14-15). Kao što se moreplovcu orijentiraju prema zvijezdama (svjetlila svijeta), tako se i ljudi *posred poroda izopačena i lukava* mogu orijentirati prema Isusovim učenicima.

Ovamo kao nutarnji stav spada: *Sve činite bez mrmljanja* znači odlučno se držite Boga i njegove riječi kad je neugodno i izazovno! To znači Božje napatke živjeti veselo, prirodno, iskreno i smisao tumačiti tako da ga se može razumjeti i prihvatiti. Papa Franjo u vezi s time govori: *U odnosu na moralnu komponentu kateheze koja poziva rasti u vjernosti načinu života po evanđelju, korisno je uvijek iznova isticati privlačnost priželjkivanoga dobra, plan života, zrelost, samoostvarenje... Više nego stručnjake za apokaliptična predavanja... drugi moraju u nama vidjeti radosne glasnike uzvišenih i zahtjevnih poruka, čuvare dobra i ljepote koji snažno blistaju u životu i vjernosti evanđelju* (EG 168).

Biti orijentacijska točka znači ostati na vidljivu, eksponiranu

(istaknutu) mjestu. Pozvani smo biti orijentacijske točke za ljude u svijetu i tako se razlikovati od svijeta. Tu, gdje živim kao domaćica i majka, na radnome mjestu, u bolnici, u aktivnostima u slobodno vrijeme... imam poziv vršiti utjecaj. Ne samo da smijemo, nego je naš poziv to da se razlikujemo od svijeta. Drugi trebaju našim ponašanjem, našom poniznošću, otvorenošću, istinoljubivošću, vjernošću i pouzdanošću, nesudjelovanjem u traču, hrabrenjem i podupiranjem koje dajemo, biti izazvani. *Svjetlo* treba svijetliti. Naš život treba druge dovoditi na razmišljanje, njima biti ohrabrenje i poziv.

Opasnost

Niti se užije svjetiljka da se stavi pod posudu, nego na svijećnjak da svijetli svima u kući. Skrivati svjetlo pod posudu nema nikakva smisla. Ali suočeni s pritiskom sekularnoga društva da se prilagodimo možemo doći u napast da se povučemo i (možda nepoželjno) svjetlo evanđelja sakrijemo. Tada smo u opasnosti da postanemo takozvani kršćani-podmornice, koji svoje kršćanstvo žive u skrovitosti i samo tu i tamo izrone i stanu uza nj kad nije opasno i kad je ugodno. Ali to nije Isusov put.

Isus govori više: *Vi ste svjetlo svijeta.* To je vaš identitet! Papa Franjo upućuje na to: *Svi imaju pravo primiti evanđelje. Kršćani imaju zadaću naviještati ga ne isključujući nikoga, ne kao oni koji nameću novu obvezu, nego kao oni koji dijele jednu radost, ukazuju na obzor ljepote i koji pozivaju druge na bogatu gozbu* (EG 14).

Naš je poziv svjedočiti *svjetlo*, i to po mogućnosti tako da ono može biti prihvaćeno. Pritom nismo odgovorni za to je li svjetlo evanđelja stvarno i prihvaćeno. Ako svjedočimo *svjetlo* i ono bude odbijeno, to ne znači da je naše svjedočenje skriveno. Jer u istini je uvijek milost koja se često očituje tek u jednome kasnijem trenutku.

Ovo svjetlo možemo svjedočiti jedino onda kad smo sami ispunjeni svjetlom. Zračiti možemo jedino ako smo do u najdublje

dubine svoga srca potpuno uvjereni da je evanđelje za sve ljude u svim situacijama uvijek ono apsolutno najbolje. Ipak ova radosna sigurnost nije danas bez daljnjega dana.

Papa Franjo piše: *Uzrokovana često osobnim razočaranjima i kritikom, kriza identiteta uzima nam radost šuljajući se iznutra. Medijska kultura i neki intelektualni krugovi katkada šire nepovjerenje prema poruci Crkve, kao i određeno razočaranje. To ima za posljedicu da se kod mnogih pastoralnih djelatnika, premda mole, javlja kompleks manje vrijednosti, zbog čega relativiziraju ili prikrivaju svoj kršćanski identitet i svoja uvjerenja. Stvara se tako začarani krug, jer tako nisu sretni s onime što jesu i s onime što rade; ne poistovjećuju se s evangelizacijskim poslanjem, a to slabi njihovu zauzetost (EG 79). Dokle god nismo iznutra potpuno uvjereni da je evanđelje – a time Isus Krist – za ljude ono najbolje, to će sprječavati puninu zračenja na koje smo pozvani.*

Uvijek je Duh Sveti taj koji nas hrabri na svjedočenje. Isus govori: *Primit ćete snagu Duha Svetoga koji će sići na vas i bit ćete mi svjedoci u Jeruzalemu, po svoj Judeji i Samariji i sve do kraja zemlje (Dj 1,8). Svjedoci se zalažu za istinu evanđelja.*

Kad god se odlučimo zauzeti se za istinu, Isus nam dariva snagu svoga Svetoga Duha! A Margret Mad, istražiteljica kulture, ohrabruje: „Nikada ne sumnjaj u to da mala grupa angažiranih ljudi može promijeniti svijet – uistinu je to jedini način na koji je svijet ikada bio mijenjan.“

Objaviti nebeskoga Oca

Isus govori: *Vi ste sol zemlje i Vi ste svjetlo svijeta*, a ne: Ti si... Mi smo skupa sol i svjetlo. Isus govori o množini, o zajednici. Isus nas treba kao zajednicu. Zato naši skupovi (i naša bogoslužja) smiju imati u sebi nešto što zrači, nešto privlačno, kamo se rado pođe i biva obdaren.

Da ljudi vide vaša dobra djela i... Način kako Isusovi učenici međusobno postupaju, izdrže sukobe, kako iskreno priznaju svoje slabosti i grijeha, kako se zauzimaju jedni za druge, kako jedni o

drugima, čak i pri suprotstavljenim mišljenjima i pogledima, govore, kako nesebično i velikodušno pomažu, zauzimaju se za slabe i siromašne... treba postati pitanje: Odakle im to? To je posve drukčije od onoga što je u svijetu uobičajeno. Zašto mogu tako živjeti? Što ih za to motivira?

Način života djece Božje treba upozoriti na njihov izvor, na nebeskoga Oca. On treba druge ljude učiniti radoznalima, probuditi u njima čežnju za ovim Ocem, da bi ih stekli za Njegovu obitelj i slavili Oca vašega koji je na nebesima. Naše svjetlo najčišće zrači onda kad ljudi, ne zbog nas, nego zbog naših dobrih, Duhom Božjim osposobljenih djela, slave Oca, njemu iskazuju čast i njemu pjevaju slavu.

Posvješćivanje

Mi smo u Isusovim očima sol i svjetlo svijeta. Nevjerojatno obećanje! Isus, čak i kad smo malena grupa, hoće ozdraviti od svake vrste kršćanskoga kompleksa manje vrijednosti: *Ne boj se, stado malo: svidjelo se Ocu vašemu dati vam Kraljevstvo* (Lk 12,32). Tomu se jednostavno smijem radovati.

1. Što sam ja u Isusovim očima i što smo mi (kao Crkva) u očima svijeta?
2. Što u meni otežava ovo živjeti?
3. Kojim lažnim svjetlima su ljudi danas okruženi i kako možemo tu svjedočiti Isusovo svjetlo?

Molitva

Isuse, mogu se samo diviti što me pozivaš i osposobljuješ da u zajednici s mojom braćom i sestrama u vjeri budem sol i svjetlo. Katkada me čak hvata vrtoglavica. Ali Ti ne odustaješ i govoriš svako malo meni i nama: *Vi ste...!*

Hvala za Tvoje povjerenje koje me trga iz kruženja oko mojih razočaranja, moga zatajenja i mojih rana, da se odlučno, snažno i radosno zauzimam za evanđelje.

Dođi, Duše Sveti, ozdravi bojažljivo u meni! Učini me hrabrim i daj mi radost da, gdje god živim, svjedočim svjetlo evanđelja. Amen.

4.

Daleko veća pravednost:

Mt 5,17-20

Koja su dakle *dobra djela* koja vode do slavljenja Oca? Što je način nebeskoga Oca koji treba zasjati kod nas u Crkvi? U čemu se sastoji svjetlo koje svi ljudi trebaju vidjeti? O tome se radi u sljedećim tekstovima Besjede na gori:

Ne mislite da sam došao ukinuti Zakon ili Proroke. Nisam došao ukinuti, nego ispuniti. Zaista, kažem vam, dok ne prođe nebo i zemlja, ne, ni jedno slovice, ni jedan potezić iz Zakona neće proći, dok se sve ne zbude. Tko dakle ukine jednu od tih, pa i najmanjih zapovijedi i tako nauči ljude, najmanji će biti u kraljevstvu nebeskom. A tko ih bude vršio i druge učio, taj će biti velik u kraljevstvu nebeskom. Uistinu kažem vam: ne bude li pravednost vaša veća od pravednosti pismoznanaca i farizeja, ne, nećete ući u kraljevstvo nebesko.

Ispuniti Zakon

Isus je živio potpuno iz iskustva Boga Staroga zavjeta i pazio na

nauk Staroga zavjeta. Ali Ipak je u svome navještanju morao često doživjeti predbacivanje da ukida Zakon Staroga zavjeta. To se odnosi prije svega na njegov odnos prema zapovijedi o suboti, čije je obdržavanje tada bilo točno utvrđeno mnogim pravilima. Isus je prelazio preko takvih pravila kad ona nisu služila ljudima: *Subota je tu radi čovjeka, a ne čovjek radi subote* (Mk 2,27). Isus je svoje ponašanje branio riječima – *Sin Čovječji je gospodar i subote* (Mt 12,8). Ali i njegov odnos prema preljubnici koju Isus ne osuđuje nego štiti i omogućuje joj novi početak (usp. Iv 8,1-11) može se interpretirati kao preziranje Zakona. Isus sada prema takvim predbacivanjima zauzima stav i govori: *Ne dođoh ukinuti Zakon i Proroke, nego ispuniti.*

Postoji razlika između poštovanja i ispunjenja Zakona. *Poštovati* Zakon znači činiti ono što Zakon propisuje. Pritom ostaje nejasno zašto se jedna osoba ovoga Zakona drži. Motiv može biti različit: iz straha, iz računice, iz uvjerenja, iz ljubavi, ili jednostavno ga se čini da bi zakonodavac morao s tom osobom biti zadovoljan. Ali je nejasno uviđa li ta osoba smisao zapovijedi. *Ispuniti* Zakon znači spoznati smisao Zakona i ispuniti ga tako da taj smisao zasja i da namjera zakonodavca stekne priznanje.

Zakon i Proroci predstavljaju čitav Stari zavjet. Mojsije predstavlja Zakon, Toru koja je napisana u prvih pet knjiga Staroga zavjeta (zvana i pet Mojsijevih knjiga). Ilija predstavlja poruku svih proroka, čitavu proročku tradiciju volje Božje.

Isus nije došao Zakon ukinuti, nego nam je pokazao da je iza njega Zakonodavac koji nas neizmjerljivo ljubi. Isus dolazi da nam ovu ljubav, koja se u iskonskoj volji Božjoj, kako se u Starome zavjetu pokazala u Zakonu i Prorocima, krajnjom jasnoćom i u konačnome obliku primjereno živi, navješta i ispuni. U čemu se kod Božje volje, kod Božjih zakona konačno i najdublje radi? Radi se o poslušnosti iz ljubavi!

Isus je ovo živio do kraja, dapače do smrti na križu (usp. Fil 2,8). Time je Isus volju Božju potpuno ispunio.

Zaista, kažem vam

Zaista, kažem vam... Hebrejska riječ *Amen* je osnaženje, pristanak: To stoji čvrsto, tomu govorim Da, iza toga stojim, tako se treba dogoditi. Naviknuli smo da u bogoslužju kažemo svoj pristanak molitvi koju smo čuli.

Isus ovaj *Amen* često nije rabio na kraju svoga izričaja, nego prije nego je nešto rekao. Time Isus izražava: To što sada dolazi, vrijedi, stoji na početku čvrsto i neopozivo, u to se ne smije dirati, tu više ne treba nikakve potvrde, Amen drugih. Jeste li sporazumni ili ne s time što sada govorim, proizlazi iz božanskoga neopoziva autoriteta.

Dok ne prođe nebo i zemlja, ne, ni jedno slovo, ni jedan potezić iz Zakona neće proći, dok se sve ne zbude. Neka se hebrejska slova razlikuju jedno od drugoga samo po točki ili neznatnu znaku. Ovim izričajem naglašuje Isus valjanost Božje volje za vrijeme i vječnost. Volja Božja ostaje zauvijek.

Tko dakle ukine jednu od tih, pa i najmanjih zapovijedi i tako nauči ljude, najmanji će biti u kraljevstvu nebeskom. Mi ljudi smo uvijek u opasnosti da se ne otvorimo potpuno Božjoj ljubavi i njegovoj dobroj volji. Nešto se u nama tomu odupire. Isusovac Henri Boulad naziva ovo nutarnje odbijanje grijehom: „Grieh se sastoji u tome da se ispriječi Božjemu planu ili ga se potpuno ignorira. Svatko od nas u sebi nosi ovu zapreku protiv Božjega plana. Grieh je ono što sprječava ostvarenje Božjega plana.“ Slijedeći ovu nutarnju pobunu mi naginjemo tomu da Božju riječ, Bibliju, volju Božju, ondje gdje nam to ne odgovara, tumačimo i interpretiramo drukčije.

Ali ne smijemo križati ništa od poruke evanđelja. Jer tako naposljetku škodimo samima sebi, budući da je Besjeda na gori, Isusova poruka, uvijek put u slobodu, u radost i u veću ljubav. Čak i kad nam je ta poruka teška i bolna i kad ju (trenutačno) ne razumijemo, ne znamo svrstati i ne možemo živjeti: Moramo poruku ostaviti stajati i njoj se izložiti. Pritom se smijemo pouzdati da će nas Isus, kao roditelji svoju djecu, voditi korak po korak i uvijek nam u danome trenutku dati potrebnu pomoć. Božji zahtjevi su uvijek zahtjevi njegove ljubavi koji nam hoće dati da rastemo i sazrijevamo.

Roditelji, koji svojoj djeci sve probleme i poteškoće hoće maknuti s puta, ne čine svojoj djeci dobru uslugu. Razmaženoj djeci će kasnije u životu biti puno teže. Usporedivo se može i ovdje dogoditi: *Tko dakle ukine jednu od tih, pa i najmanjih zapovijedi i tako nauči ljude*, ne čini naposljetku ljudima, premda se to trenutačno čini ugodnim, dobru uslugu.

Kod *najmanjih zapovijedi* se ne radi o izvanjskim propisima, nego o područjima gdje se radi o predanju srca Bogu i o putu veće ljubavi.

A tko ih bude vršio i druge učio... Volju Božju moramo najprije tražiti i živjeti predanje srca Bogu. Tek ćemo tada biti sposobni učiti druge ovomu putu. Ako netko u nekoj situaciji volju Božju ne živi, i to zna – a mi najčešće bar jednim dijelom uvijek zaostajemo iza poruke – on je ipak dužan naučiti čitavu volju Božju. Tko se uvijek hrva za ovo predanje srca Bogu, postat će velikim blagoslovom. Jer tko Božje zapovijedi vrši, *taj će biti velik u kraljevstvu nebeskom*. Bog će preko njega izdjelovati velike stvari.

Daleko veća pravednost

Ne bude li pravednost vaša veća od pravednosti pismoznanaca i farizeja, ne, nećete ući u kraljevstvo nebesko. Pismoznanci i farizeji su najvećim naporima i točnošću pokušavali držati se svih zakona i propisa. To je bilo jako puno zapovijedi. Iz deset zapovijedi u Isusovo vrijeme nastalo je 612 zapovijedi i zabrana. K tomu su postojala točna pravila. Tako primjerice kod zapovijedi o suboti, koliko se koraka u subotu smije prijeći a da se zapovijed ne prekrši. Pobožni Židovi trudili su se sve ove zapovijedi držati da bi pred Bogom stajali ispravni. Ali to nije bilo nimalo jednostavno i vodilo je uvijek iznova do pitanja: Što mi je činiti da bi zakon bio još uvijek održan? Što mi je činiti da se zapovijed još smatra izvršenom?

Ova pitanja pokazuju da srce još uvijek računa. To je bio stav pismoznanaca i farizeja. Isus govori: *Dokle god još uvijek računate i dokle god vam je stalo do izvanjski korektnoga držanja zapovijedi, nećete ući u kraljevstvo nebesko*.

Daleko veća pravednost, o kojoj Isus ovdje govori, ne sastoji se u tome da se sve zapovijedi i zabrane izvanjski što točnije vrše, nego je njemu do temeljne promjene perspektive. *Veća pravednost*, daleko veća ispravnost djelovanja, jest djelovanje iz Božjega srca, djelovanje iz ljubavi. Kad punim čašu, ona se tada mora preлити. Ljubav se hoće preлити! Jer ljubiti nije moguće na mjeru, proračunato. Ljubav pita: Kako mogu razveseliti drugoga? Kako mu mogu pokazati svoju ljubav?

Ova prelijevajuća ljubav jest način nebeskoga Oca koji treba zasjati u njegovoj djeci. Ne propisi, zakoni, nego je Božji način ispravna mjera našega djelovanja: *Budite dakle nasljedovateli Božji kao djeca ljubljena* (Ef 5,1). Bog je ta mjera! Meni je darovano toliko da hoću radosno davati dalje! *Ljubite jedni druge kao što sam ja vas ljubio* (Iv 15,12). Ova ljubav je dakle *Punina Zakona* (Rim 13,10).

Kad uronimo u ovu prelijevajuću Božju ljubav, naš će odgovor biti velikodušan. Ali u praksi to nije uvijek tako jednostavno, kako piše i papa Franjo: *Kada više trebamo misijski polet koji donosi sol i svjetlo svijetu, mnogi vjernici laici boje se da će ih netko pozvati da izvrše neku apostolsku zadaću i nastoje izbjeći svaku obvezu koja bi im mogla oduzeti i uskratiti njihovo slobodno vrijeme... Ali nešto se slično događa i sa svećenicima koji su pretjerano zaokupljeni svojim slobodnim vremenom. To se često može očitovati u tome da osobe osjećaju neodoljivu potrebu sačuvati svoje prostore slobode, kao da je evangelizacijska zadaća opasan otrov, a ne radosan odgovor na ljubav Boga koji nas okuplja na misijsko poslanje i čini nas potpunima i plodonosnima. Neki se odupiru tome da se potpuno posvete poslanju i tako upadaju u stanje mrtvila i lijenosti* (EG 81).

Djeca Božja koja poznaju nebeskoga Oca mogu radosno odgovoriti na Božju ljubav. Ipak se ponekad mora prevladati strah u nama, strah da nešto ne izgubimo ako mu na raspolaganje stavimo čitav svoj život i sve svoje vrijeme. Ipak djeca svjetla znaju: Tko se potpuno pouzda u nebeskoga Oca, iskusit će da je on za njega priskrbio sve, pobrinuo se i za dostatno opuštenosti i odmora, i dariva radost koja duboko ispunja. Jer nebeski Otac se nikada neda

natkriliti u velikodušnosti.

Zauzeti novo stajalište

Isus je zakon, Božju volju potpuno ispunio. Možemo li – vi i ja – to isto? Na ovome se pitanju sve odlučuje! Gledam li na ono što mogu po sebi ili gledam li na ono što je Isus Krist učinio i što on sada u meni čini i po meni hoće djelovati?

Mladi slon bio za nogu privezan za veliki stup. Kao mladi slon pokušao je otići od ovoga stupa. Pokušavao je i pokušavao uvijek iznova. Ali nije išlo. Nakon više tisuća pokušaja postalo mu je odjednom jasno: Ja se ne mogu osloboditi ovoga stupa. I on se s time pomirio. Ne ide. Ja jesam i ostajem vezan. Tu ne mogu učiniti ništa. I tako je prestao dalje pokušavati. Naviknuo se na svoju nogu. Vezanost uza stup postala je njegovim identitetom.

A slon je rastao, postajao sve veći i snažniji. Naposljetku je bio toliko snažan da bi ulažući sve svoje snage, odjednom mogao iščupati stup. Ali u njegovoj se glavi identitet priviknuo: To ne ide. Ja jesam i ostajem vezan uza stup. I dalje više nije ni pokušavao.

A djeca svjetla znaju: oni mogu iščupati stup! Jer su primili novi identitet, novu osposobljenost. Pavao naglašava: *Vi niste u tijelu, nego u Duhu, ako Duh Božji prebiva u vama* (Rim 8,9). Što to znači?

Na našu egzistenciju utječu psihička, genetska, biološka, socijalna, obiteljska i religiozna obilježnost. A sve to spada u ono što Pavao naziva *tijelom*. *Tijelo* je ono što čovjek po sebi može učiniti i izdjelovati: Dakle vlastita moć, vlastite ideje, vlastiti načini gledanja, vlastita djela i postignuća. Dokle god se čovjek iznutra čvrsto drži tijela (vlastitih mogućnosti), ostat će privezan uza stup.

Ali ne mora tako i ostati, jer u život tijela je sada došao novi identitet: realnost Isusova Duha, realnost Božjega kraljevstva. Jer *svima koji ga* (Isusa) *primaju*, (nebeski Otac) *dao je moć da postanu djeca Božja, svima koji su rođeni od Boga* (Iv 1,12-13). Ta nova moć jest Isusov Duh, Duh Sveti. Po njemu primamo udio na Isusovoj snazi.

Pavao piše Titu da nas Bog spasi *kupelju novoga rođenja i*

obnavljanja po Duhu Svetom koga bogato izli na nas po Isusu Kristu, Spasitelju našem, da opravdani njegovom milošću budemo, po nadi, baštinici života vječnoga (Tit 3,5-7). Duh Sveti čini pravednim, ispravnim i dobrim! Duh Sveti znači: Bog može. Jer po ovome Duhu Svetom živi Isus Krist u nama, kao što svjedoči Pavao: S Kristom sam razapet. Živim, ali ne više ja, nego živi u meni Krist (Gal 2,19.20a).

Ovo neće ići bez borbe – kao što pokazuje *s Kristom sam razapet*, i ne od danas do sutra. Ali, i ovo je odlučujuće: *lći će!* On će to izdjelovati, kad...! Kad se u našem razmišljanju dogodi promjena mentaliteta i mi uđemo u identitet Božjega kraljevstva. Isus svoju poruku najavljuje programski: *Ispunilo se vrijeme. Približilo se kraljevstvo Božje, obratite se i vjerujte evanđelju (Mk 1,15). Obratite se (grčki: metanoete) vjerno izvorniku prevedeno iz grčkoga znači: Iz temelja promijeniti mišljenje! Promijenite mišljenje, promijenite svoj stav.*

Tko je ušao u Božje kraljevstvo, u područje Božjih mogućnosti i prihvatio novi identitet Božjega kraljevstva, zna: Isus je ispunio zakon. Ovaj Isus živi u meni po Duhu Svetom. On i u meni može i hoće ispuniti zakon i biti pobjednik!

Naš novi identitet sastoji se u tome da je uz tijelo u nama realnost Isusova Duha. Isus u nama osposobljuje nas sve više i više da živimo onako kako je on živio.

Po Duhu Svetome dobili smo sposobnost živjeti kao djeca svjetla. Zato možemo iščupati stup ako to svim srcem hoćemo, i ući u život slobode djece Božje.

Posvješćivanje

Isus nas ovdje u Besjedi na gori poziva da se nezbunjivo čvrsto držimo svih poteškoća i razočaranja i zatajenja, sigurnosti da (sve više i više) Besjedu na gori možemo živjeti iz snage Duha Svetoga. Pogledajmo stoga malo bolje:

1. Kojim je nutarnjim stavom Isus ispunio sav Zakon?
2. U čemu se sastoji *veća pravednost*? Želim li moći ju živjeti?

3. Što me može osposobiti da iščupam stup (nevjere)?

Molitva

Isuse, gledam te. Ti si potpuno ispunio Zakon. Potpuno si i u svemu povjeravao ljubavi svoga Oca i vesela srca bio Mu poslušan. Ovo povjerenje i jedinstvo s Tvojim Ocem učinilo Te je toliko čvrstim, veselim i sigurnim. Hvala što sada živiš sa mnom i hoćeš me uvesti u život veće pravednosti Božjega kraljevstva.

Pogledam li na sebe i svoju slabost, uzmem li dosadašnja životna iskustva kao mjeru, u meni se tada mogu pojaviti dvojbe, pitanja i promišljanja. Ali ja se odlučujem vjerovati Tebi i Tvomu obećanju. Ti me osposobljuješ da živim kao dijete svjetla, jer u meni živiš Ti.

Dođi, Duše Sveti, učvrsti u meni pogled na Isusa i odlučnost živjeti kao dijete svjetla. Amen.

5.

Sukob s bližnjim:

Mt 5, 21-26

Biti sol, biti svjetlo, živjeti iz preplavljujuće ljubavi kao djeca svjetla, zvuči tako lijepo! Kako to sada izgleda u konkretnoj svakodnevnici? Isus to sada tumači u šest takozvanih antiteza.

Pojam *antiteza* je nešto što dovodi u zabludu, budući da Isus nije kritizirao Zakon i stavio ga izvan snage, nego nam Isus pokazuje pravi smisao zapovijedi i tako nam objavljuje pravi smisao volje Božje. Moglo bi ih se stoga nazvati i nadteze.

Teza – antiteza: *Čuli ste – a ja vam kažem*. Ovu rečenicu rabili su već židovski učitelji da bi naglasili tumačenje Zakona, koje je stajalo nasuprot općenito uobičajena znanstvena mišljenja. Pozornost i dobro oslušivanje hoće Isus sada probuditi i kod nas, najprije za prvi vidik prve antiteze:

Čuli ste da je rečeno starima: Ne ubij! Tko ubije, bit će podvrgnut sudu. A ja vam kažem: Svaki koji se srdi na brata svoga, bit će podvrgnut sudu. A tko bratu rekne Glupane!, bit će

podvrgnut Vijeću. A tko reče: Luđače!, bit će podvrgnut ognju paklenomu.

Ubiti i srditi se

Tko ubija, razara život. Tko god udari čovjeka pa ga usmrti, neka se smrću kazni (Izl 21,12). Ovo kažnjavanje smrću isto je što i formulacija – *bit će podvrgnut sudu*. Tako izgleda Zakon – teza.

Ali Isus govori (antiteza): Ubiti, to znači da razoriti život započinje puno ranije. To započinje u srcu: *Svaki koji se srdi na brata svoga*, neka bude kažnjen smrću. Ovdje rabljena grčka riječ za srdžbu znači *dugo gajena srdžba*. Srditi se ne znači kratko rasplamsana srdžba ili prolazni osjećaj gnjeva, nego dalekosežni, trajni gnjev, stav srdžbe koja se hoće osvetiti. Takvu srdžbu Isus naziva ubojstvo. A Ivan piše: *Svaki koji mrzi svoga brata, ubojica je (1 Iv 3,15).*

Tko daje drugima osjetiti njegovu srdžbu, već se ogriješio o život drugoga. On tako umanjuje njegovu kvalitetu života. To se pokazuje i u načinu govorenja: Ti si za mene mrtav. Tu s ovim čovjekom ne želim više ništa imati. Zato Pavao opominje: *Srdite se, ali ne griješite! Sunce nek ne zađe nad vašom srdžbom, i ne dajite mjesta đavlu (Ef 4,26-27).*

Ostavimo li srdžbu da traje preko dana ili ju čak pothranjujemo, mi se tada otvaramo đavlu. On može doći i djelovati u našim mislima i našim odnosima. Treba dakle ne samo izbjegavati ružan čin, nego i biti zao u srcu, što se može pokazati u nutarnjemu gnjevu, psovanju, vrijeđanju s naznakama, negovorenju, oštrim opaskama...

– Sveta srdžba

Srdžba je stanje snažna emocionalnog podražaja s agresivnom tendencijom. Srdžba je energija koju je moguće primijeniti za spasenje (sveta, pravedna srdžba) ili nesreću.

Sveta srdžba se, puna zauzetosti, angažira za onoga s kojim se nepravedno postupa. Sveta srdžba je izraz Božje ljubavi prema ljudima. Budući da Bog ljude toliko ljubi, on mrzi sve što razara

čovjeka i stvorenje. Božja se srdžba kao božanska energija ljubavi okreće protiv zla, prostaštva, licemjerja, nepravde, protiv onoga što razara život, grijeha itd... Bog je svom energijom protiv onoga što ljude čini slomljenima i neslobodnima, što ih obezvrjeđuje, što razara pravu ljubav i radost.

I mi možemo u sebi osjetiti ovu svetu i pravednu srdžbu gdje se radi o nepravdi nanesej drugima. Ali mi često postajemo srditi jer smo uvrijeđeni, jer smo oholi i arogantni. Ovom srdžbom trebamo pokušati ovladati kako ona ne bi ovladala nama. Jakov piše: *Svatko neka bude brz da sluša, spor da govori, spor na srdžbu. Jer, srdžba čovjekova ne čini pravde Božje* (Jak 1,19-20).

– **Glupan, luđak**

Daljnje formulacije Glupane! i (bezbožni) Luđače! idu u istome pravcu: Aramejska riječ za glupan izražava prezir za mišljenje drugoga. Njega se smatra idiotom. Grčka riječ za luđak označava prezir za ponašanje drugoga. Takvi ljudi nemaju nikakve vrijednosti. Može se bez problema preko njih prijeći. Glupan i luđak pogađaju srce. Ponizuju i razaraju odnose.

Veliko vijeće – sinedrij bilo je u Palestini, koja je bila pod rimskom vlašću, službeni židovski gremij vladanja (sud), grupa od oko 70 osoba pod predsjedanjem Velikoga svećenika koji vrši službu.

Oganj pakleni odnosi se na oganj koji se nalazi u dolini izvan Jeruzalema, zvani Gehena, gdje je neprestano gorjela mala vatra i crvi neumorno grizli smeće koje se raspada. U Isusovo vrijeme bila je to ogromna gomila smeća; ondje se naime spaljivalo smeće grada, lešine životinja i lešine zločinaca. Isus je uzeo ovo mjesto kao sliku vječnoga užasa i vječne kazne.

Najprije se izmiri...

Pravi put postupanja sa srdžbom jest pomirenje. Na to se odnosi drugi vidik prve antiteze:

Ako dakle prinosiš dar na žrtvenik pa se ondje sjetiš da tvoj brat ima nešto protiv tebe, ostavi dar ondje pred žrtvenikom, idi i

najprije se izmiri s bratom, a onda dođi i prinesi dar.

Hram u Jeruzalemu bio je tada mjesto gdje se Bogu prinosilo žrtve. Više puta godišnje išao je Židov u Hram da žrtvuje i da se klanja. Isus ovdje misli na čovjeka koji uzlazi u Hram u Jeruzalemu da se ondje pokloni Bogu. Vjerojatno polazi odatle da je dotični načinio nepravdu prema bratu. Isus upućuje na to da pomirenje dolazi prije molitve, prije prinošenja žrtvenoga dara. Inače čovjek riskira da njegova molitva i njegova žrtva ostanu bez učinka.

Već je prorok Izaija govorio da grijeh blokira Božju pomoć i zahvaćanje: *Ne, nije ruka Jahvina prekratka da spasi, niti mu je uho otvrdnulo da ne bi čuo, nego su opačine vaše jaz otvorile između vas i Boga vašega* (Iz 59,1-2).

Zbog čega? Zajedništvo s Bogom uvijek je vezano uz međusobno pomirenje. Zajedništvo s Bogom ide uvijek preko zajedništva s ljudima. Zato Isus govori: *Kad ustanete na molitvu, otpustite ako što imate protiv koga* (Mk 11,25).

Tko je neizmiren, zatvoren je i prema Bogu. On u sebi ima nešto kruto, na jednoj točki je otvrdnuo. Sva molitva ne koristi ništa ako se ne izložimo vlastitoj nepomirljivosti i gorčini i počnemo svoje srce otvarati Njemu. Isus ovdje ide korak dalje. Ne govori ako imaš nešto protiv svoga brata, nego *ako tvoj brat ima nešto protiv tebe*. To znači: Bog očekuje od nas uvijek prvi korak. Očekuje da učinim sve što je u mojoj moći i omogućim proces pomirenja, čak i kad je to ponižavajuće i mučno.

Ipak jamstvo za pomirenje ne postoji, na što upućuje i Pavao: *Ako je moguće, koliko je do vas, u miru budite sa svim ljudima!* (Rim 12,18). I kad drugi nije spreman na pomirenje, mogu mu ipak oprostiti u srcu. Jer tražiti pomirenje ili ne, nije nam stavljeno na volju: uskraćivanje oprostjenja lažno tješi protiv zapovijedi ljubavi i uvijek je grijeh, čak i onda kad smo jako teško povrijeđeni i kad je put do pomirenja dalek.

Zbog čega je pomirenje Isusu toliko važno? S pomirenjem stoji vjerodostojnost evanđelja na kocki: Crkva je Kristovo tijelo i ako članovi (udovi) nisu jedno, Krist kroz njih ne može djelovati. Rijeka

Njegova djelovanja je blokirana! To je ponekad najveća tragedija koju doživljavamo unutar župa, vlastite Crkve i među Crkvama.

6. kolovoza 1962. u Taizéu je posvećena crkva pomirenja. Na velikoj ploči je napisano: „Pomirite se, vi koji ulazite, otac sa sinom, muž sa ženom, onaj tko vjeruje s onime koji ne može vjerovati, kršćanin sa svojim bratom.“

Papa Franjo hrabri: *Onima koji su ranjeni starim podjelama teško je prihvatiti da ih potičemo na oproštenje i pomirenje, jer misle da ignoriramo njihovu bol ili od njih tražimo da odustanu i odreknu se svoje prošlosti i ideala. Ali ako vide svjedočanstvo uistinu bratske i pomirene zajednice, ono će na njih djelovati prosvjetljujuće i privlačno. Zato me uvijek boli kada vidim kako se u nekim zajednicama, pa čak i među posvećenim osobama, javljaju razni oblici mržnje, podjele, klevetanja, ocrnjivanja, osvete, ljubomore, želje za nametanjem vlastitih ideja po svaku cijenu, pa čak i progoni koji nalikuju pravom lovu na vještice. Koga mi to mislimo evangelizirati takvim ponašanjima)* (EG 100)

Koliko je dobro ljubiti jedni druge iznad svega! Da, iznad svega!... Svima nam je zajedničko da su nam neke osobe drage a neke ne, i možda se upravo u ovome trenutku ljutimo na nekoga. Recimo bar Gospodinu: Gospodine, ljutim se na ovoga, na ovu. Molim te za njega i za nju. Moliti za osobu koja nam ide na živce lijep je korak prema ljubavi, i to je čin evangelizacije. Napravimo ga danas! Ne dopustimo da nam se ukrade ideal bratske ljubavi! (EG 101)

Brzo...

Nagodi se brzo s protivnikom dok si još s njim na putu, da te protivnik ne preda sucu, a sudac tamničaru, pa da te ne bace u tamnicu. Zaista, kažem ti, nećeš izići odande dok ne isplatiš do posljednjeg novčića.

Ova prispodoba pokazuje tipično ljudsko iskustvo da se mnogi tek upućeni na kaznu – ovdje na sud – dadu pokrenuti na određene korake. Čini se da nije dostatna napomena da, nepomiren,

nedostojno slavim bogoslužje, da blokiram Krista u njegovoj nazočnosti i njegovu djelovanju.

Nagodi se brzo s protivnikom dok si još s njim na putu (do suda). Umjesto da vlastitu situaciju pogoršavamo tako da sudac zatim pred sudom utvrđuje našu vlastitu krivnju, Isus hrabri da vlastitu krivnju priznamo i složimo se oko popravka da bi sudski proces bio suvišan. Još uvijek imaš vremena i prilike za to da stvari popraviš i dovedeš u red. Već sutra toga možda više nećeš imati.

Postoji jedan 'prekasno' koji bi nas mogao skupo stajati jer bismo mogli biti bačeni u *tamnicu*. Židovi su se tada ljutili na nefair poganski običaj Rimljana da krivca strpaju u tamnicu, gdje on više nema nikakve mogućnosti zaraditi novac za plaćanje svojih dugova. U takvoj bezizlaznoj situaciji nalazi se onaj tko se nije pomirio.

Nećeš izići odande dok ne isplatiš do posljednjeg novčića. Novčić je najmanja kovanica. Ali ovdje ga se uzima točno! Ni jedan novčić neće biti oprošten. Sve se mora platiti. To znači: Bez potpunoga pomirenja, bez oprostjenja iz svega srca, nitko ne može doći u nebo. Što je *na putu* propušteno, bolno će se ispaštati u tamnici (to može biti upućivanje na čišćenje poslije smrti u čistilištu).

Posvješćivanje

Prva antiteza odnosi se na međusobne napetosti, sukobe i svađu. Isus nas poziva da pobijedimo zloću u srcu i smjesta potražimo put pomirenja.

1. Zbog čega započinje ubojstvo kod zloće? Opažam li u srcu nešto od onoga što bi se moglo očitovati u gnjevu, zloradosti i neraspoloženju?
2. Kada i gdje osjećam u sebi srdžbu? Kako ona može postati blagoslovom, a kako prokletstvom?
3. *...ostavi dar ondje pred žrtvenikom, idi i najprije se izmiri s bratom, a onda dođi i prinesi dar.* Što bi se promijenilo da svi kršteni ovu Isusovu riječ žive?

Molitva

Isuse, kad iskusim nepravdu i kad mi se nanese zlo, ulovim se kako se u meni javlja srdžba koju želim osvetiti i na koju želim uzvratiti. Stavi u takvim trenucima Tvoju ruku na moja usta i moje srce, da bih se smirio i nikoga uvrijedio nekontroliranim, ponižavajućim riječima.

Isuse, Ti nisi uzvrćao kad si u strašnim bolima visio na križu. Molio si: Oče, oprosti im...

Isuse, molim Te: ispuni me svojim Svetim Duhom. Ne dopusti da se u mome srcu usidre osjećaji ljutnje, gnjeva i srdžbe. Daj mi odvažnosti uvijek i smjesta potražiti put pomirenja i njime ići.

6.

O vrijednosti braka:

Mt 5,27-32

U drugoj i trećoj antitezi radi se o preljubu i rastavi. Da bismo razumjeli novost Isusove antiteze važno je znati kako je izgledala tadašnja pravna situacija na ovim područjima.

Pravna situacija u vezi s preljubom

Brak je za Božji narod Staroga zavjeta ne samo oblik zajedničkoga života, nego više odražava Božju vjernost i ljubav prema njegovu narodu. Već stoga je zaštita braka u Starome zavjetu vrlo velika.

Pritom Stari zavjet nema u vidu samo odnos muža i žene, nego čitavu obitelj, u koju su pripadala djeca, kao i djedovi i bake. Svi su oni stanovali u istoj kući. Obitelj je za Izrael bila zametak naroda i

mjesto gdje se prenosilo vjeru. Ondje su djeca dobivala svoj religiozni identitet. Preljubom je razarana ne samo obitelj, nego i mjesto religiozne vjerske pouke. Preljub je dakle bio više od samoga seksualnoga propusta. On je bio izdaja zajedništva i povrjeda identiteta kao Božjega naroda.

Stoga ovaj zakon kod preljuba: *Ako se koji čovjek zateče gdje leži sa ženom udatom za drugoga, neka oboje – i čovjek koji je ležao sa ženom i sama žena – budu smaknuti* (Pnz 22,22) (usp. i Pnz 22,23-29). Na preljubu je ležala smrtna kazna. I to s obrazloženjem: Bog je izabrao Izrael kao svoj narod: *Jest, ja sam Jahve; izveo sam vas iz zemlje egipatske da vam budem Bog. Budite, dakle, sveti jer sam ja svet* (Lev 11,45). Božji narod neka svojim životom objavljuje i odražava Božju čistoću, vjernost i svetost. Ono što ovo pomračuje i razara, nema nikakva prava na život u Božjemu narodu. Stoga vrijedi: *Neka budu smaknuti!*

Smrtna kazna za preljub vrijedila je i u Isusovo vrijeme. Tako su pismoznanci i farizeji doveli k Isusu preljubnicu i kazali: *Učitelju! Ova je žena zatečena u samome preljubu. U Zakonu nam je Mojsije naredio takve kamenovati. Što ti na to kažeš?* Zanimljivo da je *uhvaćena u samome preljubu*, a o muškarcu ni traga?

Ovo je možda povezano i s time da razmišljanje u Starome zavjetu polazi potpuno od muškarca. Žena je bila muževljevo posjed. Muškarac koji je seksualno općio sa ženom svoga susjeda, poseže time za vlasništvom svoga susjeda. Krši brak svoga susjeda. Vlastiti brak oženjeni muškarac uopće ne može kršiti, jer je žena njegovo vlasništvo. Tako se tada nadaleko razmišljalo i u zakonodavstvu samo polazeći od muškarca. Tako se muškarac mogao oženiti drugi put, bio rastavljen ili ne. Više brakova je bilo moguće, premda su se u Isusovo vrijeme događali vrlo rijetko.

Pravna situacija u vezi s rastavom braka

Rastava braka bila je u Starome zavjetu dopuštena uz određene uvjete: *Kada tko uzme ženu i s njome postupi kao muž, a potom na njoj otkrije što ružno te ona više ne nalazi milosti u njegovim očima i*

on joj napiše otpusno pismo, uruči joj ga i potjera je iz svoje kuće, a ona izađe iz njegove kuće, ode i pođe za drugoga pa omrzne i tome drugomu te joj i on napiše otpusno pismo, uruči joj ga i otjera je iz svoje kuće – ili pak umre taj koji ju je drugi uzeo – tada je, pošto se tako oskrvnula, ne može opet uzeti za ženu onaj prvi muž koji je bijaše otpustio. Bilo bi to odvratno pred Jahvom; ne smiješ uvaljivati u grijeh zemlju koju ti Jahve, Bog tvoj, daje u baštinu (Pnz 24,1-4).

Raskinuti brak mogao je samo muškarac. U određenim slučajevima bilo je dakako moguće da i žena može tražiti rastavu. Izvorna namjera otpusnoga pisma bila je ženu zaštititi od samovolje i raspoloženja njezina muža. S tim otpusnim pismom stjecala je žena pravo na novu ženidbu.

Veliko je pitanje tada bilo: Što znači *nešto ružno*? Koji razlog mora tu postojati (naravno kod žene, koja je bila posjed svoga muža) da bi se brak mogao razvrgnuti. U Isusovo vrijeme postojala su o tome različita shvaćanja. Jedno strože shvaćanje govorilo je: Razlog rastave je samo preljub žene. Jedno liberalno shvaćanje govorilo je da žena može biti otpuštena iz kojega mu drago razloga. Primjerice, ako dopusti da zagori juha, ako više nije mužu dostatno atraktivna... Tako su se u Isusovo vrijeme mnogi brakovi rastavljali.

Istinska Božja volja

U ovoj situaciji zauzima Isus jasan stav i objavljuje istinsku volju Božju:

Čuli ste da je rečeno: Ne čini preljuba! A ja vam kažem: Tko god s požudom pogleda ženu, već je s njome učinio preljub u srcu.

Isus govori ovdje najprije o odnošaju sa stranom, udanom ženom. Isus govori i time potvrđuje Zakon Staroga zavjeta: Brak je svet. Preljub nije samo povrjeda među ljudima, preljub se tiče i Boga. Tko krši brak, ima posla sa živim Bogom. Zajednica života sa ženom mora biti bezuvjetno poštovana.

Isus sada ovdje ide jedan korak dalje. Bogu nije samo do izbjegavanja preljuba, nego da brak zasja i bude življen u svome izvornome značenju. On hoće objaviti Božju vjernost i biti nosiv

temelj za obitelj. Tko to ima u vidu, osjeća da preljub započinje ondje gdje jedan od partnera na drugoga više ne gleda pogledom ljubavi. Preljub započinje ondje, gdje netko odvraća srce od vlastitoga partnera.

Gdje se to dogodi, brzo kao posljedica dolazi *požudan pogled*. Upusti li se tko iznutra u ovaj *požudan pogled*, pomalo se razvija kretanje od vlastitoga partnera. Dopusti li se da pogled i mašta nekontrolirano traju, tada vlast užitka započinje rasti, a snage otpora iščezavaju. Snaga zamišljaja, mašta, razvija svoju vlastitu dinamiku.

Tko god s požudom pogleda ženu, već je s njome učinio preljub u srcu. Isus ne pravi nikakvu razliku između čina preljuba i *požudna pogleda*, pohlepe, htjeti imati. Jer pri požudnu gledanju, pri žudnji započinje preljub u srcu.

I ovdje je Isusu do *daleko veće pravednosti* života u Božjemu kraljevstvu. Ovdje u prvome planu ne stoji mrtvljenje svake nepravilne težnje, nego da nam Isus u snazi svoga Duha obećava takvu potpunu ljubav prema partneru i takvo zajedništvo, da svako dijeljenje ove ljubavi, svako igranje s vatrom nema nikakva mjesta.

Budući da brak odražava Božju vjernost, Bogu je na srcu čistoća. Put do ove potpune čistoće treba visoku mjeru samokontrole. Traži radikalnost i odlučnost. Da bi pokazao koliko mu je ova točka ozbiljna, rabi Isus sredstvo stilskoga pretjerivanja:

Ako te desno oko sablažnjava, iskopaj ga i baci od sebe. Ta bolje je da ti propadne jedan od udova, nego da ti cijelo tijelo bude bačeno u pakao. Ako te desnica tvoja sablažnjava, odsijeci je i baci od sebe. Ta bolje je da ti propadne jedan od udova, nego da ti cijelo tijelo ode u pakao.

Isus govori najprije o *oku*. Oko je u pravilu uvijek ulaz. Ono što se gleda, gdje pogled počiva i kako se gleda, odlučuje o posljedicama. Najpoznatiji primjer je kralj David: *A jednoga dana predvečer usta David sa svoje postelje i prošeta se po krovu svoje palače. Opazi s krova ženu gdje se kupa. Ta žena bijaše izvanredno lijepa* (2 Sam 11,2). Iz ovoga požudna gledanja razvio se zatim preljub, pokušaji prikrivanja i naposljetku umorstvo muža Urije.

Ovom slikovitom riječju o *oku* govori Isus da svoja osjetila i svijet misli ne smijemo prepustiti samima sebi, a još manje danas jako raširenim slikama i filmovima medija, reklami i čitavoj pornoindustriji na internetu. Tu su ovisno o okolnostima potrebni bolni zahvati i gorko odricanje. Ne samo to, korisna je odluka koju je donio Job: *Sa svojim očima savez sam sklopio da pogledat neću nijednu djevicu* (Job 31,1).

Ali samokontrola nije potrebna samo kod oka, nego i kod dodira: *Ako te ruka sablažnjava...* Postoje dodiri koji su čisti, a postoje dodiri koji dolaze iz požude. Kad nam dodiri postanu napast, trebamo ih izbjegavati.

Kod Mateja dopunjava Isus ovdje i nogu: *Ako te tvoja ruka ili noga sablažnjava...* (Mt 11,8-9). Naše nas noge mogu ponijeti do određenih kuća, mjesta, područja, ulica... koje mogu postati opasnost za seksualnu čistoću. Takva mjesta treba bezuvjetno izbjegavati.

Isusu je do toga da zlo iskorijeni već u pokušajima, čak i kad su za to potrebne ekstremne mjere. Od prvoga, možda nenamjerna pogleda ili spontana dodira, koji vode u područje požude, treba se smjesta i odlučno okrenuti, i to iz ljubavi prema vlastitome partneru, iz ljubavi prema vlastitome životu i iz ljubavi prema Bogu.

U vezi s rastavom braka: 5,31-32

Isus sada govori o općenju s vlastitom ženom:

Rečeno je također: Tko otpusti svoju ženu, neka joj dade otpusnicu. A ja vam kažem: Tko god otpusti svoju ženu – osim zbog bludništva – navodi je na preljub i tko se god otpuštenom oženi, čini preljub.

Za Židove je tada rastava i ponovna ženidba društveno bila priznata. Rastava i ponovna ženidba posebno za muževe nisu ni na koji način ljaga. U ovome društvenom kontekstu Isusovi izričaji šokiraju. Oni uobičajene radnje posve nenadano premještaju na područje grijeha i zla.

Farizeji su se tomu odupirali govoreći da je rastava ipak legalna,

jer im je Mojsije to dopustio. Isus nato odgovara: *Zbog tvrdoće srca vašega dopusti vam Mojsije otpustiti žene, ali od početka ne bijaše tako* (Mt 19,8). Dok su farizeji bili uvjereni da je njihovo ponašanje legalno, Isus jasno pokazuje da njihovo ponašanje pokazuje velik nedostatak ljubavi *zbog tvrdoće njihova srca a od početka ne bijaše tako*. Božji plan i namjera nije u skladu s rastavom.

Tko god otpusti svoju ženu – osim zbog bludništva... Što se misli pod *osim zbog bludništva*? Isus je tako jasno zabranio rastavu (usp. Mk 10,11 i dalje; Lk 16,18; 1 Kor 7,10), da ovo jedva treba shvatiti kao iznimku u smislu: Ni u kome slučaju ne smijete otpustiti svoju ženu, osim u slučaju preljuba. Pod preljubom se ovdje zacijelo misli na veze koje su s bližim srodstvom u Izraelu bile zabranjene (Lev 18,6-18; usp. Dj 15,29; 1 Kor 5,1). Takve brakove s bližim krvnim srođnicima rimsko pravo nije zabranjivalo, a bili su dopušteni i u grčkome svijetu.

...neka joj dade otpusnicu. Ženu se ovdje doduše smatra preljubicom, ali stvarnu krivnju za to prebacuje Isus na muža koji ju je otpustio i tako izložio preljubu. U društvu u kojemu za žene nema socijalne pomoći ni plaćenoga rada, žena je zbog financijske nevolje jedva imala drugoga izbora osim da radi kao prostitutka.

Isus i ovdje pokazuje izvornu volju Božju. Ovamo spada zaštita braka i istodobno zaštita žene koja je bila potpuno i bez mogućnosti opiranja izložena muževljevoj samovolji. Zabrana rastave štiti ženu: *i tko se god otpuštenom oženi, čini preljub*.

Isus i ovdje pokazuje u čemu se sastoji *veća pravednost* života u Božjemu kraljevstvu i kako izgleda život djece svjetla. Bog nas hoće osposobiti za takvu vjernost i ljubav prema partneru da u našem razmišljanju i govorenju nema riječi rastava. Premda Isus zna za slabosti i krhkost čovjeka, potpuno je uvjeren da svatko tko se potpuno u njega upusti, biva osposobljen za takvo novo ponašanje.

To potvrđuju i različita istraživanja: Amerikanka Mercedes Arzur Wilson je na temelju reprezentativne ankete istražila učinak molitve na brak i pronašla da se svaki drugi samo građanski brak rastaje (50%), da se kod crkveno sklopljena braka parova rastaje samo svaki

treći (33%). A kod parova koji su crkveno vjenčani, idu zajedno u crkvu i skupa mole rastaje se samo jedan od 1429 brakova (0,07%). (Citirano prema („Fels“ Br. 11/2002., str. 326). To pokazuje: molitva povezuje.

Kad dvoje ljudi žive u Božjemu kraljevstvu, to znači pod njegovim vodstvom kao Gospodinom braka, tada je moguće nešto potpuno novo. Oni se osposobljuju za tako cjelovitu ljubav koja od sebe može odbiti svaku neredovitu seksualnu težnju, svako igranje vatrom, svako raspršivanje njihove ljubavi. Radujmo se da nam On to obećava, da On u mome osobnom nastojanju supomaže, ne omogućujući laki izlaz rastave i gorčinu, nego nas hoće dovesti na put rasta i sazrijevanja.

Napomena

Postavljanje pitanja ovdje nije bilo: Što treba činiti u neuspjelu braku?, nego: Koja je Božja volja i za što nas Isus osposobljuje. Ne možemo dirati u ovu zapovijed, ali ju možemo tumačiti milosrdno. Kad je Josip shvatio da je njegova zaručnica Marija trudna, znao je da Zakon za to predviđa kamenovanje. Ali je tražio (prije nego se Bog umiješao) milosrdan put da Mariju zaštiti: Odlučio je tiho se od nje rastati.

Kod prizora s preljubnicom, koja je bila uhvaćena u samome činu, Isusa su pitali: *Mojsije nam je naredio takve žene kamenovati. Što ti na to kažeš?* (Iv 8,5). Kako odgovara Isus: kamenovati da ili ne? Iznenaduje da je Isus rekao: *Tko je od vas bez grijeha neka prvi baci na nju kamen* (Iv 8,7). Isus nije Zakon stavio izvan snage, ali mijenja perspektivu i zatim govori: *Ženo, gdje su ovi? Nitko te ne osudi? Ona odgovori: Nitko, Gospodine. Tada joj Isus reče: Ni ja te ne osuđujem. Idi, i nemoj više grijешiti!* (Iv 8,10-11)

Isus je donio potpuno novi pravac gledanja. O tome se i danas radi: S jedne strane jasno priznati volju Božju, a zatim potražiti puteve koji ovu volju uzimaju u obzir i istodobno tražiti puteve da se tu volju milosrdno tumači i živi.

Posvješćivanje

Seksualnost je čovjekova sveobuhvatna snaga odnosa. Ona hoće razviti ljubav. To biva moguće ako seksualna snaga s njezinom egoističnom dinamikom nagona samosvladavanjem služi osobnoj ljubavi. Čist čovjek – čistoća znači čistoću u ljubavi – čuva u njega položene snage ljubavi i živi ih prema odgovarajućem obliku života i stvorenju primjerenu smislu seksualnosti.

1. Zbog čega je brak u Božjim očima svet i nedodirljiv?
2. Što je tada značila rastava braka za ženu? Što ona danas znači za oba partnera i za djecu?
3. Ako te tvoje desno oko, tvoja desna ruka sablažnjava... Što to može značiti za moj put ozdravljenja i posvećenja seksualnosti?

Molitva

Isuse, Tvoje riječi izgovorene u naše vrijeme šokiraju i potresaju. Zašto si na ovoj tako ranjivoj točki seksualnosti i ljudskih odnosa tako rigorozan? Znam, sve što govoriš, dolazi iz srca puna ljubavi. Zar smo danas toliko od Tebe udaljeni, da nam je teško prepoznati i u ovim riječima Tvoju ljubav?

Polako naslućujem da u seksualnosti i u braku dodirujemo nešto što je Tebi sveto. Seksualna ljubav je Tvoj veliki dar nama ljudima, a može istodobno postati mjesto najdubljih povrjeda. Još više: Ti si ljudski brak učinio slikom Tvoje usrećujuće, vječne zajednice ljubavi prema kojoj idemo.

Isuse, rado bismo da nam sve bude po mogućnosti ugodno i bez problema. Ali Ti želiš usred područja ljudske seksualnosti i bračnih odnosa biti prisutan, u tome djelovati ozdravljajuće i pomoći nam rasti u ljubavi.

Dođi, Duše Sveti, daj nam brak nanovo gledati kao put sazrijevanja i posvećenja. Dođi, Duše Sveti, i pročisti moju seksualnost da sve više objavljuje Božju čistoću i snagu ljubavi. Amen.

7.

Oslobađajuća iskrenost:

Mt 5,33-37

Kao u drugoj i trećoj antitezi i ovdje se kod četvrte antiteze radi o tome da se zahvati zlo u korijenu:

Čuli ste još da je rečeno starima: Ne zaklinji se krivo, nego izvrši Gospodinu svoje zakletve. A ja vam kažem: Ne kunite se nikako! Ni nebom jer je prijestolje Božje. Ni zemljom jer je podnožje njegovim nogama. Ni Jeruzalemom jer grad je Kralja velikoga! Ni svojom se glavom ne zaklinji jer ni jedne vlasi ne možeš učiniti bijelom ili crnom. Vaša riječ neka bude: 'Da, da, – ne, ne!' Što je više od toga, od Zloga je.

Čuli ste još da je rečeno starima... Isus se ovdje ne poziva na

neko pojedinačno, konkretno biblijsko mjesto, nego sažima sadržaj više uputa u kojima se radi o zakletvi, pouzdanosti i zavjetima (usp. primjerice: Lev 19,12; Br 30,3; Pnz 23,22-23).

Ne zaklinji se krivo, nego izvrši Gospodinu svoje zakletve. Prisegom, zakletvom hoće se izraziti da je to što govorim istinito i da sam Bog može potvrditi istinu moga izričaja. Istodobno se podliježe stanovitim kaznama, koje su povezane s lažnom uporabom Božjega svjedočanstva, krivokletstvom. Prisega, zakletva hoće potkrijepiti istinu.

Sada Isus govori da u postupanju s Božjom istinom ne treba baš ništa dovoditi u igru, čak ni izvedene formule kao *nebo, zemlja, Jeruzalem, glava*. Jer navodi li se u zakletvi Boga ili ne, irelevantno je, jer Bog je uvijek prisutan. On čuje svaku riječ, svejedno gdje se ona izgovori.

Ne kunit se nikako! Zašto? Tko se kune ili priseže, time neizravno govori: U ovome slučaju možete mi sasvim sigurno vjerovati. Ovoga se obećanja držim u svakome slučaju! Zatim naravno dolazi odmah pitanje: A kako je to što ti govoriš i obećavaš kod drugoga? S ovim *sada sasvim* sigurno se izražava da istina inače ne dolazi uvijek do izražaja.

Ne kunit se nikako! – znači li to da moram svaki izričaj prisege, svaku zakletvu uskratiti? Isusova riječ smjera na to da je moje ponašanje potpuno jasno i stoga nikakva prisega nije više potrebna. Ali ako drugi to želi, mogu to učiniti, premda za to nemam potrebu. Ako netko od mene traži prisegu, tada je to njegov problem. Ja sa svoje strane nemam za to potrebu, jer ionako govorim istinu. Tako prisega postaje suvišna. Isusu je upravo do toga: *Vaša riječ neka bude: 'Da, da, – ne, ne!' Što je više od toga, od Zloga je.*

Neiskrenost potječe od Zloga. Isus ovako karakterizira Zloga, đavla: *Vama je otac đavao, i hoće vam se vršiti prohtjeve oca svoga. On bijaše čovjekoubojica od početka i ne bijaše u istini, jer nema istine u njemu: kad govori laž, od svojega govori, jer je lažac i otac laži* (Iv 8,44). Kao otac laži zavarava i zasljepljuje. Laže nam o Bogu, o nama, o smislu života, o samomu sebi, ukratko, o svemu. Njegova je

snaga izvrtanje, zataškavanje, prikrivanje, iznošenje poluistina... Sve što nije jasno i iskreno, potječe od Zloga!

Isus govori: *Vaš Da neka bude Da. Ne Da, Ali...!* Takva je iskrenost za nas kao djecu svjetla snažan izazov. Jer mi živimo usred društva gdje laži spadaju u svakodnevicu. Bilo da je to gotovo prirodno uljepšavanje i izvrtanje istine u vlastitu korist, bilo da su to poslovne laži, na koje smo od poslodavca gotovo primorani, bilo da su laži u vezi s porezom... laži u malim stvarima kao i u većim spadaju dobrano u svakodnevicu.

Jedan vjernik radio kao namještenik u jednoj trgovačkoj kući. Jednoga dana, kad je vlasnik bio u trgovačkoj kući, zazvoni telefon. Namještenik dignu slušalicu. Pozivatelj je zamolio da razgovara osobno s vlasnikom. Namještenik je prenio vijest dalje. Tada će vlasnik. „Recite da sam izvan trgovačke kuće.“ Nato mu namještenik preda slušalicu i kaže: „Recite to vi sami!“ Srdit uzme vlasnik telefon u ruku. Na kraju kaže namještenik vlasniku: Gledajte, ako lažem za vas, tada mogu lagati i protiv vas.“ Vlasnika se to dojmilo toliko da je od toga trenutka prema ovome namješteniku iskazivao veće povjerenje.

Ljubav i istina

Pozvani smo živjeti *veću pravednost* nebeskoga Oca i kao djeca svjetla razlikovati se od društva. Znači li to onda da uvijek i po svaku cijenu moramo govoriti istinu? Ne, nego samo ondje gdje netko ima pravo saznati istinu. Jer s istinom je moguće i povrijediti i razoriti dostojanstvo ljudi. Ljubav i istina pripadaju skupa.

Bog hoće s osmom zapovijedi *Ne reci lažno na bližnjega svoga* (Pnz 5,20) zaštititi čast i istinu. Bog želi da svojim riječima služimo časti i istini. Čak i ondje gdje su nam ljudi nanijeli nepravdu ili nas razočarali, trebaju moći računati s time da u javnosti štitimo njihovu čast. Ovamo spada i to da o bližnjemu ne smijemo objavljivati i prenositi dalje sve, ako bi mogla biti povrijeđena čast drugoga, čak i kad je naš izričaj istinit. Tako u ovu zapovijed spada i klevetanje i

javno iznošenje lažnih informacija.

Isus nas hoće ovdje senzibilizirati za to da ondje gdje smo u opasnosti da istinu iskrivimo, da o bližnjima kažemo nešto što nas same tu čini boljima, pa i kad to nije potpuno u skladu s istinom. Odvažnost prenositi istinu takvu kakva jest bez uljepšavanja i bez stavljanja sebe u bolje svjetlo, stvara povjerenje i jasnoću. Isus nas hoće sada svojim Duhom osposobiti za takvu jasnoću, da laž u našem životu više nema mjesta. *Vaša riječ neka bude: 'Da, da, – ne, ne!' Što je više od toga, od Zloga je.*

Snaga poštenja

Jednoga dana dođe grješnik k rabiju i kaže: „Čuj: do sada nisam vršio Božje zapovijedi. Previše ih je. Stoga ne mogu ni obećati da ću ih sve držati i ubuduće. Navedi mi jednu jedinu zapovijed i ja ću je se držati.“

„Pokušat ću“, odgovori rabi. „Obećaj mi da nikada nećeš lagati. Više od tebe ne tražim.“ Čovjek to obeća i daje se na put. Dok je tako dalje išao, prođe pokraj kuće u kojoj su ljudi zadovoljno uživali. Osjeti napast da navrati k njima, ali pomisli: „Što ću učiniti ako me ljudi budu pitali odakle dolazim? Tada bih morao slagati, a to ne smijem.“ Tako ne uđe nego pođe dalje svojim putem.

Dođe do neke prazne kuće. U njoj pronađe zlato i drago kamenje. „Ne mogu ga lako ponijeti sa sobom a da me nitko ne vidi“, pomisli. Opet mu dođe na pamet: „Ali ako me tko upita odakle sve to imam, moram lagati. A to ne smijem.“ Tako se riješio i te napasti.

Kasnije je sve više i više izostavljao grješno ponašanje. Njegovo obećanje nikada više ne lagati bijaše mu pritom jako velika pomoć. Tako je uspio držati se jedne jedine zapovijedi a tako i svih drugih.

Posvješćivanje

Bog je ljubav i nikakve tame nema u njemu (1 Iv 1,5). Stoga se djecu svjetla prepoznaje po njihovu integritetu.

1. U čemu se sastoji ono izazovno u ovome naputku: *Vaša riječ neka bude: 'Da, da, – ne, ne!' Što je više od toga, od Zloga je.*
2. Zbog čega su ljudi u opasnosti da lažu, da izvrnu istinu...? *Koja su oružja Zloga?*
3. Isus govori: *Istina će vas osloboditi* (Iv 8,32). Gdje sam ovo već doživio? Na što me hrabre ova iskustva?

Molitva

Isuse, rekao si: *Istina će vas osloboditi* (Iv 8,32). Ova se istina sastoji ponajprije u Tvojim bezuvjetnoj ljubavi prema nama. Ti nas ljubiš. Prihvaćaš nas sa svim slabostima, tamama i grijesima. Zahvaljujući ovoj Tvojim ljubavi i prihvaćanju možemo reći Da sebi, sa svim podvojenostima koje u sebi opažamo.

Ali u svijetu puše jedan drugi vjetar. Ondje se suočavamo s različitim očekivanjima, lažima i pritiscima. Čak i kad želimo biti potpuno jasni i iskreni, često nam je teško stati uz istinu.

Zato molimo: Dođi, Duše Sveti, Duše istine, daj nam odvažnosti stati uz istinu. Daruj nam mudrost i ljubav da bismo govorili istinu u ljubavi. Uzmi od nas svaki strah i bojazan od ljudi da bismo postali sve više ljubitelji istine. Amen.

8.

Odgovoriti iznenađujućom dobrotom:

Mt 5,38-42

Svako malo upadamo u situacije u kojima podnosimo nepravdu. Možemo biti uvrijeđeni i trpjeti štetu. Mrski ljudi mogu nam ukrasti vrijeme i možemo izgubiti novac. Kako trebamo reagirati na nepravdu koju nam se nanosi? Kako reagiramo kao djeca svjetla? Peta antiteza pokazuje: Život u Božjem kraljevstvu sadrži novi stav srca i znači odricanje od osobne osvete i odmazde.

Pitanje postupanja s osvetom i odmazdom za Izraelce, koji su

spočetka bili nomadi i putovali od jednoga mjesta do drugoga, bilo je od posebnoga značenja. Izvorni zakon nomada, koji je pojedina plemena štitio od prepada, glasio je: Sedam za jednoga. Ubije li se jednoga od nas, mi kod drugih smijemo ubiti sedmero. Time se nastojalo spriječiti preveliku mjeru odmazde i podnesenu nepravdu izdvojiti iz ozračja gnjeva i sve većega divljanja osvete. Ovo postaje očito kad promatramo izričaj o Lameku: *Ako će Kain biti osvećen sedmerostruko, Lamek će sedamdeset i sedam puta* (Post 4,23,24). Tada je bio zakon oko za oko... (Izl 21,24) velik napredak.

Zakon *oko za oko* nalazi se tri puta u Starome zavjetu (Izl 21,24; Lev 24,20; Pnz 19,21) kao što je već u Hamurabijevu Zakoniku, koji je 1792. do svoje smrti 1750. prije Krista bio kralj u Babilonu. Zakon je određivao mjeru kazne pred sudom i ograničavao kaznu na mjeru nanesene štete.

Ipak u osobnome općenju volja Božja ne sadrži ograničenje mjere kazne, nego prevelike pravednosti. Na četiri primjera, koji mogu biti izabrani i drukčije, pokazuje nam Isus kako može izgledati djelovanje iz prevelike pravednosti i daje nam osjetiti gdje kod nas mogu tu biti nutarnji otpori. Kod sva četiri primjera radi se o tome kako netko osobno reagira na pretrpljenu nepravdu:

Čuli ste da je rečeno: Oko za oko, zub za zub! A ja vam kažem: Ne opirite se Zlomu! Naprotiv, pljusne li te tko po desnom obrazu, okreni mu i drugi. Onomu tko bi se htio s tobom parničiti da bi se domogao tvoje donje haljine prepusti i gornju. Ako te tko prisili jednu milju, pođi s njim dvije. Tko od tebe što zaište, podaj mu! I ne okreni se od onoga koji hoće da mu pozajmiš.

Teška uvrjeda

Ne opirite se Zlomu! Naprotiv, pljusne li te tko po desnom obrazu, okreni mu i drugi. Tko udari desnom rukom, pogađa normalno lijevi obraz nasuprotnika. Jedan udarac po desnome obrazu moguće je jedino ako netko svjesno i ciljano udari šakom. U židovstvu se to smatralo posebno teškom uvrjedom koju se prema rabinskome pravu kažnjavalo dvostruko. Udarac šakom bio je izraz

stava: Dotući ću te!

Ovdje netko biva duboko uvrijeđen u svojoj časti. Kako treba reagirati? Normalna spontana reakcija sastojala bi se u tome da se odmah uzvratí udarcem. Drugi bi bio na to spreman jer je naviknuo na zakon *oko za oko*. Možda se već malo prigiba da bi očekivani udarac gipkošću ublažio.

Ali Isus daje jedan drugi savjet: Ne djeluj iz osvete, iz uvrijeđenosti, iz povrijeđena ponosa, nego iznenađujuće drukčije, *okreni mu i drugi* (obraz) i reci: Evo, ovdje je drugi obraz! To će drugoga iritirati i zbuniti. S time nije računao. To mu daje priliku da promisli o svome ponašanju. Pa čak i da još jednom udari, bolje je nepravdu podnijeti nego iz ranjena ponosa uzvratiti.

Da se ovdje ne radi o šturome zakonu, pokazuje Isusovo ponašanje. On je s jedne strane u svojoj smrti uzeo na sebe veliku nepravdu. Bio je nevin, a na nepravedan način osuđen na smrt. S druge pak strane nije pred Velikim vijećem sve strpljivo podnosio. Na jedan Isusov odgovor *jedan od nazočnih stražara udari Isusa po obrazu govoreći: Tako li odgovaraš velikomu svećeniku? Odgovori mu Isus: Ako sam krivo rekao, dokaži da je krivo! Ako li pravo, zašto me udaraš?* (Iv 18,22-23). Isus dakle daje jasno do znanja: Postupio si nepravedno.

To pokazuje: Nikada ne moramo strpljivo podnositi. Postoji zapovijed ljubavi prema sebi. I otpor je u mnogim slučajevima božanska krjepost! Tako smijemo posegnuti za mjerama vlastite zaštite ili za zaštitom trećega, a trebamo se posebno zauzeti za nejake i slabe i štititi ih.

Isusu je do stava srca koji je slobodan od osobne osvete. Njemu je stalo do novoga pogleda koji se pokazuje u pitanju: Kako se u ovu situaciju može unijeti promjenu? Kako slomiti moć Zloga? Kako da u tome može početi vladati Bog? Za to trebamo kao djeca svjetla biti spremni platiti svojim ponašanjem odgovarajuću cijenu. To se može nazvati različito, kao poniženje, prihvaćanje i podnošenje nepravde, ali i otpor.

Gubljenje vlasništva

U drugome primjeru radi se o privatnoj parnici. *Onomu tko bi se htio s tobom parničiti da bi se domogao tvoje donje haljine prepusti i gornju.* Čovjek dovučen pred sudca jer mu netko želi uzeti haljinu. Haljina, donji odjevni predmet, nije bila toliko tragična jer i najsiromašniji su posjedovali više od jedne haljine. Isus mu govori: Nemoj čvrsto zadržavati svoje vlasništvo. Ne spori se pred sudcem i ne ustrajavaj na svome pravu, nego *prepusti i gornju.*

Većina je posjedovala samo jedan ogrtač, koji je preko dana služio kao odjevni predmet i istodobno bio pokrivač za noć. Bio je toliko potreban, da ga se u svakoj situaciji moralo vratiti prije zalaza sunca: *Uzmeš li svome susjedu ogrtač u zalog, moraš mu ga vratiti prije zalaza sunca. Ta to mu je jedini pokrivač kojim omata svoje tijelo i u kojem može leći. Ako k meni zavapi, uslišat ću ga jer sam ja milostiv* (Izl 22,25-26). Ogrtač je najnužniji odjevni predmet.

Isus hrabri: Postupi iznenađujuće velikodušnije nego što očekuješ! Ostavi nepotrebno i dodaj i ono što je životno potrebno. Bez haljine i ogrtača stajat ćeš tu potpuno gol. Takva velikodušnost može iritirati i zamisliti.

Gubljenje vremena

Ako te tko prisili jednu milju, pođi s njim dvije. Rimski vojnici mogli su primorati Židove da njihovu opremu nose jednu milju i stave im na raspolaganje svoje namirnice. Isto su tako tadašnje rimske okupacijske snage mogle samovoljno primorati građane zemlje za određene službe. Budući da se nisu mogli oduprijeti, morali su izvršiti tu zadaću dok ponovno nisu bili slobodni. Ovu prinudu doživio je i Šimun Cirenac koji je slučajno došao do Isusova križnoga puta: *Izlazeći, nađu nekoga čovjeka Cirenca, imenom Šimuna, i prinude ga da mu ponese križ* (Mt 27,32).

Kako su reagirali Židovi na takvu prinudnu dužnost? Na koje reakcije i razračunavanja su bili naviknuti od vojnika? U kojemu su stavu trpjeli ovu prinudu?

Isus govori: Prihvati ne samo protiv volje pritisak i prinudu kojoj

si nemoćno izložen, nego djeluj iznenađujuće drukčije iz preobilne ljubavi i *pođi s njim dvije (milje)*. To znači: Nemoj prema tome čovjeku gajiti u srcu srdžbu. Ne razmišljaj trajno kako ga se možeš osloboditi, nego razvij u svom srcu prijateljstvo prema njemu i kao znak tvoga prijateljstva pođi s njim dragovoljno i drugu milju. Promatraj ovo gubljenje vremena kao priliku. Razgovaraj s njim. Zainteresiraj se za njega. Pitaj toga vojnika: Kako se osjećaš u tuđoj zemlji. Što ti je mučno i teško? Ovo posve neobično ponašanje će ga zadiviti, dovesti do razmišljanja i omogućiti nešto novo.

Gubljenje novca

U četvrtome primjeru radi se o novcu: *Tko od tebe što zaište, podaj mu!* Već nas Stari zavjet uči velikodušan stav prema siromasima: *Nađe li se kod tebe kakav siromah, netko od tvoje braće u kojem god gradu u zemlji što ti je Jahve, Bog tvoj, dadne, ne budi tvrda srca niti zatvaraj svoje ruke prema svome siromašnome bratu, nego mu širom rastvori svoju ruku i spremno mu daj što mu nedostaje... Daj mu rado, a ne da ti srce bude zlovoljno kad mu daješ, jer će te zbog toga blagoslivljati Jahve, Bog tvoj, u svakom poslu tvome i u svakom pothvatu ruku tvojih. Kako siromaha nikad neće nestati iz zemlje, zapovijedam ti: širom otvaraj svoju ruku svome bratu, svome siromahu i potrebitu u zemlji svojoj* (Pnz 15,7-8.10-11).

Siromasi su nam najčešće mrski. Skloni smo smjesta odbiti dosađivanje. Isus ovdje govori da se ne trebamo okretati od mrskih ljudi: *Tko od tebe što zaište, podaj mu*, čak i uz opasnost da nikada neće vratiti posuđeno. Doslovce stoji: *ne okreći se od njega*. Ovdje se ne radi o tome da se damo iskoristiti, nego da mrsku čovjeku dadnem svoju naklonost, kako god ona izgledala.

Danas možemo susresti ljude u najrazličitijim situacijama nevolje. Kako možemo ovim ljudima dati svoju naklonost? Nismo poslužili dajući nešto novca za koji znamo da će ga potrošiti samo u alkohol ili droge, da bismo iza toga imali svoj mir ili mirnu savjest. Djelovati iz preobilja pravednosti moglo bi u takvoj situaciji značiti

poći i za tog čovjeka kupiti nešto hrane ili – ukoliko je on za to otvoren – u razgovoru potražiti puteve koji bi mu omogućili trajnu promjenu.

U srcu nikada ne postati neprijatelj

Svako malo iskusujemo da drugi negativno posežu u naš život i mi tako bivamo ometani, uvrijeđeni, oštećeni i ranjeni. Kako nam je reagirati kao djeca svjetla?

Isusov odgovor moglo bi se sažeti ovako: Ne reagiraj osjećajno iz nutarnje uvrijeđenosti ili na temelju podnesene nepravde, nego više djeluj uzimajući sam kormilo u svoje ruke. Djeluj iz dobra srca, iz svjesne slobodne odluke i odgovori izenađujućom dobrotom. To pokazuje isječak iz propovijedi Martina Luthera Kinga: *„Možete nas mrziti, mi ćemo odgovoriti ljubavlju. Možete nas isključiti iz vaših škola, mi ćemo vas ljubiti. Možete nas tući, odvoditi u zatvore, mi ćemo vas ljubiti. Možete nam zapaliti naše kuće nad glavom, mi ćemo vas još uvijek ljubiti. Mi vjerujemo u dobro u vama, hoćemo ga dati probuditi našim povjerenjem. Dobro se budi samo povjerenjem.“*

Tako se kolanje zla može prekinuti. Zato: *Nikome zlo za zlo ne vraćajte; zauzimajte se za dobro pred svim ljudima!* (Rim 12,17) I: *Pazite da tko komu zlo zlom ne uzvrati, nego uvijek promičite dobro jedni prema drugima i prema svima* (1 Sol 5,15). To nije djelovanje iz kukavičluka, nego djelovanje iz nutarnje snage! Ova se antiteza daje ovako sažeti: *Možeš sa mnom učiniti što te volja. U nečemu nikada nećeš uspjeti, da postanem tvoj neprijatelj i da ti se osvećujem! Nikada neću uzvraćati. To je život u Božjemu kraljevstvu!*

Posvješćivanje

I mi kao djeca svjetla upadamo svako malo u situacije u kojima podnosimo nepravdu. To boli i izaziva negativne osjećaje. Time započinje nutarnje razračunavanje:

1. Ako me netko više ne pozdravlja, kako na to reagiram?

Djelujem li prema motu *oko za oko* i više ne pozdravljam?

2. Kako reagiram spontano kad doživim nepravdu, kad me se ometa ili uznemiruje? Kako hoće Isus u nama reagirati? U koje nutarnje razračunavanje me to vodi?
3. *Nikome zlo za zlo ne vraćajte i promičite dobro jedni prema drugima i prema svima.* U kojim situacijama i od kojih ljudi sam izazvan?

Molitva

Isuse, svako malo dođe nešto između. Ometani smo u svojim namjerama, željama i planovima i možemo iskusiti nepravdu. Naše *tijelo* reagira tada spontano ljutnjom, srdžbom i gnjevom. A upravo u takvim situacijama si Ti, Isuse, u nama i potičeš nas da iz Tvoga Duha odgovorimo iznenađujućom dobrotom.

Ne daj mi da se obeshrabrim kad kod mene toliko toga reagira prema *tijelu* a ne prema *duhu*. Vidim da imaš još puno posla sa mnom. Zahvaljujem Ti što hoćeš i preobrazuje u meni sve ono što reagira prema *tijelu*. Hvala što si svojim Duhom s time već započeo.

Dođi, Duše Sveti! Daruj mi budan duh da bih u svakoj situaciji spoznao na koje me ponašanje pozivaš, i daj mi odlučnosti i hrabrosti slijediti te protivno osjećajima moga tijela. Amen.

9.

Posebnost: Ljubav prema neprijatelju:

Mt 5,43-48

U šestoj i posljednjoj antitezi dolazimo do vrhunca Isusove poruke, do ljubavi prema neprijatelju:

Čuli ste da je rečeno: Ljubi svoga bližnjega, a mrzi neprijatelja. A ja vam kažem: Ljubite neprijatelje, molite za one koji vas

progone da budete sinovi svoga oca koji je na nebesima, jer on daje da sunce njegovo izlazi nad zlima i dobrima i da kiša pada pravednicima i nepravednicima. Jer ako ljubite one koji vas ljube, kakva li vam plaća? Zar to isto ne čine i carinici? I ako pozdravljate samo braću, što osobito činite? Zar to isto ne čine i pogani? Budite dakle savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski!

Ljubav i mržnja

Ljubi svoga bližnjega, a mrzi neprijatelja. Pitanje je bilo: Tko je moj bližnji? (usp. Lk 10,29) Bližnji je ponajprije bio pripadnik izabranoga naroda. Kasnije se ovamo ubrajalo i u zemlji nastanjene strance koji su bili spremni kao Izraelci vjerovati u jednoga Boga i držati zapovijedi. Za ove vrijedi: *Ne osvećuj se! Ne gaji srdžbe prema sinovima svoga naroda. Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe. Ja sam Gospodin (Lev 19,18).*

Neprijateljem se najprije smatralo neprijatelja zemlje. Napad na zemlju i narod shvaćalo se i kao napad na Boga i zato se protiv njega krajnje borilo. Ali neprijatelji su mogli postati i oni koji čine nepravdu. Jer ti nisi Bog komu je nepravda mila: zlobniku nema boravka s tobom, opaki ne mogu opstati pred tvojim pogledom. Mrziš sve što čine bezakonje (Ps 5,5-6). Gospodin proniče pravedna i nepravedna, iz dna duše mrzi silnika (Ps 11,5).

U Starome zavjetu nigdje ne stoji rečenica: *Mrzi svoga neprijatelja.* Ali ovaj se nauk može ipak izvesti iz navedenih redaka: Ako je dakle Bog mrzio zlobnike, kako ih je čovjek mogao ljubiti u zajedništvu s Bogom? To nije išlo jer Božji neprijatelji su bili istodobno i njegovi neprijatelji i obratno. Tu vidimo ograničenost slike o Bogu u Starome zavjetu.

Kod Isusa je to drukčije: Bog nikako ne može mrziti svoja stvorenja jer On je Ljubav. To znači: Bog se može gnušati nad činom, ali ne i nad osobom. On mrzi grijeh, ali ne i grješnika. To pokazuje posebnost poruke Isusa Krista: *A ja vam kažem: Ljubite svoje neprijatelje...*

Ljubav

Da bismo ovu antitezu razumjeli, dobro je najprije pogledati riječ *ljubav*. Grčki, na kojemu je napisan izvorni tekst Novoga zavjeta, poznaje za riječ *ljubav* tri pojma:

Eros je požudna, erotska ljubav. Ona je prisutna ako čovjek biva privučen od drugoga i nešto od drugoga žudi i želi. Erotska ljubav hoće imati nešto za sebe.

Filia je prijateljska ljubav. Kod drugoga se otkrije nešto simpatično, ugodno, lijepo, vrijedno ljubavi, blagotvorno. Ova ljubav je životna toliko dugo dok je kod drugoga prisutno nešto što nekome čini dobro i obogaćuje ga. Tu veliko značenje imaju osjećaji i simpatija.

Agape je bezuvjetna ljubav, koja je prisutna neovisno o tome nalazi li se kod drugoga nešto vrijedno ljubavi. Ova bezuvjetna ljubav ne počiva na osjećajima, nego na odluci: Hoću ti činiti dobro! Hoću te obdariti! To je način kako ljubi Bog: božanska ljubav.

Ako je Božja ljubav bezuvjetna, mi ju nikada ne možemo izgubiti, činili što mu drago. Jer ona se ne temelji ni na čemu kod nas. Temelj ove ljubavi leži stopostotno u Božjoj odluci za nas. Stoga se ova ljubav odnosi na sve, neovisno o njihovu ponašanju.

Jedno posve drugo pitanje jest naravno dajem li se ja, dajemo li se mi dirnuti ovom ljubavlju, vjerujemo li u nju i otvaramo li joj se. U onolikoj mjeri koliko ova Božja ljubav u nama živi, možemo i mi ljubiti druge, čak i kad se oni prema nama ponašaju posve problematično. Na to se ovdje misli kad Isus govori: *On daje da njegovo sunce (ljubav) izlazi nad dobrima i zlima i daje da kiša (voda znači život) pada nad pravednima i nepravednima*. On blagoslivlja i život nepravednih i daje da postane plodan.

Ova agape-ljubav također je spremna preuzeti na sebe i trpljenje za druge. Tako je Isus ovom ljubavlju bio spreman uzeti na sebe križ i za nas umrijeti.

Ljubite svoje neprijatelje

Ljubite svoje neprijatelje... Pod neprijateljem se misli na ljude

koji su sada neprijatelji moje životne sreće: Mučni šef, mrska punica, suparnik, nemogući susjed, onaj tko mi čini nepravdu i hoće zlo, ukratko, ljudi koji bi prema mome osjećanju ako je to moguće, trebali najradije nestati iz područja mog života! Kod takvih neprijatelja može se reći: Prema njemu ili njoj ne mogu osjećati više ništa pozitivno. Ali upravo to niti ne moramo. Jer ljubav prema neprijatelju je agape-ljubav. Ona ne počiva na osjećajima, nego na odluci.

U govoru na ravnu kod Luke govori Isus: *Vama koji me slušate govorim: Ljubite svoje neprijatelje; činite dobro onima koji vas mrze. Blagoslivljajte one koji vas proklinju; molite za one koji vas zlostavljaju* (Lk 6,27-28). Radi se o tri vidika ljubavi prema neprijateljima.

Najprije o činjenju: *Činite im dobro*. Najprije trebamo ljubiti dobrim djelima. Unatoč povrijeđenih osjećaja možemo se odlučiti za djela koja su za druge uistinu dobra. Pavao ljubav prema neprijatelju opisuje ovako: *Ako je gladan neprijatelj tvoj, nahrani ga, i ako je žedan, napoj ga!* (Rim 12,20) I: *Zauzimajte se za dobro pred svim ljudima* (Rim 12,17).

Drugo je govorenje: *Blagoslivljajte one koji vas proklinju*. Latinska riječ za blagosloviti glasi: *Benedicere – govoriti dobro*. Trebamo ljubiti svojim riječima. Pokušavamo vidjeti dobro ove osobe i za to zahvaljivati. Želimo joj sreću i uspjeh. I molimo za njih dobro, zdravlje i blagoslov. Ako dostatno dugo tražimo, uvijek ćemo pronaći i nešto pozitivno što možemo izreći kao kompliment.

Blagoslivljajte – to donosi blagoslov. U vezi s ovime pripovijeda Anthony de Mello sljedeću pripovijest:

Trgovac namirnicama dođe u velikoj brizi k učitelju i priopći da je upravo nasuprot njegove radnje otvoren veliki supermarket koji će potpuno uništiti njegov posao. Stotinu je godina ova radnja pripadala njegovoj obitelji, i izgubi li posao, postat će ruševina. Učitelj će: „Ako se bojiš vlasnika supermarketa, ti ćeš ga mrziti. A mržnja će od tebe učiniti ruševinu.“ „Što mi je činiti?“, pita očajan trgovac namirnicama. „Svakoga jutra iziđi iz svoje radnje na pješačku

stazu i blagoslovi svoj posao da bi dobro napredovao. Zatim se okreni i isto tako blagoslovi radnju nasuprot.“ „Što? Da blagoslovim moga suparnika i upropastitelja?“ „Svaki blagoslov kojega je dionikom on, pretvorit će se u ono najbolje za tebe. Svako zlo koje poželiš njemu, razorit će te.“ Nakon šest mjeseci dođe trgovac namirnicama ponovno i izvijesti da, upravo kako se bojao, mora zatvoriti svoju radnju, ali sada je on upravitelj supermarketa i njegovi poslovi idu bolje nego ikada prije.

Treće je moliti: Molite za one koji vas zlostavljaju. U molitvi za neprijatelje pokazuje se ljubav prema neprijateljima. Isus krvareći na križu zacijelo nije mogao više smoći nikakvih dobrih osjećaja za mučitelje koji su njegov mladi život tako mučno razorili. Ali budući da se odlučio na ljubav za sve ljude, molio je: *Oče, oprosti im jer ne znaju što čine* (Lk 23,34).

Dietrich Bonhoeffer piše: „U molitvi pristupamo neprijatelju, na njegovu stranu, mi smo s njime, kod njega, za njega pred Bogom... U zagovornoj molitvi... preuzimamo na sebe njegovu nevolju i siromaštvo, njegovu krivnju i izgubljenost, zauzimamo se pred Bogom za njega.“ Moliti, dobro misliti i dobro činiti, to je taj put. Cilj se sastoji u tome da u razmišljanju učenika više nema *neprijatelja*.

Kao vaš nebeski Otac

Za ljubav prema neprijatelju nitko nije sposoban sam po sebi. Ona je moguća jedino ako u nama djeluje Božja ljubav. Zato ljubav prema neprijatelju svjedoči o našoj najdubljoj pripadnosti Isusu: *Ljubite neprijatelje, molite za one koji vas progone da budete sinovi (i kćeri) svoga oca koji je na nebesima*. Možemo također reći: da biste se u nebu *pokazali* kao sinovi (i kćeri) svoga Oca. Ljubav prema neprijatelju objavljuje kao prvo više preobilne pravednosti: Kakav je nebeski Otac prema nama, takvi smo mi prema bližnjima. On je mjera! Ovo je nova perspektiva Božjega kraljevstva. Tako žive djeca svjetla.

Isus zatim dalje govori: *Jer ako ljubite one koji vas ljube, kakva li vam plaća? Zar to isto ne čine i carinici? I ako pozdravljate samo*

braću, što osobito činite? Zar to isto ne čine i pogani? Biti dobar prema onima koji su dobri prema nama. Biti prijateljski raspoložen prema onima koji su i prema nama prijateljski raspoloženi. Pomagati onima koji pomažu nama. Tješiti i stajati uz one koji nama pripadaju. Takvo ponašanje jest ljudsko. *Ali što time osobito činite?* To je normalna praksa (dobrih) ljudi u svijetu. Sve to čine i *carinici* i *pogani*.

Carinici su bili ubirači poreza koji su po naredbi rimske okupacijske vlasti utjerivali porez. Samo su oni poznavali visinu rimskih zahtjeva, ali su uz pomoć rimske okupacijske vlasti utjerivati i više i višak zadržavali za sebe. Stoga ih se smatralo izdajicama naroda i grješnicima, ali i jer su se kontaktom s poganskim Rimljanima onečistili. *Pogani* su ljudi koji ne poznaju nebeskoga Oca i ne žive iz njegove ljubavi. Tako su *carinici* i pogani dobri prema njima jednakima, prema onima koji su prema njima dobri.

Ali Isus od nas očekuje da kao djeca svjetla živimo iz izvora nebeskoga Oca: *Budite dakle savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski!* Savršen ne znači biti perfektan ili bez pogrešaka. Mi jesmo i ostajemo ljudi. Hebrejska riječ za savršen glasi: *tamin – potpun, nepodijeljen, cjelovit*. Pritom se ne radi o moralnoj savršenosti, o perfekciji, nego o tome da potpuno, nepodijeljeno i *savršeno* imamo nebeskoga Oca kao svoju jedinu orijentacijsku točku.

Kao što nebeski Otac oprašta, kao što je on milosrdan, kao što on ljubi, kao što se on brine, kao što je on strpljiv, samo to treba biti obrazloženje, mjera i izvor našega kršćanskog djelovanja. Dakle ne ono što se čini, ni moj razum, ni moje mudro ljudsko razumijevanje, ni moji osjećaji nisu temelj mojega činjenja, nego to kako postupa moj nebeski Otac.

Budite dakle savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski! Ovo je ključna rečenica iza svih antiteza. Ova savršenost će nas preobraziti, učiniti lijepima, probuditi u nama ono najbolje i tako nas ispuniti sjajem slave Božjih kćeri i sinova.

Posvješćivanje

Ljubite neprijatelje... da budete sinovi (i kćeri) svoga oca koji je na nebesima. Djeca svjetla orijentiraju se potpuno prema nebeskomu Ocu, koji ih potpuno ljubi i s njima računa.

1. Radujem li se što sam bezuvjetno ljubljen i prihvaćen i nikada ne mogu izgubiti njegovu ljubav? Radujem li se povjerenju koje nebeski Otac u mene polaže? Što mi pomaže do ove radosti?
2. Koji su moji *neprijatelji*? Kojim djelima (činima) mogu im dati neki znak ljubavi? Što mogu dobra o njima reći? Za što ću za njih moliti?
3. Na što me izaziva rečenica – *Budite dakle savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski*? Je li to moguće živjeti?
4. Budite--- Trebati i morati stvara pritisak. Isus ne zastupa etiku moranja koja suzuje i nekomu uzima dah. Kako to zvuči ako namjesto *trebate* čitamo *smijete*?

Molitva

Isuse, mogu se samo diviti pogledu nebeskoga Oca. On bezuvjetno ljubi mene, nas, sve i sva stvorenja. Svima hoće podariti blagoslov. Njegov pogled ljubavi pogađa me posve osobno. On me gleda. Vjeruje mi i računa sa mnom da ću Mu pomoći da njegovo kraljevstvo ljubavi raste. Osjećam da ovaj pogled ljubavi i Njegovo povjerenje u meni ne želim razočarati. Želim kao Ti, Isuse, razveseliti nebeskoga Oca.

Hvala za *Božju ljubav koja je razlivena u srcima našim po Duhu Svetom* (Rim 5,5). Dođi, Duše Sveti, probudi ovu ljubav uvijek nanovo. Učini da moja odlučnost da se potpuno orijentiram prema tebi, Isuse, raste, da bih se pokazao kao dijete nebeskoga Oca. Amen.

10.

Živjeti pred Božjim licem:

Živjeti savršeno, polazeći od Oca, orijentirati se potpuno po njemu, živjeti potpuno u Božjemu kraljevstvu tako da nebeski Otac može u nama vladati i preko nas djelovati, kako On želi obuhvatiti različita područja. U prethodnome dijelu Besjede na gori glavni je naglasak bio na našem odnosu prema ljudima.

Sada se u vid uzima odnos prema Bogu, vertikalna razina. Tu se sada u Besjedi na gori dalje radi o davanju milostinje, molitvi i postu. Milostinja, molitva i post, Isus stoji pozitivno prema tim trima izražajnim oblicima pobožnosti, koji za Židova pripadaju u život s Bogom, kad se događaju u pravoj namjeri. Tako on govori:

Pazite da svoje pravednosti ne činite pred ljudima da vas oni vide. Inače, nema vam plaće u vašeg Oca koji je na nebesima. Kada dakle dijeliš milostinju, ne trubi pred sobom, kako to u sinagogama i na ulicama čine licemjeri da bi ih ljudi hvalili. Zaista, kažem vam, primili su svoju plaću. Ti naprotiv, kada daješ milostinju – neka ti ne zna ljevica što čini desnica, da tvoja milostinja bude u skrovitosti. I Otac tvoj, koji vidi u skrovitosti, uzvratit će ti!

Tako i kad molite, ne budite kao licemjeri. Vole moliti stojeći u sinagogama i na raskršćima ulica da se pokažu ljudima. Zaista, kažem vam, primili su svoju plaću. Ti naprotiv, kad moliš, uđi u svoju sobu, zatvori vrata i pomoli se svomu Ocu, koji je u skrovitosti. I Otac tvoj, koji vidi u skrovitosti, uzvratit će ti.

Kad molite, ne blebećite kao pogani. Misle da će s mnoštva riječi biti uslišani. Ne nalikujte na njih. Ta zna vaš Otac što vam treba i prije negoli ga zaištete. Vi, dakle, ovako molite: Oče naš, koji jesi na nebesima! Sveti se ime tvoje! Dođi kraljevstvo tvoje! Budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji! Kruh naš svagdanji daj nam danas! I otpusti nam duge naše kako i mi otpustismo dužnicima svojim! I ne uvedi nas u napast, nego izbavi nas od Zloga! Doista, ako vi otpustite ljudima njihove prijestupke, otpustit će i vama Otac vaš nebeski. Ako li vi ne otpustite ljudima, ni Otac vaš neće otpustiti vaših prijestupaka.

I kad postite, ne budite smrknuti kao licemjeri. Izobličuju lica da pokažu ljudima kako poste. Zaista, kažem vam, primili su svoju plaću. Ti naprotiv, kad postiš, pomaži glavu i umij lice da ne zapaze ljudi kako postiš, nego Otac tvoj, koji je u skrovitosti. I Otac tvoj, koji vidi u skrovitosti, uzvratit će ti.

U vezi s tvorbom

Tvorba govora je kod sva tri izražajna oblika pobožnosti ista. Isus najprije govori kako ne treba činiti. *Kada dakle dijeliš milostinju, ne... kad molite, ne... kad postite, ne...* Što pod time misli Isus pojašnjuje ovako... *ne činite to kao licemjeri.* Tko je licemjer? Licemjer je netko tko nešto obmanjuje, tko se prurušava. Ovdje to nije slučaj, jer ovi ljudi stvarno daju milostinju, uistinu mole i zaista poste. Ništa se dakle ne obmanjuje što se ne čini.

Grčka riječ koja se ovdje prevodi s licemjer, znači *glumac*. Glumac pri svome činu razmišlja kako prispjeti do drugih, što će kod drugih izdjelovati. Tako iznutra živi pred tim ljudima.

Pred čijim nutarnjim okom živim sržno je pitanje o kojemu se kod Isusa radi. Mogu živjeti pred svojim vlastitim očima, sebe i svoj čin promatrati kao u ogledalu. Mogu živjeti pred očima ljudi, usmjeriti se prema njihovim očekivanjima i željama. Djecu se ponekad tako odgaja: Nemoj to činiti, što će inače misliti susjedi... I mi možemo imati misli: Što će misliti drugi, ako...? Kad me nitko ne bi pogledao, bih ja to rado činio, ali sada...

Isusu je do toga da živi pred licem Božjim. Milostinja, post i molitva trebaju se dogoditi pred Božjim očima. Samo taj stav oslobađa! Svako nutarnje zrcaljenje sebe, nutarnje računanje i nabranje što se sve dobra učinilo, treba ostaviti: *Neka ne zna lijeva što čini desna.*

Na kraju obećava Isus uvijek *nagradu*. O onima koji žive pred očima ljudi (i pred vlastitima) govori Isus: *Primili su svoju plaću.* Plaća ne znači nešto odvojeno od Boga, nego rast i punina zajedništva s njim: njegov mir, njegovu ljubav, njegovu radost... Tko živi pred očima ljudi i traži njihovo priznanje, primio je svoju plaću u

priznanju, u pohvali koju dobiva od ljudi. Oni pred Bogom odlaze prazni.

Promijenjena situacija

U Isusovo vrijeme pobožni život je bio *in*, danas više nije. Danas smo više u opasnosti da vjeru pred ljudima zatajimo i sakrijemo. Zato današnji čovjek treba odvažnost da bi javno načinio znak križa i u gostinjcju se pomolio prije objeda. Potrebno je više odvažnosti da bi se preko dana pošlo u crkvu na molitvu, nego kod kuće moliti u skrovitosti: Kad me nitko ne bi vidio, već bih, ali...

Problem je isti: Mi ne živimo pred licem nebeskoga Oca, nego pred očima ljudi. To je strah od ljudi!

Milostinja

Kad daješ milostinju... Isus polazi odatle da njegovi učenici daju milostinju. Vjerni Židov činio je to na dvostruk način: Bio je obvezan davati desetinu, to znači deseti dio svojih realnih prihoda u korist levita (služitelja Hrama). Leviti, nazvani prema Levijevu plemenu, izabrani su između dvanaest plemena Izraelovih za služitelje Hrama (usp. Pnz 18,1-8). Kao jedino izraelsko pleme nisu dobili u posjed zemlju, umjesto toga pripadali su im hramski darovi (u koje je pripadala desetina) drugih plemena.

Vjerni je Židov uz to davao milostinju. Ali ona je bila dragovoljna. Ipak, ova dragovoljna milostinja bila je mnogima potrebna za preživljavanje. Jer u Isusovo vrijeme još nije bilo brige za stare, nije bilo zdravstvenoga osiguranja i kasâ umirovljenika. Stvarna skrb za stare bila su vlastita djeca koja su bila dužna skrbiti za svoje roditelje u starosti. Budući da svi nisu imali djecu niti su sva djeca mogla skrbiti za svoje roditelje, bilo je puno siromaha koji su ovisili o milostinji da bi preživjeli.

U današnjemu složenom gospodarskome svijetu privrede nevolju siromaha nije više moguće blažiti samo milostinjom. Da bi se nevolju siromaha djelotvorno suzbijalo, nužna je zauzetost za socijalnu i gospodarsku pravednost i ne smije se zanemariti. Ali Isusu

je ovdje stalo do stava srca, a ne do pitanja učinkovite pomoći.

Kada dakle dijeliš milostinju, ne trubi pred sobom. U određene blagdane trubilo se u trube da se narod dozove skupa. U vrijeme gladi mogle su trube siromasima signalizirati gdje bogati dijele namirnice. Isus rabi ovu sliku da bi objasnio krivu motivaciju pri davanju milostinje.

Ti naprotiv, kada daješ milostinju – neka ti ne zna ljevica što čini desnica. Isus time ne želi reći da ne trebamo mudro razmišljati gdje i kako trebamo darivati. Ali kad dajemo dar iz ruke, trebali bismo ga istodobno davati i iz srca. Jer onaj tko ulaže u Božji rad, baštinit će blagoslov, jer *Otac tvoj, koji vidi u skrovitosti, uzvratit će ti*, a Bog uvijek obdaruje preobilno.

– **Radosno podupirati jedni druge**

Život u Božjemu kraljevstvu znači jedni druge vlastitim darovima, duševno, duhovno i materijalno obdarivati i podupirati. Tako su učenici, koji su s Isusom obilazili uokolo ovisili o tome da im drugi dadnu jelo i smještaj. Isusa su uz *Dvanaesticu* pratile i *neke žene... One im posluživahu iz svojih dobara* (Lk 8,1-3). U prvoj Crkvi bilo je puno putujućih misionara koji su potpuno ovisili o gostoljubivosti.

S kojim stavom trebamo mi davati? Pavao piše: *Tko sije oskudno, oskudno će i žeti; a tko sije obilato, obilato će i žeti. Svatko neka daje kako je srcem odlučio; ne sa žalošću ili na silu, jer Bog ljubi vesela darivatelja* (2 Kor 9,6-7).

Koliko trebamo dati? Vjerni Židov davao je tada barem šestinu svoga prihoda. Isus ne daje pravilo, jer radost treba biti smjeti i moći darovati! Pitanje – koliko novca trebam dati Bogu? – ne obazire se na odlučujuću točku. Ispravnije je pitanje: Koliko moram nužno zadržati? Ili: Koliko Božjega novca zadržavam?

Božja je želja da jedni druge podupiremo velikodušno. Gdje ljudi velikodušno daju čitavu desetinu, tu Bog obećaje blagoslov u obilju: *Donesite čitavu desetinu u riznicu da u mojoj kući bude hrane. Tada me iskušajte – govori Jahve nad Vojskama – neću li vam otvoriti*

ustave nebeske i neću li izliti na vas punom mjerom blagoslov, neću li zbog vas zaprijetiti skakavcu da vam više ne kvari usjeva i da vam ne bude nerodna loza u polju – govori Jahve nad Vojskama. Svi će vas narodi tad držati sretnima, jer ćete biti zemlja blaženstva - govori Jahve nad Vojskama (Mal 3,10-12).

Ovdje se govori ono što mnogi ljudi iskusi: Na velikodušnu darivatelju počiva velik blagoslov. Mnogi ljudi svjedoče da otkada velikodušno daju od početka desetinu, više nemaju financijskih briga.

Moljenje

Tako i kad molite... Isus računa s time da njegovi učenici mole kao što vjerni Židovi mole više puta na dan.

... ne budite kao licemjeri. Vole moliti stojeći u sinagogama i na raskršćima ulica da se pokažu ljudima. Isus ne kritizira javnu ili zajedničku molitvu u sinagogi. Samo upozorava na krive motive.

Ti naprotiv, kad moliš, uđi u svoju sobu. U svakoj izraelskoj kući bila je samo jedna jedina soba i to je bila smočnica. To je bila jedina prostorija, potpuno zamračena i koju se moglo zaključati i u kojoj se u pravilu bilo potpuno sam. U ovu sobu, kojom se šire svi mogući mirisi, treba se povući na molitvu. Ondje me nitko ne vidi osim jedinoga Boga.

Kad molite, ne blebećite kao pogani. Pogani su ljudi koji ne poznaju Oca ili ga u svome životu ne priznaju za svoga nebeskog Oca. To je dovelo do toga da se mnogim riječima obraćalo bogovima da bi ih se uvjerilo u vlastite nakane, da bi bogovi naposljetku popustili i učinili ono što se želi. Dokle god svojom molitvom hoćemo imati utjecaj na Božju volju, da ga raspoložimo u svoju korist, naša molitva je još uvijek poganska. Time pokazujemo da nebeskoga Oca ne poznajemo.

Kršćanska molitva znači potpuno se otvoriti Bogu i pomoći da se kod nas i posvuda dogodi njegova volja. Jer nema ništa bolje od onoga što Bog u svojoj ljubavi želi izdjelovati. Kršćanska molitva znači angažirati se da se ispune Božji planovi.

Čeznemo li za time da susretnemo Boga, tada će on biti naša plaća. *Pokazat ćeš mi stazu u život, puninu radosti pred licem svojim, sebi zdesna blaženstvo vječno* (Ps 16,11). Iskusićemo njegovu ljubav i primiti ljubav za druge. Sve više i više ćemo živjeti život iz Božje perspektive. Čut ćemo njegov glas i dobiti upute za svoj život. Bit ćemo ispunjeni životnom snagom Duha Svetoga.

Ta zna vaš Otac što vam treba i prije negoli ga zaištete. Što moj Otac sve zna? On poznaje čitavu moju prošlost. Zna kakav sam sada. Zna za sva moja pitanja, dvojbe, brige, strahove, nesigurnosti, boli i snove. Poznaje moje slabosti, ugroze i grijehе. Poznaje sve moje odnose s onim lijepim i mučnim. Zna sve što će doći i poznaje čitavu moju budućnost. Također zna kada ću i kako umrijeti. Zna sve i ima za svakoga od nas čudesan plan ljubavi. Najidealnije nas priprema na sve što dolazi i stvara najveći mogući blagoslov za naš život.

Budući da moj Otac već sve zna, nikada ga ne trebam informirati o svojoj i našoj situaciji. Molitva za Boga nema karakter informiranja. Pa ipak čini dobro ako možemo svoju nevolju izreći. Tako se on raduje kad k njemu dolazimo s našim nakanama i pred njim izlijemo svoje srce, jer mi smo njegova ljubljena djeca. Ako je on moj Otac, tada mogu živjeti i s nerazumljivim stvarima, jer se u nj pouzdajem. Kao što majka govori djetetu: Sada to još ne možeš razumjeti. Kasnije ću ti to objasniti.

Očenaš

Vi, dakle, ovako molite: Očenaš pokazuje što Isusa pokreće.

Oče naš... Oče, *doslovce Abba*, prisno je obraćanje malenoga djeteta svomu ocu, njegovu tati. Abba je u našem ljudskom govoru izraz nježna odnosa. Abba je obiteljski, prislan i nježan oblik milovanja maloga djeteta, kao tata i mama. Abba je od srca dobar Otac, koji nas sve ljubi nježnošću majke. Prvo si trebamo uvijek iznova posvijestiti: On je uistinu Otac, a mi njegova ljubljena djeca. Skroz naskroz ljubljeni. Nitko nas ne ljubi više od njega. Njegova najveća želja jest da nas, svoju djecu, svaki dan nanovo obdari.

... koji jesi na nebesima! Nebo nije opis mjesta koji izražava tek

nešto gore, daleko od nas. Nebo znači iz Njegove nebeske moći i slave. Nebeski Otac nas hoće iz ovih neograničenih mogućnosti obdariti svaki dan nanovo.

Sveti se ime tvoje! Ime znači osobu, biće. Boga, nebeskoga Oca, treba u svemu uvažavati, poštovati, s ljubavlju ga nazivati i prema njemu postupati. Svećenje njegova imena dolazi do izražaja u sljedećoj molitvi: *Kako si se u očima njihovim pokazao nama svetim, tako se sada u očima našim pokaži velik prema njima. Da poznaju kao što znamo i mi da nema Boga osim tebe, Gospode* (Sir 36,3-4). Da – zahvati, objavi se da bi te svi prepoznali, prihvatili te kao svoga Boga, hvalili te i klanjali se tebi.

Dođi kraljevstvo tvoje! Neka dođe kraljevsko gospodstvo nebeskoga Oca! O tome se radi u čitavoj Besjedi na gori i u čitavome Isusovu djelovanju: Djeluj kao kralj, svojom kraljevskom ljubavlju i vlašću, u nama, u našim obiteljima, u Crkvi i u čitavome svijetu. Tada će svi odahnuti. Tada će se događati znakovi, ozdravljenja i čuda. Ljudi će tada iskusiti da si ti živi Bog!

Budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji! Ovaj izričaj potkrjepljuje prethodni. Jer tko se otvori volji Božjoj, u njemu probija gospodstvo Božje ljubavi. Božja volja neka se vrši *kako na nebu tako i na zemlji*. Kako se volja Božja vrši u nebu? Možemo reći: U nebu se Božja volja vrši ponajprije *uvijek*, zatim *kod svih*, a potom *smjesta* i na kraju *potpuno, savršeno*. To je mjera! Odnosi i stanja neba trebaju doći na našu zemlju.

Kruh naš svagdanji daj nam danas! Kruh je sve što trebamo za naše tijelo, za naš duševni, fizički i duhovni razvoj: snaga, hrana, nadahnuće, radost, ljudi koji stoje uz nas, ljube nas i trebaju nas. Za taj *kruh* molimo *danas*, ne sutra i prekositra. Nebeski Otac nam hoće svaki dan iznova dati kruh koji trebamo.

I opusti nam dugе naše kako i mi otpustismo dužnicima svojim! Izvorno se ovdje mislilo na materijalne dugove, ali to se odnosi i na našu krivnju, gdje smo ostali dužni ljubav.

I opusti nam dugе naše pokazuje: Svoju krivnju ne trebamo potiskivati, niti nijekati niti umanjivati. Možemo ju pogledati,

prihvatiti, i donijeti preda Nj, jer nas On hoće od nje potpuno osloboditi. Nebeski Otac hoće nas uvijek iznova po Isusu osloboditi tereta prošlosti i omogućiti nam novi početak. *Otpustiti* pokazuje da nam nebeski Otac može ovo darovati samo u onolikoj mjeri koliko smo mi prije toga otpustili onima koji su nama nanijeli nepravdu.

I ne uvedi nas u napast. U ovome životu dolazimo u najrazličitije situacije napasti. Neke od njih možemo izbjeći, neke smo možda sami tražili, drugima pak ne možemo umaknuti.

Najbolji način borbe protiv napasti sastoji se u tome da ih izbjegavamo gdje god je to moguće. Ako smo iskreni prema samima sebi, znamo gdje smo povodljivi, gdje se u nama krije crv, gdje su naše slabosti, osjetljivosti, rane i neriješeni problemi. Nikomu ne koristi kad se dragovoljno upuštamo u područja koja nas smetu.

Ali ne možemo sve napasti izbjeći. Teški ljudi, neželjene situacije, čak i razočaranja i otpori često su prilika za rast i dokazivanje. Pozvani smo usred napasti na sebičan i često ugodniji put oduprijeti se i rasti u predanju Bogu. Zato možemo moliti: Vodi nas u napasti. Provedi nas kroz napast.

... nego izbavi nas od Zloga! Isus je znao za snage i moći zla kojima smo izloženi u ovome svijetu. Ove moći većinom nisu očevodne nego su prikrivene i kamufliraju se. Tako je njihovo djelovanje u nekim društvenim razvojjima snaga koja goni u skrovitosti. Prošnjom *izbavi nas od Zloga* molimo nebeskoga Oca da nam pomogne da se na svim područjima možemo odvojiti od utjecaja Zloga.

Ovu prošnju preuzima Crkva u euharistijskome slavlju na kraju Očenaša: *Izbavi nas molimo, Gospodine, od svih zala, daj milostivo mir u naše dane da budemo svagda i slobodni od grijeha i sigurni od svih nereda čekajući blaženu nadu: dolazak Spasitelja našega Isusa Krista. Jer tvoje je kraljevstvo i slava i moć u vjekove.*

Isus još jednom ističe veliku zapreku u molitvi: *Doista, ako vi otpustite ljudima njihove grijestupke, otpustit će i vama Otac vaš nebeski. Ako li vi ne otpustite ljudima, ni Otac vaš neće otpustiti vaših grijestupaka.* Ne oprostimo li čovjeku koga nebeski Otac ljubi

isto tako kao i nas i za kojega je Isus na križu isto tako umro, tada to blokira naš odnos prema Bogu. Naša molitva ne dopijeva do Boga, molili mi ne znam koliko!

Očenaš nije Ja-molitva, nego Mi-molitva. Devet puta dolazi riječ nama i mi. Očenaš nas dovodi dotle da se uzajamno razumijemo i ljubimo kao sestre i braća. Zajedno i bratsko-sestrinski trebamo biti zabrinuti da svi dobiju svoj svagdanji kruh, da uzajamno oproštenje postane moguće, da ranjeni odnosi ozdrave, da možemo pobijediti napasti i osloboditi se svakoga zla.

Post

I kad postite... Isus računa s time da postimo. Pitanje je u kojemu stavu i u čemu trebamo postiti? Postoje različiti motivi za post. Možemo postiti da smršavimo i postignemo figuru koja nam se više sviđa. A možemo postiti iz ljubavi prema našem zdravlju. To nije loše, ali ja to činim za sebe i imajući u vidu svoj probitak. Koliko god takav post bio vrijedan, Isusu je stalo do više.

Post u Bibliji izražava da ozbiljno mislimo s Bogom. Jer post osjećamo uvijek. Post je u Starome zavjetu često izvana vidljiv znak nutarnjega obraćenja. Tako je reagirao na obraćenje spreman, poganski grad na propovijed proroka Jone: *Ninivljani povjerovaše Bogu; oglasiše post i obukoše se u kostrijet, svi od najvećega do najmanjega* (Jona 3,5).

Post je izraz toga da k srcu uzimamo Božje namjere i da nas te namjere smiju nešto i stajati. Takav post može nas više otvoriti Bogu i darovati nam duhovnu snagu. To je iskustvo Crkve koja u četvrtome korizmenom Predslovlju moli: *Ti tjelesnim postom suzbijaš naše zle misli, uzdižeš dušu, daješ snagu i pobjedu. Po Kristu našem Gospodinu.*

Post znači odreći se. Najprije mislimo na odricanje od hrane i pića. Ranije je postiti značilo petkom ne jesti meso, jer je Isus u petak za nas umro. Smisao ovoga posta sastoji se u tome da ne zaboravimo na njegovu veliku ljubav. Zato smo i danas pozvani petkom na uspomenu Njegove muke i smrti prikazati malu žrtvu: „Iz

ljubavi prema tebi, Isuse, da bi tvoje kraljevstvo moglo više rasti!“

Post može imati različite oblike i izražajne načine. U današnjemu društvu preobilja s njegovom ponudom konzumiranja koje pritišće, koja nas hoće zaokupiti, post nam hoće pomoći da se oslobodimo neumjerenih težnji i ovisnosti koje se šuljaju. To može značiti postiti u konzumiranju medija: neko vrijeme se odreći interneta, telefona, televizije da bismo... Jer mi možemo primiti tolike informacije da više uopće nemamo vremena za potpuno življenje primarnih stvari u našem životu.

Post u obitelji može značiti: umjesto televizije potražiti međusobni razgovor ili igru. U ophođenju s prirodom: Umjesto za svaki metar uzeti automobil, ići jedan dio puta pješice, biciklom... Umjesto puno i često konzumirati meso... Tako post može postati izraz našega postupanja sa stvorenjem svjesna odgovornosti.

Kod posta se nikada ne radi o tome da preopteretimo svoje tijelo. Niti se treba raditi o našem očitu profitu. Kad se odričemo objeda, činimo to zato da ovo vrijeme i ovaj novac darujemo Bogu i ljudima. Post hoće postati znakom i izrazom da pomognemo Bogu da Njegovo kraljevstvo u meni, kod ljudi i u poslanju koje nam je povjeren, može više rasti.

Posvješćivanje

Život u Božjemu kraljevstvu hoće nas uvijek činiti slobodnima. Istinski slobodni postajemo kad se dajući milostinju, moleći i posteći, ne želimo svidjeti ljudima, nego samo i jedino nebeskomu Ocu.

1. Davanje milostinje i post – kako to živim? Zbog čega ili zašto to činim?
2. Kako molim Očenaš? Što mi to znači?
3. Gdje sam glumac i pazim na to kako ću proći?
4. U čemu se sastoji plaća koju nebeski Otac hoće darovati?

Molitva

Isuse, duboko u sebi osjećam kako život pred Očevim licem

oslobađa. Oslobađa od trajnoga kruženja misli: Što će misliti drugi, ako...? Kako ću proći kod njih? Ali oslobađa i od toga da u svim po sebi razumljivim stvarima stojim uz to da molim, dijelim i postim.

Ipak ponekad, kad pogledam mnoge ljude koji Te ne uzimaju ozbiljno, ulovim se u mislima: Nebeski Otac bi zapravo morao ipak biti pravo radostan zbog mene, jer toliko nastojim živjeti prema Njegovoj volji. A već opažam kako živim pred sobom, a ne pred Njim. Da, i zbog toga se događa da kod molitve i posta mislim više na ono što donosi meni, umjesto da to činim iz čiste ljubavi prema Njemu.

Isuse, pošalji mi Duha Svetoga da očisti moje srce od svih krivih motivacija i pouči me da kao i Ti živim potpuno pred Ocem i za Oca. Hvala što smijem supomagati da Njegovo kraljevstvo raste. Amen.

11.

Imati srce i povjerenje u Oca:

Mt 6,19-24

Djeca svjetla znaju: *Vaš nebeski Otac zna što vam treba i prije nego ga zamolite* i kao posljedicu toga imaju oni svoje srce i svoje povjerenje kod nebeskoga Oca. Ali to nije tako jednostavno, jer puno zemaljskoga može čovjeka okovati i vezati. U tri kratka odlomka obraća se Isus protiv krivoga odnosa prema zemaljskim dobrima.

Blago vezuje srce: Mt 6,19-21

Isus pripovijeda prisposobu: *Kraljevstvo je nebesko kao kad je blago skriveno na njivi: čovjek ga pronade, sakrije, sav radostan ode, proda sve što ima i kupi tu njivu* (Mt 13,44). Tko je otkrio pravo blago, sav radostan ostavlja sve da bi stekao pravo blago.

Tako se dogodilo i s Pavlom. On je dulje vrijeme, prije nego je upoznao Isusa, živio vrlo religiozno. Ali kad je otkrio pravo blago, njegov se pogled promijenio: *Ali što mi god bijaše dobitak, to poradi Krista smatram gubitkom. Štoviše, čak sve gubitkom smatram zbog onoga najizvrsnijeg, zbog spoznanja Isusa Krista, Gospodina mojega, radi kojega sve izgubih i otpadom smatram: da Krista steknem i u njemu se nađem* (Fil 3,7-9). *Spoznaja Isusa Krista, iskustvo njegove ljubavi, nutarnje ispunjenje, sreća, nadilazi vrlo visoko sva druga blaga.*

Isusu je do toga da nas najveće blago u svoj njegovoj ljepoti i slavi razveseli i usreći. Kad nas zahvati njegova očaranost i njegov sjaj, automatski ćemo biti nepodijeljeno kod Njega. Kad živimo s najvećim blagom, koje obuhvaća sva ljudska blaga, automatski dolazi do pravoga reda vrijednosti u svakome drugom blagu. Tako ono ne gubi na vrijednosti, nego ju stječe.

Djeca svjetla su to iskusila, pa ipak nisu slobodna od napasti.

Zato Isus govori:

Ne zgrćite sebi blago na zemlji, gdje ga moljac i rđa nagrízaju i gdje ga kradljivci potkapaju i kradu. Zgrćite sebi blago na nebu, gdje ga ni moljac ni rđa ne nagrízaju i gdje kradljivci ne potkapaju niti kradu. Doista, gdje ti je blago, ondje će ti biti i srce.

Čovjek je skupljač. Skuplja lijepe haljine, nakit, uspomene, fotografije, knjige, CD-e, stare predmete, poštanske marke, vrijednosne papire i još puno toga. Ali postoji jedna opasnost: Blago može čovjeku doći do srca. Jer blago vezuje srce. I tada ono raspoláže nama.

Ovisno o tome kakvo je to blago, može ono postati problematično. Tako može stjecanje i briga za posjed (kućicu, vrt, konja ili psa...) nekoga zaokupiti toliko da najveći dio svojih snaga i svoga vremena namijeni tomu, i više nema vremena za Božje kraljevstvo. Naše je srce tada krivo vezano! Ono ne pripada Bogu.

Zato: *Ne zgrćite sebi blago na zemlji, gdje ga moljac i rđa nagrízaju i gdje ga kradljivci potkapaju i kradu.* Isus upućuje na to da je zemaljsko blago različito ugroženo. Vrijedna i bogato ukrašena odjeća naznačavala je tada bogatstvo jedne osobe. Upravo *moljci i rđa* i druga gamad mogli su tada brzo razoriti ovaj statusni simbol. Danas imamo prašak protiv moljaca i trezore i još puno toga. Ali je li danas naš posjed sigurniji? I danas može jedan bogati posjednik brzo ostati praznih ruku dođu li kradljivci, kad inflacija, gospodarska kriza ili stečaj preko noći unište tobožnje sigurnosti. Ili pak oboli. Tada je svaki trud uzaludan.

Zato se u našem životu ne treba raditi na tome da tražimo zemaljsko i prolazno, nego *zgrćite sebi blago na nebu, gdje ga ni moljac ni rđa ne nagrízaju i gdje kradljivci ne potkapaju niti kradu.* *Blago na nebu* opstaje za svu vječnost. Raduje nas svu vječnost. To se isplati!

Blago na nebu su i ne znam koliko mala djela koja činimo iz ljubavi da razveselimo nebeskoga Oca. Iz ljubavi biti velikodušan, iz ljubavi moliti, iz ljubavi biti strpljiv, iz ljubavi...

Papa Franjo piše: *Možemo biti sigurni da neće biti izgubljeno ni*

jedno od naših djela koja smo učinili s ljubavlju i da neće biti izgubljena nijedna od naših iskrenih briga za druge. Neće biti izgubljen nijedan čin ljubavi prema Bogu, nijedan velikodušni napor, nijedna bolna strpljivost... Možda se Gospodin koristi našim radom da izlije blagoslove u nekom drugom kraju svijeta u koji nećemo nikada kročiti svojom nogom. Duh Sveti djeluje kako hoće, kada hoće i gdje hoće; mi mu povjeravamo sebe s punom predanošću, ali ne težimo vidjeti uočljive rezultate. Znamo tek da je naše zauzimanje nužno. Naučimo počiniti u Očevu nježnome zagrljaju usred naše kreativne i velikodušne predanosti. Idimo naprijed, dajmo mu sve, dopustimo mu da on učini da naši napori dadnu ploda u svoje vrijeme“ (EG, 279).

Pavao je sve napustio *da Krista stekne i u njemu se nađe*. Čovjek u prisposobi je sav radostan prodao sve da zadobije blago. Obojica su bila zahvaćena otkrivenim blagom. Srce im je bilo potpuno uza nj. To je jednostavno tako: *Gdje ti je blago, tu ti je i srce*. Isus želi da blago koje će nas usrećiti za svu vječnost, postane već sada u ovome životu najvećim blagom, najvećom radošću. *Jer gdje ti je blago, ondje ti je i srce*.

Zdravo oko: Mt 6,22-23

Zatvorimo li oči, osjećamo u sebi mrak. To ima za posljedicu da i svijet vani osjetimo kao mračan. Oko je povezujući organ prema unutra i prema van.

Oko je ulazna vrata svijeta u mene. Sve što preko oka primam, prožima nutrinu. Oko u mene donosi svjetlo ili tamu, Gledam li negativne filmove, tiskovine, perverzne stvari..., moje nutarnje razmišljanje, osjećanje i htijenje time biva obilježeno i onečišćeno. Ali naravno i obratno! Stoga puno toga ovisi o očima. To tek pravo vrijedi za *oko srca*:

Oko je tijelu svjetiljka. Ako ti je dakle oko bistro, sve će tijelo tvoje biti svijetlo. Ako ti je pak oko nevaljalo, sve će tijelo tvoje biti tamno. Ako je dakle svjetlost koja je tebi – tamna, kolika će istom tama biti?

Grčka riječ koju se prevodi sa *zdrav*, znači: *jednostavan, bistar, skroman, bezazlen*. Što se ondje prevodi s *bolestan*, znači *zao, loš*. Tako možemo čitati: *Ako ti je dakle oko bistro, sve će tijelo tvoje biti svijetlo. Ako ti je pak oko nevaljalo, sve će tijelo tvoje biti tamno. S bistrim, zdravim okom misli se na čovjeka koji svoje srce odvraća od zla i ne dopušta nikakvu zlu da u nj uđe. On daje velikodušno. Drugima priušti više bogatstva, više uspjeha, više sreće i raduje se s njima.*

Bolesno, zlo oko opisuje Isus u prispodobi o radnicima u vinogradu (Mt 20,1-15). Vlasnik vinograda obećava svima uobičajenu dnevnicu od jednoga denara. Neki su za to radili dvanaest sati, a posljednji koje je najmio i poslao u vinograd, samo jedan sat. Kod isplaćivanja dnevnice vlasnik vinograda je velikodušan. Punom dnevnicom nagrađuje i one koji su radili manje, jer i oni imaju obitelj koju moraju prehraniti. Ali sada reklamiraju oni koji su radili čitav dan, jer su dobili isto toliko. Nato govori vlasnik vinograda jednomu od njih: *Prijatelju, ne činim ti krivo. Nismo li se pogodili po denar? Uzmi dakle svoje i idi! Ja hoću ovomu posljednjem dati isto toliko kao i tebi. Ili zar si zavidan što sam prema drugomu dobar? (Mt 20,13-15). Doslovce: Zar je tvoje oko zlo što sam ja dobar?*

Kad je netko zloban, zavidan, škrt, nepovjerljiv, kaže se da ima zlo oko. Takve oči ne gledamo rado. Obratno, kad nas netko gleda dobrohotno i suosjećajno, tada rado tražimo taj pogled. Oči govore mnogo o čovjeku. Jer iz očiju govori nutrina, srce.

Od našega pogleda srca dobrano ovisi kako gledamo ljude i što na njima vidimo. Dobrohotan, pozitivan pogled otkrit će lijepe stvari. Nepovjerljiv, negativan pogled ono što smeta. Sebičnjak više ne gleda svijet i bližnje onako kakvi oni jesu, nego samo u odnosu na sama sebe, kao što pokazuje sljedeća pripovijest:

Čovjek dođe židovskomu župniku, rabinu i pita: „Ne razumijem: dođeš li siromahu on je srdačan i pomaže koliko god može. A dođeš li k bogatašu, on te niti ne pogleda: Kako je to s novcem?“ Tada će rabi: „Stani na prozor! Što vidiš?“ „Vidim ženu s djetetom i kola koja

voze na tržnicu.“ „Dobro, a sada stani pred ogledalo! Što vidiš?“ „Što sada vidim? Vidim sebe samoga!“ „Evo, gledaj: Prozor je načinjen od stakla, i ogledalo je od stakla. Potrebno je u pozadinu staviti samo malo srebra i već ćeš vidjeti samo sama sebe.“

Kako može oko postati bistro? Pavao piše: *Uostalom, braćo, što je god istinito, što god časno, što god pravedno, što god čisto, što god ljubazno, što god hvale vrijedno, to nek vam je na srcu!* (Fil 4,8). Kamo usmjerujemo svoj duhovni pogled? Na što su usmjerene naše misli? Čime se rado bavimo? Za što se zalažemo? O čemu sanjamo? Naše srce će slijediti naš pogled.

Komu služiti? Mt 6,24

U posljednjemu kratkom odlomku postavlja Isus izravno pitanje o novcu:

Nitko ne može služiti dvojici gospodara. Ili će jednoga mrziti, a drugoga ljubiti; ili će uz jednoga prijanjati, a drugoga prezirati. Ne možete služiti Bogu i bogatstvu.

Riječ *mamon* izvodi se iz aramejske riječi *mamona* – *imetak, posjed, bogatstvo*. Slijedeći jedan drugi izvor potječe ona od aramejske riječi *aman* a znači *ono u što se upušta*. Ovdje se *mamon* personificira i označuje kao gospodar, kao božanstvo.

Nitko ne može služiti dvojici gospodara. Čovjek stoji između njih. Mora se odlučiti: Hoću li služiti mamonu (novcu) ili Bogu. Između toga ne postoji ništa, nema kompromisa. Jer *čovjek će ili jednoga ljubiti a drugoga mrziti*. Riječ *mrziti* ne znači osjećaj, nego stavljanje vlastitih želja na drugo mjesto, iza drugoga gospodara. Ona znači i biti ravnodušan prema nekoj stvari ili *bez razmišljanja stajati nasuprot*. Upravo se to dogodilo u zapadnome svijetu. Otkada cvate materijalizam i ljudi su počeli služiti mamonu, ravnodušni su prema živomu Bogu.

Materijalizam se sastoji u tome da materijalnim stvarima dajemo središnje mjesto u našem životu. Najdjelotvornije sredstvo jest reklama, koja svoju robu predstavlja tako da pobuđuje privid kao da će ta roba zadovoljiti sve naše potrebe i želje i tako stižati

našu čežnju za sve većim posjedovanjem. Isus pak naglašuje da se naša čežnja za toplinom, ljubavlju, samopouzdanjem, smislom, nadom, radošću i trajnim vrijednostima stišava jedino ako se usmjerimo prema Bogu i njegovim uputama. Zato se moramo odlučiti, jer ne možemo *služiti obojici, Bogu i bogatstvu*.

Radi se o pitanju: Tko je moj gospodar? Posjedujem li ja novac ili novac posjeduje mene? Ali problem se daje ilustrirati rečenicom: Novac spada u novčanik, a ne u srce. Jer novac utječe vrlo lako na naš život, na naše ciljeve, naše vrijeme, čak i na naše odnose. A tada novac počinje vladati.

Tko je moj gospodar? Odgovor mogu pronaći ako pitam: Oko čega ili oko koga kruže moje misli? Oko novca, oko Boga ili oko moje zadaće? Služe li novac i htjeti-imati-više mome nužnom održanju života ili novac postaje sadržajem mog života? Razmišljam li ponekad: Ne bih li mogao profitirati i više, ako...? I pošteno zarađenim novcem možemo služiti idolima.

Koliko su aktualna i nužno potrebna ova pitanja, pokazuje već čisto optički pogled u društvo. Do prije otprilike stotinu godina najveća i najljepša građevina u nekome selu bila je crkva. Danas su banke najraskošnije građevine. Nisu li naše moderne građevine odraz našega društva i pokazuju u što danas naše srce vjeruje?

Posvješćivanje

U Božjemu kraljevstvu sve je potpuno podvrgnuto nebeskomu Ocu. To znamo mi kao djeca svjetla, pa ipak možemo iskusiti da naše srce ima puno ponora koje samo malo-pomalo otkrivamo i opažamo.

1. Tko ili što me najviše očarava? Je li Bog (Isus, nebeski Otac) za mene najveće blago, ili...?
2. Kako načelno susrećem bližnje: skeptično ili dobrohotno?
3. Imam li ponekad zlo oko: jesam li zavidan, nepovjerljiv, škrt...?
4. Zbog čega je novac problematičan i opasan? Po čemu mogu

razaznati da (kod mene, kod...) vlada novac?

Molitva

Isuse, Ti znaš koliko je toga u svijetu očaravajuće i lijepo. Ta Ti si sve za nas učinio i želiš da na ispravan način u tome možemo uživati. Ali to možemo jedino ako nam je srce čisto, dobro, dobrohotno i slobodno.

A upravo za našim srcem poseže toliko toga hotеći nas razdražiti i privući.

Isuse, premda smo Te upoznali kao svoje najveće blago, Ti znaš za naše ugroze i napasti koje se šuljaju i neopazice nama približavaju. Vidiš gdje smo duboko u svome srcu načeti i zemaljskim blagom, zadaćama i užiticima hoćemo utoliti svoju najdublju glad za Tobom.

Zato Te molimo: Dođi, Duše Sveti, očisti pogled našega srca, daruj nam trijeznu spoznaju i otvori pogled našega srca za neprolaznu ljepotu i Isusovu slavu koja sve nadilazi, i učvrsti nas u odlučnosti da njega ljubimo iznad svega. Amen.

12.

Prava i lažna briga:

Mt 6,25-34

Mi ljudi imamo gotovo uvijek kojekakvih briga. Brinemo se za životne potrebe, za jelo, piće i odijelo. Brinemo se za posao, za novac, kuću, vrt, za svoje odnose (partner, roditelji, djeca...), za tjelesno i duševno zdravlje, za naše projekte, za ispite, za slobodno vrijeme i uživanje, za starenje, za društvo, za Crkvu i još puno toga. I kad se riješimo jedne brige, odmah ponovno dolaze nove.

Isus nam pokazuje da moramo razlikovati između nekorisnih i ispravnih briga. Istodobno hoće nama, djeci svjetla, pokazati kako možemo postupati s brigama ako je nebeski Otac Gospodar. U vezi s time čitamo:

Zato vam kažem: Ne budite zabrinuti za život svoj: što ćete jesti, što ćete piti; ni za tijelo svoje: u što ćete se obući. Zar život nije vrijedniji od jela i tijelo od odijela? Pogledajte ptice nebeske! Ne siju, ne žanju niti sabiru u žitnice, pa ipak ih hrani vaš nebeski Otac. Zar niste vi vrijedniji od njih?

A tko od vas zabrinutošću može svome stasu dodati jedan lakat? I za odijelo što ste zabrinuti? Promotrite poljske ljiljane, kako rastu! Ne muče se niti predu. A kažem vam: ni Salomon se u svoj svojoj slavi ne zaodjenu kao jedan od njih. Pa ako travu poljsku, koja danas jest a sutra se u peć baca, Bog tako odijeva, neće li još više vas, malovjerni? Nemojte dakle zabrinuto govoriti: 'Što ćemo jesti?' ili: 'Što ćemo piti?' ili: 'U što ćemo se obući?' Ta sve to pogani ištu. Zna Otac vaš nebeski da vam je sve to potrebno. Tražite stoga najprije Kraljevstvo i pravednost njegovu, a sve će vam se ostalo dodati. Ne budite dakle zabrinuti za sutra. Sutra će

se samo brinuti za se. Dosta je svakom danu zla njegova.

Zato vam kažem... Isus se poziva na ranije rečeno: Budući da djeca svjetla imaju blago na nebu i njihovo srce pripada nebeskom Ocu a ne novcu, možemo sa svojim brigama postupati drukčije.

Ne budite zabrinuti za ... U grčkome postoje dvije riječi koje prevodimo s briga i koje označavaju različite vrste briga: Postoji dobra briga, skrb i brižnost, a proizlazi iz ljubavi i odgovornosti za ljude i zadaća koje su nam povjerene. Ovdje se ne misli na ovu brigu.

Druga briga dolazi iz straha. Ova briga muči, koči i uzima životnu radost. Može ugušiti čak i duhovni život tako da on ne donosi rod, na što upućuje Isus u prisposobi o sijaču: *A drugi su oni u trnje zasijani. To su oni koji poslušaju Riječ, ali nadošle brige vremenite, zavodljivost bogatstva i ostale požude uguše Riječ, te ona ostane bez ploda* (Mk 4,18-19).

Ova tjeskobna briga proizlazi iz straha i nesigurnosti s obzirom na budućnost. Ona nas često sprječava da veselo i odlučno činimo ono što je sada nužno.

Naša alternativa!

Brige su realnost u našem životu. Ali ako živimo u Božjemu kraljevstvu i ako smo djeca svjetla, tada postoji i druga realnost, naime ona nebeskoga Oca. Na koju realnost gledam i na kojoj gradim? Isus govori: Ne možete *služiti dvojici gospodara*. Možemo gledati na brige koje nas žele povući prema dolje ili pak gledati na nebeskoga Oca koji je nebeski tu za nas. Pitanje je: na što ili na koga najprije gledamo!

Gledamo li na brige, raste strah, a tako brige postaju još veće. Otrježnjujuća je tu jedna riječ Terezije iz Lisieuxa: „Pričekaj sa svojim strahom barem toliko dugo dok događaj stvarno ne dođe.“ Gledamo li pak na nebeskoga Oca, na Njegovu moć, na Njegovu veličinu, na Njegove mogućnosti, na Njegovu skrb i na to kako se On do danas za nas brinu, mi ćemo tada biti izgrađeni, a brige će izgubiti na snazi.

Ovaj pogled na nebeskoga Oca vodi do slavljenja. *Magnificare* – *veličati* doslovce znači *činiti velikim*. Boga nikada ne možemo učiniti

većim nego što jest, ali ako ga hvalimo, On postaje tada velik u nama i u nama se oblikuje nešto od Njegove realnosti. Isus nas hoće za to ohrabriti. On želi da ostavimo svaku vrstu tjeskobnih briga za svoje osobne potrebe. Zašto?

Nebeski Otac je tu za vas

Isus nas upućuje na nebeskoga Oca i Njegove mogućnosti: Pogledaj, imaš nebeskoga Oca koji ljubi, koji te ljubi iznad svega. On točno zna što sve trebaš. Taj Otac je velik i moćan. On se može pobrinuti za naš život na način koji daleko nadilazi sve naše ljudske mogućnosti.

Različita promatranja i razmišljanja trebaju nas sada osnažiti u ovome povjerenju: *Pogledajte ptice nebeske: ne siju niti žanju niti sabiru u žitnice, a hrani ih vaš nebeski Otac.* Ptice ne rade kao mi ljudi da bi hranu proizvele ili pohranile. Ali se ne žale tjeskobno hoće li za njih biti hrane. Hrana je tu. Za nju se brine nebeski Otac. On hrani ptice nebeske. To je Njegov doprinos.

Ali nebeski Otac ni njima ne daje da im hrana padne u kljun, niti im gradi njihova gnijezda. One moraju same tražiti hranu i graditi svoja gnijezda. To je njihov doprinos. Isus nam govori: *Pogledajte ptice nebeske!* I učite se pouzdanju, jer vi ste njegove ljubljene kćeri i sinovi i *zar niste vi vrijedniji od njih?*

Zatim razmišljanje: Ako Bog daje život, kako se ne bi pobrinuo za njegovo održanje? To bi bilo besmisleno. Ako nebeski otac održava čitavo stvorenje, onda to tek pravo vrijedi za tvoj život jer *zar život nije vredniji od jela i tijelo od odijela?*

Naposljetku: Što se uopće dade postići mukama i brigama? *A tko od vas zabrinutošću može svome stasu dodati jedan lakat?* Sve tjeskobne brige ne mogu produljiti ni jedan život. Naprotiv! Medicinsko istraživanje dokazuje da prekomjerne brige oboljenjima uvjetovanim stresom prije skraćuju očekivanje od života. Zato *promotrite poljske ljiljane, kako rastu! Ne muče se niti predu. A kažem vam: ni Salomon se u svoj svojoj slavi ne zaodjenu kao jedan od njih.* Salomon, treći kralj izraela, bio je poznat po svome

neizmjernom bogatstvu. Pa ipak je cvijeće puno ljepše odjeveno od njega. Ne znamo koliko će dugo trajati naš zemaljski život. Ali nešto znamo: On se u ovome ograničenu vremenu brine za nas. *Pa ako travu poljsku, koja danas jest a sutra se u peć baca, Bog tako odijeva, neće li još više vas, malovjerni?*

... *Ta sve to pogani ištu. Pogani* su ljudi koji nebeskoga Oca u Njegovoj brizi, ljubavi i moći ne poznaju i u Njega se ne pouzdaju. Samo takvi ljudi tjeskobno jure za svim tim stvarima. Djeca svjetla znaju: *Zna Otac vaš nebeski da vam je sve to potrebno.*

Jedna briga

U našem životu ima područja na koja ne možemo nimalo utjecati, kao primjerice vrijeme, što se događa na drugim kontinentima... Zatim ima područja na koja jedva (osim u molitvi) ne možemo utjecati, kako će primjerice odlučiti Vlada, što će reći Papa itd. Ako o takvim stvarima na koja ne možemo utjecati sebi zadajemo brige, onda je šteta vremena utrošena za to. To su suvišne brige!

Zatim ima područja koja možemo promijeniti, kao primjerice: kako ću oblikovati svoj život? Kako ću danas postupiti sa svojim partnerom, obitelji, zvanjem, svojim riječima, svojim mislima, svojim vremenom, svojim novcem...? Za koga ću moliti? Kako mogu supomoći da se pomogne ljudima u određenoj nevolji? Tu smo kao kod brige koja treba odrediti naš život: *Zna Otac vaš nebeski da vam je sve to potrebno. Tražite stoga najprije Kraljevstvo i pravednost njegovu, a sve će vam se ostalo dodati* (Mt 6,33).

Njegovo Kraljevstvo i Njegova pravednost pokazuju se u tome da našim životom, našim odnosima, planiranjem vremena i zadaća ravna Njegova volja. Ne samo kod nas, Božje kraljevstvo treba rasti kod naših bližnjih, na radnome mjestu, u Crkvi...

Ovo najprije... *Njegovo kraljevstvo* pokazuje se konkretno u pitanju: Što ti je sada na srcu? Što sada u ovoj situaciji u tvojim očima ima prioritet? To može primjerice biti: *najprije* molitva, premda imam još toliko posla. Dopustiti da me unatoč tolikome

poslu omete nuždan poziv. Jer nebeski Otac hoće najčešće preko nas, preko našega ulaženja u Njegove poticaje dati drugima Svoj kruh i pružiti potporu i pomoć onima koji ju sada trebaju.

Živimo li ovo najprije čitavim srcem, posljedice su zadivljujuće: *sve će vam se ostalo dodati*, On će se tada pobrinuti za sve što trebamo. Živimo li ovo sveto najprije, iskusit ćemo da puno toga ide puno lakše, a neke se stvari rješavaju kao same od sebe. Jer Bog se nikada ne da nadmašiti našom velikodušnošću! No ovu istinu nije lako logično protumačiti. Nije ju moguće dokazati za pisaćim stolom. Ona se objavljuje samo onomu tko se u nju upusti čitavim srcem.

Svaki dan se nanovo pouzdati

Ne budite dakle zabrinuti za sutra. Sutra će se samo brinuti za se. Dosta je svakom danu zla njegova. Isus govori: Pusti da sutra bude sutra! Rješenja za sutra ne moraš imati već danas. Jer nebeski Otac će *sutra* biti tu i *sutra* nam dati što *sutra* trebamo.

Dosta je svakom danu zla njegova. Iz ovoga stava ne proizlaze nužno rajska stanja. Ali tko iz ovoga povjerenja u Njegovu providnost živi, postaje slobodan da trenutačno učini potpuno ono što trenutak traži. To može značiti danas se opušteno najprije pobrinuti, aktivirati se i preuzeti odgovornost za ono što je sada na redu.

Što se mijenja kad se kao dijete svjetla pouzdam u nebeskoga Oca? Jedna kineska poslovice kaže: „Ne možeš spriječiti da brige kao ptice kruže nad tobom. Ali možeš spriječiti da na tvojoj glavi sagrade gnijezdo.“ Brige nas više ne pritišću. Ja mogu usred tolikih neriješenih pitanja i briga biti opušten i veseo. Jer netko Drugi nosi čitav teret. Kad se Bog brine za naše brige, mi imamo slobodne ruke da se brinemo za brige drugih.

Nebeski Otac će nam svakoga dana dati kruh koji trebamo. Iz ovoga povjerenja živjela je Terezija iz Lisieuxa: „Nimalo se ne plašim posljednje borbe, niti boli bolesti koliko god velike bile. Bog mi je uvijek pomogao. Stajao je uza me i vodio me od moga najranijega djetinjstva... I on će mi darovati svoju pomoć do kraja.“

Ovo povjerenje je obnavljala i kad su na kraju njezina života boli njezine bolesti uznapredovale: „Uvijek trpim samo od trenutka do trenutka, od minute u minutu. Kad si danas zamislim da će sutra biti još gore, gubim odvažnost. Ali kad mi sutra bude još teže, On će mi opet dati još više snage!“

Posvješćivanje

Trebamo učiti od ptica i od ljiljana: Od ptica letenje i lakoću, od ljiljana ukorijenjenost i cvjetanje. Bog je taj koji nas nosi kao krila i u čijoj je brizi naš život ukorijenjen. To nas vodi u novo postupanje s brigama, kao što piše i Pavao: *Ne budite zabrinuti ni za što, nego u svemu – molitvom i prošnjom, sa zahvaljivanjem – očitujte svoje molbe Bogu. I mir Božji koji je iznad svakog razuma čuvat će srca vaša i vaše misli u Kristu Isusu* (Fil 4,6-7). Ima briga za koje je naposljetku mjerodavan samo Bog. Naša je zadaća brige dati Njemu, prepustiti ih području Njegove mjerodavnosti.

1. Koje brige me opterećuju? Zbog čega? Jesu li to nekorisne ili ispravne brige?
2. Koja iskustva i razmišljanja jačaju u meni povjerenje u brigu nebeskoga Oca?
3. Jednoj ženi u teškoj vodećoj zadaći rekao je Isus: *Učini sve za mene i ja ću sve učiniti za tebe!* Što bi se kod mene promijenilo da Isus ovo kaže meni?

Molitva

Isuse, često mi tolike stvari prolaze glavom, što sve u iduće vrijeme još trebam učiniti i ni u kojemu slučaju ne smijem zaboraviti. I kad pogledam na to što bi u budućnosti još sve moglo doći, postanem tjeskoban. Pitam se kako ću sve to uspjeti...

Ti mi dovikuješ: Halo – probudi se! Pogledaj na nebeskoga Oca i na njegove mogućnosti! On je tu i dobro zna što sve trebaš. Povjeri Mu sve svoje brige, trpljenja i pitanja. Stavi u Njegove ruke i svoje predodžbe i vremenske planove. Umjesto toga koncentriraj se jedino na ono što je

sada Njegova volja za tebe. Živi to čitavim srcem i potpunim predanjem, a on će se i dalje brinuti za sve ostalo.

Isuse, evo, rastrgan sam brigama i strahovima i Tvojim obećanjem. Dođi, Duše Sveti! Dođi i daj da u meni poraste smiono Isusovo povjerenje u providnost i brigu nebeskoga Oca. Učini me u tome čvrstim, sigurnim i veselim. Daj da kao njegovo dijete činim opušteno i radosno o-no što On sada želi i Njemu utješno prepustim čitavu budućnost. Amen.

13.

Postupanje s kritikom i svetim:

Mt 7,1-6

Nebeski Otac želi da živimo u Danas. To pak mogu ugroziti ne samo strahovi i brige, nego i pogrješke i slabosti drugih. Mi na njih gledamo i uzbuđujemo se. Katkada se potajno radujemo kad čujemo negativne stvari o drugima. A neki tada misle i da su naprama ovim ljudima s ovim pogrješkama još dobri. Ali to pokazuje da je u nama prisutan grijeh, smetnja u odnosu prema drugima. Isus sada o tome govori:

Ne sudite da ne budete suđeni! Jer sudom kojim sudite bit ćete suđeni. I mjerom kojom mjerite mjerit će vam se. Što gledaš trun u oku brata svojega, a brvna u oku svome ne opažaš? Ili kako možeš reći bratu svomu: 'De da ti izvadim trun iz oka', a eto brvna u oku tvom? Licemjere, izvadi najprije brvno iz oka svoga pa ćeš onda dobro vidjeti izvaditi trun iz oka bratova!

Mjera našega suda

Ne sudite! ... Suditi ovdje znači sama sebe postaviti sudcem nad drugima i druge osuđivati. Ali sud nije nikada naša stvar. Bog koji jedini zna sve, pravedno će suditi sve ljude. Bez brige, Njegovu sudu nitko neće moći umaknuti. Svi ćemo jednom stajati pred Božjim sudištem, a ondje će na prijestolju sjediti Bog u Njegovu veličanstvu i svetosti.

Zaboravimo li to pa pomislimo da je naše mišljenje mjerodavno,

tada u naš sud može brzo doći jedan ton nekritičnosti prema sebi i oholosti. Ako u svome sudu druge činimo lošima, iza toga se može pojaviti nešto od našega nutarnjeg stava: naš kritički stav, naše predrasude, naša uskogrudnost, naša umišljenost, naša nesigurnost i naš pokušaj da same sebe na račun drugih stavimo u bolje svjetlo. Ali tko sebe iskreno pogleda, može ustanoviti da se u nama javljaju mnogi oholi sudovi i opaske. Što je moguće protiv toga učiniti? Misli dolaze vjerojatno brže nego što mi to želimo. Pustinjski otac Evagrije Pontijski (345.-399.) kaže da nismo odgovorni za to koliko misli nas saleti, ali jesmo za to dajemo li im i koliko prostora dajemo. Ovo bi bile naše mogućnosti: ne davati im prostora, svako malo pred njima zatvoriti vrata kad žele ući u naše srce.

Ne sudite da ne budete suđeni! Takav sud o drugima, pa čak samo u srcu, dovodi nas same pred sud, jer Bog će prema nama postupiti onako kako mi postupamo prema svojim bližnjima. Isus je već dva puta u Besjedi na gori upozorio na ovu povezanost našega i Božjeg činjenja: *Blago milosrdnima, oni će zadobiti milosrđe* (Mt 57). I *Otpusti nam duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima našim* (Mt 6,12).

Jedno rabinsko učenje govori da će Bog suditi svijet prema dvostrukome mjerilu: prema mjerilu pravednosti i mjerilu milosrđa. Na to se zacijelo ovdje poziva i Isus: *... mjerom kojom mjerite mjerit će vam se*. I Jakov naglašuje: *Milosrđe likuje nad sudom* (Jak 2,13).

Popraviti drugoga, da, ali...?

Kad čujemo – *Ne sudite da ne budete suđeni!* – tada se može pojaviti misao: Nije li bolje uopće ne reći ništa, premda je drugi na krivu putu?

Isus govori: *Pogriješi li tvoj brat, idi i pokaraj ga nasamo* (Mt 18,15). Vidimo li da netko od sestara ili braće čini nešto što vrijeđa njih same a možda i druge, tada je jednostavno nemilosrdno u vezi s time šutjeti. Tako postajemo sukrivci štete koja time nastaje. Više je znak ljubavi ako drugoga uputimo na pravi put, koji on u svojoj zaslijepljenosti ili zbunjenosti ne vidi, i izložimo koje će posljedice za

vrijeme i vječnost njegovo ponašanje imati.

Isusu se ne radi o tome da ne trebamo donositi nikakav sud. Naprotiv: Isus u mnogim situacijama od nas očekuje da možemo ispravno prosuditi. Nakon što je ozdravio jednoga čovjeka Isus je rekao: *Ne sudite po prividu, nego sudite pravedno!* (Iv 7,27) A kad je govorio o znacima vremena Isus je rekao: *Zašto sami od sebe ne sudite što je pravo* (Lk 12,57). Mi u mnogim situacijama moramo stvoriti svoj osobni sud i ne smijemo zanemariti sposobnost kritike. Kritika i upućivanje mogu brzo povrijediti. Stoga Isus govori o ispravnome stavu, o ispravnome raspoloženju ove bratsko-sestrinske pomoći.

Biti najprije samokritičan

Mi ljudi imamo u pravilu dvoje naočale: Jedne povećavajuće naočale kod pogriješaka drugih i jedne umanjujuće kod vlastitih pogriješaka. To vodi dotle da same sebe brzo ispričamo: Ah, nisam tako mislio. Jednostavno je tako došlo... Tu Isus govori da trebamo biti samokritični: *Što gledaš trun u oku brata svojega, a brvna u oku svome ne opažaš?* To znači: to što kod drugoga najčešće kritiziramo, često se nalazi i kod nas, inače nas ne bi toliko uzbuđivalo.

Svoj najdublji stav srca često možemo loše prosuditi. Preduboko sežu strategije naše samoobmane i naše oholosti. K tomu ima stvari koje ne možemo vidjeti jer nam ih prekriva naša vlastita slijepa mrlja, Zato trebamo ljude koji će nam iskreno dati povratnu informaciju i izgrađujuće nas kritizirati. Trebamo ljude koji će nam reći kako djelujemo na druge i što zračimo. Ne primimo li takvu kritiku zahvalno nego ju doživimo kao uvrjedu, naši bližnji tada svoju iritaciju prema nama više neće očitovati. Slijepa mrlja može ostati neprepoznata i dalje će činiti svoje nepodopštine.

Isus govori: *Istina će vas osloboditi* (Iv 8,32). Ali najprije će nam teško pasti prihvatiti neugodnu istinu o nama samima. To ponajprije boli. Istina čini poniznim i skromnim. Stoga se u nama mogu javiti otpori i u nama mogu oživjeti agresije.

Gdje se srdito uzbuđujemo i agresivno reagiramo, tu se najčešće

pokazuje skrivena dimenzija naše egzistencijalne istine. Slijedimo li ovu istinu, ona će osloboditi naše motive i pokazati što je u našem životu još uvijek nezdravo i što nije u redu. Spoznati i prihvatiti vlastitu istinu a sama sebe ne proklinjati, to nas može promijeniti. Ova istina čini milosrdnijim. Može nas osloboditi i od pretjerane težnje za perfekcionizmom.

Možda Isus misli na ovaj samokritički stav kad kaže: *izvadi najprije brvno iz oka svoga ...* Ovamo spada i to da preispitamo motivaciju svoje kritike.

... pa ćeš onda

Tko je iskusio osobni neuspjeh i pokušao popravak i pritom vlastitu slabost doživio ponizujuće, zna za vlastitu osjetljivost na ovome području. Zna za uzvratne udarce i razočaranja, i koliko od toga mogu trpjeti osjećaji vlastite vrijednosti. Zna koliko je teška i bolna spoznaja samoga sebe i da svatko ima svoju slijepu mrlju. Ali zna i da ovdje ne ide bez iskrenosti i dosljednosti, jer duboko u svakome čovjeku sjedi otpor koji hoće opravdati vlastito ponašanje i zaobići obraćenje srca.

Takva iskustva čine poniznim i milosrdnim. Ali tako možemo bratu, sestri, stvarno pomoći da napreduje. To se više ne događa u sudu, u stajanju iznad drugoga, nego u zajedničkome stajanju pred Bogom i u milosrđu prema bratu, sestri... *pa ćeš onda dobro vidjeti izvaditi trun iz oka bratova!*

Izgrađujuća kritika uvijek je blagoslov. Nemilosrdna i nepravедna kritika može često povrijediti i sapeti. Ali se i u njoj može kriti zrno zlata. Jednoj angažiranoj osobi rekao je duhovni savjetnik: „Poslušaj riječi kritičara. On odaje ono što tvoji prijatelji pred tobom skrivaju. Ali ne daj da te to što kritičar govori dotuče. Jer još nikada nije podignut spomenik kritičaru, ali jest kritiziranima.“ U ovome stavu može nas ponekad i nemilosrdna kritika dovesti dalje. U njoj je uvijek skrivena i prilika. I pritom ne zaboravimo: I Isus je bio kritiziran, i to snažno!

Govorenje o drugima

Ne sudite...! Jedan od grijeha koji najviše haraju u našim zajednicama jest loše govorenje o drugima. Kod Filipa Nerija ispovijedala se jednom brbljava žena koja je rado prenosila loše stvari o drugima. Dao joj je sljedeću pokoru: „Pođite kući i razderite jastuk. Raspite sve perje po cesti a zatim opet dođite k meni.“ Kad je ponovno došla, rekao je: „Sada ponovno skupite sve perje!“ Nato će žena: „To nije moguće. Perje je posvuda raznio vjetar.“ Tada reče Filip Neri: „Isto je tako i s vašim zlim riječima o drugima. Otišle su i nikada se više neće vratiti natrag.“

To je u skladu s našim iskustvom: Kad u područje našega života uđe nova osoba, mi spontano postavljamo pitanje: Kakva je to osoba? Kad netko zatim o njoj govori negativno, u nama se to najčešće usidri. Kao posljedicu toga više tu osobu ne možemo neopterećeno i slobodno susresti. Zauzimamo rezerviran stav i kritički odmak.

Možemo doći u situacije kad u službi neke stvari moramo dati sud o drugima i pritom moramo o njima reći i negativne stvari. Što tu može pomoći? Korisno je samu stvar tako izložiti da nas ta osoba smije čuti. Nadalje bi bilo korisno da se za tu osobu zajedno i pomolimo.

Kako možemo reagirati kad nam netko želi loše pripovijedati o nekoj osobi? Tada se možemo držati Sokratova savjeta:

Uzbuđen dotrči netko k Sokratu. „Slušaj, Sokrate, ovo ti moram pripovijedati kao tvoj prijatelj...“ „Stani!“, prekine ga mudrac, „jesi li to što mi hoćeš reći prosijao kroz tri sita?“

„Tri sita?“, pita drugi jako začuđeno. „Da, moj prijatelju, tri sita! Pogledaj prolazi li to što mi hoćeš pripovijedati kroz tri sita. Prvo sito je istina. Jesi li sve što mi hoćeš pripovijedati provjerio je li to istinito?“ „Ne, ja sam to čuo pripovijedati, i...“ „Dobro, dobro. Ali sigurno si provjerio drugim sitom, to je sito dobrote. Je li to što mi hoćeš pripovijedati, ako se već nije pokazalo istinitim, barem dobro...“ Oklijevajući reče drugi: „Ne, nije, naprotiv...“ „Onda“, prekine ga mudrac, „primijenimo još i treće sito i pitajmo se je li

nužno da mi pripovijedaš o tome što te tako uzbuđuje.“ „Nužno baš nije...”

„Dakle“, nasmije se Sokrat, „ako to što mi hoćeš pripovijedati nije ni istinito ni dobro ni nužno, onda to pokopaj i više se time ne opterećuj!“

Rasipanje Svetoga: Mt 7,6

Djeca svjetla žive velikodušno i iskreno prema van, samokritično prema sebi i milosrdno i iskreno u sudu o bližnjima. Ovdje pridolazi još jedan novi vidik:

Ne dajte svetinje psima! Niti svoga biserja bacajte pred svinje da ga ne pogaze nogama pa se okrenu i rastrgaju vas.

Što je nama sveto? Što je ono najdragocjenije što se ni u kojemu slučaju ne smije uprljati ili povući u blato? Ovo sveto ponajprije je sam Bog. Samo ON je Svet. Zatim je sveto sve što pripada Njemu: Njegovo sveto Ime, Božja Riječ, posebno pak Besjeda na gori, sakramenti, osobito Euharistija, koju u Katoličkoj crkvi nazivamo Presveto.

Pas je tada bio stručni izraz za pogane i nije sadržavao nikakvu negativnu procjenu. Tako je Isus rekao ženi Kananejki koja ga je molila da pomogne njezinoj kćeri koju je mučio đavao: *Ne priliči uzeti kruh djeci i baciti ga psićima* (Mt 15,26). Isto tako svinja nije imala procjenu kao kod nas danas. Svinju se tada smatralo nečistom životinjom, te ju se stoga u Izraelu nije uzgajalo i držalo. Ovdje se pod *svinja* označuje čovjeka koji ne pripada narodu Izraelu.

Sveto izgrađuje Božji narod kad se sa Svetim susrećemo s vjerom i strahopoštovanjem i velikim uvažavanjem. Tko pak ne poznaje Sveto i ne priznaje Svetim, tomu ono ne koristi, naprotiv! To je kao kad se pred gladne svinje baca biserje. One će ovu dragocjenost samo pogaziti u blatu jer ju ne mogu jesti. Ili kao kad netko, tko ima problema sa želudcem, dobije primjerice fini odrezak. Ne može ga probaviti, što je šteta za fini odrezak.

U Svetome susrećemo *samoga Svetoga*. Sveto treba stoga odgovarajuće strahopoštovanje da bi razvilo Svoju milost. Pavao u

vezi s ovim govori o ispravnu slavljenju Gospodinove gozbe: *Stoga, tko god jede kruh i pije čašu Gospodnju nedostojno, bit će krivac tijela i krvi Gospodnje. Neka se dakle svatko ispita pa tada od kruha jede i iz čaše pije. Jer tko jede i pije, sud sebi jede i pije ako ne razlikuje Tijela (1 Kor 11,27-29).*

Strahopoštovanje pred Svetim zahtijeva da Sveto ne dajemo onima vani, oni nisu na to pozvani i ne smije ih se na to primoravati. Jer to škodi pogođenima i ranjava Božju svetost ako Sveto primaju ljudi koji nemaju za to potrebnu vjeru i odgovarajuće strahopoštovanje. To vrijedi i za članove Crkve.

Naša je zadaća svjedočiti Božju riječ, Sveto i svoja iskustva s njime. Druge možemo pozvati da se upuste u Isusa i tako se daju na put koji vodi sve više u iskustvo Svetoga. Urašanās u Sveto i iskustvo kako nas Sveto hrani i jača, jedan je proces. Radi se o postupnu uvođenju u tajnu Boga. Potrebno je stoga osjetiti gdje drugi stoji i pomoći mu do sljedećega koraka. Jer Sveto nije određeno za sve ljude, nego samo za one koji u njemu hoće susresti samoga *Svetoga*.

Posvješćivanje

U ophođenju s pogriješkama i slabostima, s kritikom i sa Svetim, kao djeca svjetla pozvani smo ne spontano slijediti *tijelo*, nego tražiti tihe poticaje Duha. Radi se o tome da svojim ponašanjem *grijehe* dovedemo u Očevu svjetlo.

1. *Ne sudite...!* Činim li to ipak? Gdje sam u opasnosti da se iznutra izdignem iznad drugih?
2. Što mi dopušta i osposobljuje me da *iz oka drugoga izvadim trun*?
3. Što znači, primjerice za mene sveta pričest? Želim li u njoj susresti samoga *Svetoga*?

Molitva

Isuse, pogledamo li sve to što se događa u svijetu i Crkvi, ustanovljujemo puno toga što se odvija krivo, što škodi i ranjava. U nama se brzo može javiti kritika: Taj ili ta mora se ponašati tako i tako!

A pritom se često uopće ne bavimo točnom situacijom.

Isuse, takve misli i riječi pokazuju kako smo brzo skloni suditi odozgor i često bez pravoga poznavanja situacije. Tada osjećamo kako je u nama prisutna sklonost ponosu i oholosti. Zato molimo:

Dođi, Duše Sveti, daruj nam u pravo vrijeme sestru, brata koji će nas, gdje je to potrebno, ispraviti. Ozdravi u meni svaku oholost i svaku potrebu da znam bolje. Dođi, Duše Sveti, daruj mi poniznosti, istinoljubivosti i spoznaju kad se radi o tome da pronađem pravi sud. Ispuni me suosjećanjem i odvažnošću kad trebam nekome pokazati pravi put. Amen.

14.

Moliti s potpunim pouzdanjem i aktivno ljubiti:

Mt 7,7-12

U molitvi se povezujemo s neizmjernom snagom nebeskoga Oca, koji ima moć i mogućnost gdje smo mi sa svojim snagama već davno na kraju. Stoga je molitva najveća snaga svijeta. Da bi ova blagoslovna snaga nebeskoga Oca postala u realnosti učinkovita, Isus nas, djecu svjetla, hrabri za angažiranu prozvenu molitvu punu povjerenja:

Išтите i dat će vam se! Tražite i naći ćete! Kucajte i otvorit će vam se! Doista, tko god ište, prima; i tko traži, nalazi; i onomu koji kuca otvorit će se. Ta ima li koga među vama da bi svojemu sinu, ako ga zaište kruha, kamen dao? Ili ako ribu zaište, zar će mu zmiju dati? Ako dakle vi, iako zli, znate dobrim darima darivati djecu svoju, koliko li će više Otac vaš, koji je na nebesima, dobrima obdariti one koji ga zaištu!"

Išтите ... tražite ... kucajte – ovdje rabljeni glagolski oblik izražava u grčkome trajnu djelatnost. Isus dakle govori: Moli *uporno* i *neprestano*, traži *ustrajno*, kucaj *neumorno*! Ima ljudi, koji primjerice

na Novu godinu donesu dobre odluke, pa ih kratko iza toga opet zaborave. Kod djece svjetla neka to bude drukčije: Oni neka svoje nakane pred nebeskoga Oca donose *uporno, ustrajno i neumorno*. Zbog čega?

Izvjescnost uslišanja

Ištite i dat će vam se! Ako netko traži ono što mu je palo pod stol, naći će. Kad susjed pokuca na vrata, susjedu će se otvoriti. Isto je tako sigurno uslišanje nebeskoga Oca. Tako nam normalno treba biti nečuvano da nas Bog čuje!

Isus ovdje šest puta ponavlja isto: *Ištite ... tražite ... kucajte... tko god ište ... i tko traži ... i onomu koji kuca ...* jer nam je tako teško Isusu stvarno vjerovati. Isus je uvijek iznova tražio vjeru i djelovao na vjeru: *Imajte vjeru Božju. Zaista, kažem vam, rekne li tko ovoj gori: Digni se i baci u more! i u srcu svome ne posumnja, nego vjeruje da će se dogoditi to što kaže – doista, bit će mu! Stoga vam kažem: Sve što god zamolite i zaištete, vjerujte da ste postigli i bit će vam!* (Mk 11,22-24) Naša molitva bez vjere može biti iskrena, ali iskusuje mali učinak. Bez vjere molitva ostaje bez snage.

S Bogom možemo katkada postupiti tako kao kod nepromišljena čina nevaljanca: Pozvoni na kućnim vratima i pobjegne. Ne čeka da se vrata otvore. Možemo moliti, a da uopće ne očekujemo uslišanje... *tko moli, prima* – grčka riječ koju se ovdje prevodi s *prima* može glasiti i *uzeti*. Tko moli, može s izvjesnošću računati s uslišanjem: Hvala da djeluješ na molitvu!

Tko moli, prima pokazuje: Bog svoje davanje čini ovisnim. Bog može naravno u svojoj suverenosti djelovati i zahvaćati neovisno o nama. Ali On voli ozbiljno nas uzeti kao svoje partnere. Naše prošnje kod Boga nešto izazivaju. Molitvene inicijative imaju učinak! Bog zahvaća u povijest svijeta, Crkve, u osobne situacije, gdje Ga ljudi za to mole. Postoji bezbroj krasnih primjera kako On na molitvu ustrajnu i punu povjerenja odgovara i zahvaća. Važni su vjera i ustrajnost.

Isus nas hrabri da kucamo tako dugo dok nam se ne otvori.

Sveta Monika je molila 30 godina dok je Božje zahvaćanje kod njezina sina Augustina postalo vidljivo i iskusivo! Ali iza toga je ovaj sin postao silnim blagoslovom sve do danas! Isus nas hrabri da molimo tako dugo dok On na našu molitvu ne zahvati! On će to učiniti ako ostanemo ustrajni u tome.

On će dati dobre stvari

Tko moli, prima – a što ćemo primiti? S prošnjom ne možemo Bogom manipulirati niti ga silom iznuditi. U prošnji punoj vjere otvaramo se Njemu i Njegovoj čudesnoj volji. Njegova je volja uvijek dobra, dapače u svim situacijama za nas najbolja.

Ta ima li koga među vama da bi svojemu sinu, ako ga zaište kruha, kamen dao? Ili ako ribu zaište, zar će mu zmiju dati?

Kruh i *riba* bili su tada uobičajene namirnice. Okrugli kamen mogao je u nekoj udaljenosti izgledati kao kruh, isto je tako i jegulji nalik som Genezaretskoga jezera sličan zmiji. Ali unatoč toj sličnosti na prvi pogled učinak je potpuno različit.

Ako dakle vi, iako zli, znate dobrim darima darivati djecu svoju, koliko li će više Otac vaš, koji je na nebesima, dobrima obdariti one koji ga zaištu! Jesmo li mi zli? Što Isus pod time misli? Pogledamo li duboko u sebe, možemo u sebi otkriti podvojenost i zlo. Još uvijek nismo potpuno sveti i savršeni. Ipak dajemo svojoj djeci samo dobro. Za roditelje je to ipak stvar časti da su dobri prema svojoj djeci. Njihov je ponos da se dobro za njih brinu.

Ovo vrijedi još puno više za nebeskoga Oca, koji je stoposto samo svjetlo i ljubav. Kao što mi svoju djecu čuvamo od škodljivih stvari, tako to tek pravo čini nebeski Otac. On niti ne može drukčije nego nam uvijek davati dobro, čak i onda kad to izgleda kao *kamen* ili *zmija*.

To što nam Bog daje, može površno gledano i trenutačno izgledati kao nešto loše ili barem neugodno. Ali Otac nam nikada neće dati kamen, otrovnu zmiju ili nešto što bi nam naškodilo. Promislimo: Nebeski Otac ima pregled o svemu. On jedini zna što nas sve još čeka i o čemu se s pogledom na vječnost stvarno radi.

Stoga samo On zna što je u konkretnoj situaciji za nas uistinu dobro. Često ćemo tek naknadno iskusiti da je to stvarno bio *kruh*, a ne *kamen* što nam je On dao.

Jedna žena piše: „Zahvaljujem Bogu što nije spreman učiniti sve za što ga molim. U mojemu dosadašnjem životu često sam Boga molila za nešto što sam u tome trenutku jako željela i za što sam vjerovala da je za mene najbolje. Ali sada se osvrćem i govorim da sam Bogu krajnje zahvalna što mi određene stvari za koje sam ga molila nije dao, i što mi je poneka vrata zalupio pred nosom. Tada to nisam razumjela, ali sada sam shvatila i za to sam Bogu toliko zahvalna.“

Molitva u čekaonici jedne bolnice može nam pokazati da nebeski Otac naše najdublje čežnje poznaje bolje od nas samih:

*„Gospodine, molio sam Te za snagu da uspijem;
a Ti si mi dao da budem slab da bih naučio slušati.
Molio sam Te za zdravlje da bih činio velike stvari;
a primio sam bolest da naučim ono bolje.
Molio sam te za bogatstvo da bih bio sretan;
a primio sam siromaštvo da bih postao mudar.
Molio sam Te za moć da bi me ljudi cijenili;
a primio sam nemoć da bih osjetio čežnju za tobom.
Molio sam te za prijateljstvo da ne bih morao živjeti sam;
a Ti si mi dao srce da ljubim svu svoju braću i sestre.
Ništa od onoga za što sam molio nisam imao;
pa ipak sam imao sve čemu sam se nadao.
Moje neizrečene molitve uslišane su gotovo protiv moje volje.
Ja sam najobdareniji od svih ljudi. Hvala Ti, Gospodine!“*

Uslihanje naših molitava ne sastoji se uvijek u tome da primimo zamoljeno. Ali nebeski Otac hoće uvijek dati snagu i nadu da dalje vjerno idemo putem, čak i u teškim okolnostima. I upravo to je ono dobro koje nebeski Otac uvijek daje.

Što sprječava uslihanje

Ponekad Bog ne može uslišati molitve jer njihovo uslihanje za

nas ne bi bilo dobro. Mislim na petogodišnjega Bruna: *Bruno nije volio prati zube. Kad god bi ga majka na to pozvala, uzdisao je i žalio se. Jednostavno nije htio prati svoje zube. Jednoga dana pođe on k svomu djedu na praznike. Da, i što je navečer vidio? Kod djeda je to bilo dobro. Mogao je jednostavno izvaditi svoje zube, staviti ih s jednom tabletom u čašu vode i krasno je špricalo. „To je to!“, pomisli Bruno. Navečer pođe u krevet, sklopi ruke i moli: „Dragi Bože, molim Te, daj mi takve zube kakve ima djed!“*

Da je Bruno trenutačno dobio takve zube, bi li Bog tada bio dobar? – Zacijelo jedva! Tako je to često u našem životu: Mnoge prošnje, želje koje imamo, kratkovidne su i ne odnose se dobro na čitav život. Zato Bog ne uslišava sve želje. Njegovo se uslišanje sastoji često u tome da nam dade smisao, spoznaju, snagu i radost „prati naše zube“, kako god to bilo. To pokazuje: Bog nam ne oduzima naš dio, naš posao. „Prati svoje zube“ znači učiniti svoj dio predanja i velike odgovornosti. To se može sastojati i u tome da druge zamolimo za pomoć.

Kad nas odmah ne uslišava, Bog nas često želi poučiti što nam koristi više od uslišanja odmah. Također smijemo pitati: Što me želiš poučiti? Bog ponekad hoće da u nama rastu strpljivost, ustrajnost i povjerenje.

Jakov piše: *Ištete, a ne primete jer rđavo ištete: da u pohotama svojim potratite* (Jak 4,3). Jedan dječak je molio: „Dragi Bože, daj mi puno snage da mogu isprebijati Tonija!“ To je očito krivi motiv. Katkada su nam nečisti motivi ponajprije skriveni. Mi tek postupno otkrivamo da se radilo o našem priznanju, o našoj sebičnosti, o našem utjecaju itd. Ili ustanovljujemo da su u igri bili zavist i ljubomora.

Kod proroka Izaije čitamo: *Ne, nije ruka Jahvina prekratka da spasi, niti mu je uho otvrdnulo da ne bi čuo, nego su opačine vaše jaz otvorile između vas i Boga vašega* (Iz 59, 1-2a). Neraščišćena krivnja stoji kao zid između nas i Boga. Zato nam se može dogoditi da dulje vrijeme živimo nešto što Bog jasno ne želi. Ako ondje nismo spremni obratiti se čim spoznamo svoje krivo ponašanje, Bog je tada jednim

dijelom blokiran da s nama ide dalje.

Duh Sveti – dar nebeskoga Oca

... *Koliko li će više Otac s neba obdariti Duhom Svetim one koji ga zaištu* (Lk 11,13). Dobro koje nam nebeski Otac hoće dati, nije primarno stvar kao uslišanje neke konkretne prošnje. Duh Sveti nas hoće povezati puno dublje s Isusom i nebeskim Ocem.

Duh Sveti nas uvodi u život kao Svoje kćeri i sinove: *Svi koje vodi Duh Božji sinovi su Božji. Ta ne primiste duha robovanja da se opet bojite, nego primiste Duha posinstva u kojem kličemo: 'Abba! Oče!'* (Rim 8,14-16). Duh Sveti nas čini Božjim sinovima i kćerima, i dariva nam čudesno dostojanstvo. On nam dariva novi identitet, novu svijest o samima sebi.

Kao ljubljene kćeri i ljubljeni sinovi mi smo, čak i kad smo materijalno siromašni poput miša – neizmjereno bogati. Jer *ako smo djeca, onda smo i baštinici, baštinici Božji...* (Rim 8,17). Baštinit ćemo čitavo bogatstvo Božje. Čeka nas vječnost puna ljubavi, sreće i slave. Nešto od te baštine stoji nam već sada na raspolaganju: *Duh Sveti je zalog naše baštine* (Ef 1,14). Ovaj prvi udio u baštini, Duh Sveti, osposobljuje nas za novi stil života kao što obećava Isus: *Primit ćete Snagu, Duha Svetoga* (Dj 1,8).

Duh Sveti će nas osposobiti za novu ljubav prema našem partneru, za novu ljubav prema našoj djeci. Osposobit će nas za više strpljivosti. Duh Sveti će nam darovati nov, dublji osjećaj za pitanja i trpljenja ljudi. Otvorit će nas i za ljepote i trpljenja stvorenja. Dat će nam spoznati vrijednost i dostojanstvo našega čovječstva.

Duh Sveti će nas osloboditi straha od drugih. Darovat će nam snagu da sve više i više stojimo uz sebe i svoje osjećaje. Duh Sveti razrahluje, razrješuje jezik tako da se odvažujemo hrabro reći ono što nam je na srcu.

Duh Sveti će nam darovati novu radost u vjeri i u Crkvi. Duh Sveti će izdjelovati radost molitve, radost Biblije i radost slavljenja Boga. Duh Sveti nam može dati mir usred sukoba i napetosti, utjehu i snagu usred trpljenja. Duh Sveti je osposobljavanje za kršćanski

život.

Koliko će više nebeski Otac Duha Svetoga dati onima koji ga zamole. Da bismo primili Duha Svetoga potrebno je od nas samo nešto: Svim srcem moliti da Duh Sveti dođe k nama i pustiti da on u nama djeluje. Ako puni vjere molimo za Duha Svetoga, tada ćemo ga – tako nam obećava Isus – uvijek i primiti. Ovu nepobitnu izvjesnost smijemo nositi u sebi. Neka vam bude po vašoj vjeri (Mt 9,29), govori Isus dvojici slijepaca koji ga zazivaju za pomoć. Marti je na grobu njezina brata Lazara rekao, a to danas govori i nama: Budeš li vjerovala, vidjet ćeš slavu Božju! (Iv 11,40).

Zlatno pravilo: Mt 7,12

Podemo li putem s Bogom, pitamo se: Kako izgleda volja nebeskoga Oca? Što On od nas hoće? Isus nam je u vezi s time kao pomoć dao jedno kratko pravilo:

Sve, dakle, što želite da ljudi vama čine, činite i vi njima. To je, doista, Zakon i Proroci.

Riječ o Zakonu i Prorocima odnosi se na glavnu zapovijed ljubavi: *Ljubi Gospodina Boga svojega svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svim umom svojim. To je najveća i prva zapovijed. Druga, ovoj slična: Ljubi svoga bližnjega kao sebe samoga. O tim dvjema zapovijedima visi sav Zakon i proroci (Mt 22,37-40).* Kako Božja ljubav izgleda konkretno? Tu pomaže zlatno pravilo: *Sve, dakle, što želite da ljudi vama čine, činite i vi njima.*

Mi zlatno pravilo poznajemo više u pasivnome obliku: *Što ne želiš da se tebi učini, ne čini ni ti drugomu.* U ovome pasivnom obliku zlatno pravilo je bilo poznato u starini, kod Židova, u hinduizmu i budizmu i u rimskoj i grčkoj filozofiji. S njime se daje dobro živjeti jer ono govori: Nikomu aktivno ne želim nanijeti štetu. To nam dopušta da ostanemo pasivni i živimo prema svojim predodžbama.

Isus okreće ovo negativno pravilo u pozitivno, jer Bog je onaj koji uvijek ljubi aktivno. Ova aktivna Božja ljubav postala je očita u

Isusu Kristu. On je bio spreman napustiti blaženstvo neba da bi se približio nama. Svojim činjenjem i govorenjem pokazao je da su Bogu važni svi, bez iznimke, posebno izgubljeni i siromašni.

Tako je Isus probio neke predrasude svoga vremena i pošao k svim ljudima, čak i k varalicama, prostitutkama, k bolesnima i gubavcima s kojima nitko nije htio imati nikakva posla. Da bi sve ljude izveo iz izgubljenosti krivnje u kraljevstvo ljubavi Svoga nebeskog Oca, Isus je na kraju krajeva bio spreman uzeti na Sebe najbrutalniju smrt na križu.

Ivan je ovu aktivnu Božju ljubav sažeo ovako: *U ovome se očitova ljubav Božja u nama: Bog Sina svoga jedinorođenoga posla u svijet da živimo po njemu* (1 Iv 4,9). Božja je želja da ova njegova ljubav živi sada u nama i pokreće nas kao što kaže Pavao: *Ljubav nas Kristova goni* (2 Kor 5,14). Time zlatno pravilo dobiva jednu posve novu dimenziju. Jer Isusu Kristu je bitno stalo do toga da svi ljudi aktivno iskuse privrženost i ljubav i dođu u kraljevstvo nebeskoga Oca.

Što to u sebi sadrži opažamo kad dopustimo da svaki čovjek postane naš bližnji. Tada iz nevolje drugoga pitamo: Kad ja trpim glad, kad imam krize u braku, kad iskusujem nepravdu, kad se nađem u slijepoj ulici, kad sam usamljen, kad sam zalutao... – što bih tada u ovoj nevolji očekivao od drugih? Naravno, to da mi pomognu. Isus govori: *tako činite i vi njima!*

Posvješćivanje

Nebeski Otac ljubi aktivno. On hoće uvijek i posvuda darovati blagoslov. Mi smo kao djeca svjetla pozvani biti posrednicima Njegova blagoslova.

1. Vjerujem li da će nebeski Otac djelovati na našu ustrajnu molitvu?
2. Koje zapreke za uslišanje molitve postoje? Ima li ih kod mene?
3. Na koju promjenu perspektive nas poziva zlatno pravilo?

Molitva

Isuse, Ti nas pozivaš da neprestano i ustrajno molimo nebeskoga Oca. Katkada nas pritom može upravo obuzeti stid ne idemo li ipak na živce nebeskome Ocu. Ali zapravo je slučaj obratan: On se raduje kad kao Njegova djeca sa smionim pouzdanjem ustrajno dolazimo k njemu očekujući od Njega da zahvati.

Molimo te: Dođi, Duše Sveti, daruj nam smiono pouzdanje u ljubav nebeskoga Oca. Daj nam da s potpunom izvjesnošću ustrajno molimo za dolazak i djelovanje Duha Svetoga.

Duše Sveti, daruj nam budno srce i suosjećajan pogled za bližnjega. Daj mi shvatiti na što Isus u meni poziva mene da dopustim iskusiti Očevo milosrđe i daj mi da to smjesta odlučno učinim. Amen.

15.

Biraj život!

Mt 7,13-29

Isus zaključuje Besjedu na gori s četiri slike koje hoće u nama učvrstiti odluku za život kao djece svjetla. Isus govori: postoje samo dva puta, dvije vrste nauka, dvije vrste učenika i samo dva temelja života. Time nas Isus hoće učvrstiti, budući da u razračunavanju s velikom većinom i s glavnom strujom, maticom (mainstreamom) vremena bivamo uvijek iznova stavljeni u pitanje i tako postajemo nesigurni.

Neprestano je prisutna napast da se prilagodimo većini. To pokazuje sljedeći pokus: Na jednoj tabli bile su tri crte vidno različite duljine. Sada je jednoj grupi od deset osoba više puta postavljeno pitanje: Koja je najdulja crta? Kvaka je bila u ovome: Uvijek je devetero njih bilo ranije zamoljeno da podignu ruku za drugu crtu po duljini. Rezultat: U većini slučajeva samo je jedna osoba prva podigla ruku kod najdulje crte. Ali zatim je oklijevala kad je vidjela druge i zatim se, u 75% svih slučajeva prilagodila većini.

Dva puta: Mt 7,13-14

Uđite na uska vrata! Jer široka su vrata i prostran put koji vodi u propast i mnogo ih je koji njime idu. O kako su uska vrata i tijesan put koji vodi u Život i malo ih je koji ga nalaze!

Isus opisuje dvojna vrata koja vode do dva različita puta kojima ide vidno različit broj ljudi. Jedna vrata su široka i put je prostran. Grčka riječ za širok znači: širok, prostran, zamašan. Tu postoji malo granica. Moguće je dobrono činiti ono što se hoće i za što se upravo ima volje. Ovim putem idu mnogi. Budući da je velik broj na široku putu, može ovo posredovati krivi osjećaj sigurnosti. Jer, tako je moguće sebi reći: Ako toliki čine tako, onda to ipak ne može biti krivo!

Druga vrata su uska i put je tijesan. Uzak znači ograničen, omeđen, zbijen. Ovdje postoje jasne granice i ograničenja. Ranije je to Besjeda na gori jasno pokazala. Život iz daleko veće pravednosti ne dopušta nam da se iživljavamo u svojoj sebičnosti i potrebama svojih osjećaja, nego je uvijek iznova potrebno samosvladavanje, povjerenje i predanje. *I malo ih je koji ga nalaze!* Jedva da je moguće reći trjeznije: djeca svjetla, Isusovi učenici su u odnosu na broj svih ljudi manjina.

Tko samo pogleda oba puta, može lako doći u opasnost da zavidi onima na široku putu. Njima je na prvi pogled puno jednostavnije i ugodnije. Tako je bilo i psalmistu: *Eto, takvi su grješnici: uvijek spokojni, bogatstvo zgrću. Jesam li dakle samo ja uzalud čuvao srce čisto i u nedužnosti prao ruke ... al mi se učini mučno u očima mojim sve dok ne nađoh ulaz u Božje svetinje pa prozreh kakav im je svršetak* (Ps 73,12-13.17).

Za ispravnu prosudbu potrebno je uvijek imati u vidu kraj. Tu je velika razlika jasna: Širok put vodi u propast a uzak put u život. Život znači: Nutarnje ispunjenje, uspjeti odnosi obilježeni iskrenošću, vjernošću, poštovanjem i ljubavlju i vječni život u Božjoj slavi.

Uđite! – svjesna odluka s posljedicama

Budući da je kraj tako različit, govori Isus: *Uđite na uska vrata!* Isus upućuje na to da kroz ova vrata ne prolazimo automatski. Za to je potrebna svjesna odluka. Nakon koraka kroz *usta vrata* vodi put od široke ceste na uzak i tijesan put, možda na gorsku stazu.

Tko prođe kroz jedna vrata, napušta raniji prostor i ulazi u novi životni prostor. Ovaj novi životni prostor sastoji se u odluci obvezno živjeti s Isusom, stajati na njegovoj strani i njega nasljedovati. Majka Terezija govori: Naš poziv je: pripadati Isusu.

Kroz prijateljstvo s Isusom ne postaje sve lakše – naprotiv! Mi imamo nekih problema više nego kad jednostavno životarimo. S druge pak strane biti-kršćanin postaje uzbudljiv i napet put koji ispunja naš život. Mi dobivamo pomoć, utjehu i snagu. Upravo kao mala grupa ne trebamo (zavidno) gledati na većinu, nego na ono što nam je nebeski Otac upravo darovao: *Ne boj se, malo stado! Jer Otac vaš je odlučio dati vam kraljevstvo* (Lk 12,32). Tako se nad našim životom na nov način otvara nebo, sjajan obzor koji više nikada nije moguće zatvoriti.

Put kroz uska vrata u život, korak u Božje kraljevstvo često je povezan s borbama, budući da se strah i komotni ego u nama tomu protive. Stoga su Pavao i Barnaba na prvome misijskom putovanju svježe kršćane *učvršćivali bodreći ih da ustraju u vjeri jer da nam je kroz mnoge nevolje ući u kraljevstvo Božje* (Dj 14,22).

Uđite na uska vrata! Jer široka su vrata i prostran put koji vodi u propast i mnogo ih je koji njime idu. Isusu nikada nije do radoznala pitanja: Koliko njih će se spasiti? Ne radi se o raspravljanju i mudrovanju. Isus govori: Radi se o tebi, o tvojoj odluci, o tvome životu, o tvojoj vječnosti! Uloži svu svoju snagu da kroz uska vrata uđeš u život! Tada ćeš već sada iskusiti život u punini, a na tebe čeka čitava vječnost puna ljubavi i slave!

Dvije vrste nauka: Mt 7,15-20

Čuvajte se lažnih proroka koji dolaze k vama u ovčjem odijelu, a iznutra su vuci grabežljivi. Po njihovim ćete ih plodovima prepoznati. Bere li se s trnja grožđe ili s bodljike smokve? Tako

svako dobro stablo rađa dobrim plodovima, a nevaljalo stablo rađa plodovima zlim. Ne može dobro stablo donijeti zlih plodova niti nevaljalo stablo dobrih plodova. Svako stablo koje ne rađa dobrim plodom siječe se i u oganj baca. Dakle: po plodovima ćete ih njihovim prepoznati.

Vjeru uvijek posreduju ljudi. Tako su u Isusovo vrijeme mnogi rabini imali učenike. U grčkome je riječ *učenik* značila *naučnik* u nekome zvanju, ili *učenik* nekoga od učitelja. Biti učenik značilo je imati učitelja. I danas govorimo o tome da je neki čovjek učenik ovoga ili onoga čovjeka. Time izražavamo da je puno od te osobe naučio i sada dalje razmišlja i djeluje živeći na način te osobe.

I na našem putu vjere igrali su i igraju ljudi važnu ulogu. Takve ljude možemo nazvati učiteljima ili majkama i očevima vjere. Ovdje se oni nazivaju *prorocima*. *Proroci* su ljudi koji su dopustili da ih Bog uzme u službu i oni govore *u Gospodinovo ime*. Među njima može biti pravih i lažnih proroka, takvih koji uče istinu Božju i onih koji ju izvrcu.

Lažni proroci

Čuvajte se lažnih proroka. Ovaj Isusov poziv mnogima je danas stran. Jer mi živimo u vrijeme relativizma koji govori da postoji pluralizam istina. Jedina nadređena istina jest da apsolutna istina ne postoji. Ali Isus to gleda potpuno drukčije. Za njega postoji ta istina i stoga govori: *Čuvajte se lažnih proroka!*

Kako možemo razlikovati između ispravnih i krivih učenja o duhovnim istinama? ponajprije je to vrlo teško, jer *lažni proroci dolaze k vama u ovčjem odijelu*. Ovca je slika Isusova učenika. Vuk je prirodni neprijatelj ovce. Lažni proroci predstavljaju se kao Isusovi učenici ili obmanjuju da su pravi Isusovi učenici. Oni pod pokrivalom pobožnosti, otvorenosti i tolerancije nastupaju *u ovčjem odijelu, ali iznutra su vuci grabežljivi*, koji ljude zbunjuju, mame ih ili primoravaju na krivi pravac i od njih na neki način hoće profitirati. To ne mora biti materijalno, vrlo često je to idejno: Traže priznanje ili hoće zauzeti određeni položaj.

Lažne proroke nije tek tako moguće prepoznati po njihovu nastupu. Oni mogu oduševiti, govore uvjerljivo i djeluju dostojno

povjerenja. I sadržajno se često čini da poučavaju evanđelje. Tako lažni proroci mogu u vezi s Evanđeljem dodati lijepe i pobudne dopune, koje zvuče dobro, ali neprimjetno odvede od pravoga evanđelja, makar i samo zato jer ovo novo učenje dobiva na težini koja mu ne pripada i tako pravo evanđelje iskrivljuju. Pavao je potresen da se upravo to dogodilo kod Galaćana: *Čudim se da od Onoga koji vas pozva na milost Kristovu tako brzo prelazite na neko drugo evanđelje, koje uostalom i ne postoji. Postoje samo neki koji vas zbunjuju i hoće prevratiti evanđelje Kristovo. Ali kad bismo vam mi, ili kad bi vam anđeo s neba navješćivao neko evanđelje mimo onoga koje vam mi navijestismo, neka je proklet!* (Gal 1,6-8)

Paziti na plodove

Isus navodi sada pouzdan kriterij razlikovanja: *Po njihovim ćete ih plodovima prepoznati. Jer svako dobro stablo rađa dobrim plodovima, a nevaljalo stablo rađa plodovima zlim.* Plodovi rastu i sazrijevaju polako. Plodovi označuju dugoročne posljedice. Ne radi se dakle o tome što trenutačno osjećamo. Trenutačno opažanje ili kraći vremenski razmak mogu prevariti, plodovi ne.

Zato pitanje o dugoročnu učinku: Vodi li ovaj put kod mene do više ljubavi, slobode, radosti, širine i predanja ili čini ovaj put uskogrudnim, mlakim, površnim, pravdaškim, svadljivim...? I koje posljedice možemo opaziti kod drugih? Dobri plodovi su prepoznatljivi kad cvjeta zajednički život, raste međusobna ljubav, vjernost prema Isusu i Crkvi.

Pavao u vezi s ovim govori o plodu Duha: *A plod Duha je ljubav, radost, mir, velikodušnost, uslužnost, dobrotu, vjernost, blagost, uzdržljivost* (Gal 5,22). Dobri plodovi su tu kad ljubav, mir, radost, odvažnost, strpljivost Isusa Krista ispune čovjeka i iz njega zrače. Dobri plodovi se pokazuju u preobraženu životu.

Plodovi su hrana za druge. Tko pojede jabuku, njome se hrani. Dobiva snagu za život. Plod se pokazuje u tome da se drugi ljudi po nama hrane, dobivaju životnu snagu i nadu. U zreli plodu oblikuje se i sjeme za novi život. Donositi rod prema tomu znači i rađati novi

život i aktivno služiti rastu Božjega kraljevstva. Plod se pokazuje u tome da ljudi dolaze do vjere u Isusa i rastu u nasljedovanju.

S obzirom na Crkvu možemo pitati i o trajnim plodovima. Često su se provodile a i danas se provode mnoge akcije, organizirani zabavni i društveni događaji (eventi) ... s velikim troškovima i s puno oduševljenja. Pitanje je: Što je nakon 5, 10, 20 godina? Koji trajni učinci su iz toga izišli? Upravo u današnje vrijeme izostajanja vjere u Crkvi treba gledati na to: Gdje se događa rast? Što je uzrok? Kako možemo otkriti da se rast događa posvuda ondje gdje se sije sjeme osobne privrženosti Isusu Kristu, gdje se ljudi obraćaju i počinju živjeti iz osobnoga odnosa prema Isusu – poduprti zajednicom vjernika.

Isus govori: Plodovi ne mogu prevariti! *Bere li se s trnja grožđe ili s bodljike smokve?* Lažni proroci ne proizvode učinke koji dugoročno hrane ljude i site kao grožđe i smokve. Oni umjesto toga proizvode trnje i bodljike koje ljude budu i ranjavaju.

Svako stablo koje ne rađa dobrim plodom siječe se i u oganj baca. Lažnim prorocima, koji ljude vode na krive putove i ogrješuju o Božji narod (usp. Ez 22,27; Sef 3,3; Mt 10,16; Dj 20,29) Isus najavljuje sud. Oni će kao nekorisna stabla biti *posječeni i bačeni u oganj.*

Dvije vrste učenika: Mt 7,21-23

Ljudi mogu izdjelovati puno dobra pa ipak previdjeti odlučujuće:

Neće u kraljevstvo nebesko ući svaki koji mi govori: 'Gospodine, Gospodine!', nego onaj koji vrši volju Oca mogega, koji je na nebesima. Mnogi će me u onaj dan pitati: 'Gospodine, Gospodine! Nismo li mi u tvoje ime prorokovali, u tvoje ime đavle izgonili, u tvoje ime mnoga čudesa činili?' Tada ću im kazati: 'Nikad vas nisam poznao! Nosite se od mene, vi bezakonici!'

Isus očekuje od svojih učenika da nastupe kao proroci, da u njegovo ime izgone zloduhe i čine čudesa. Jer ovi će znakovi pratiti one koji uzvjeruju: u ime će moje izganjati zloduhe, novim će jezicima zboriti, zmije uzimati; i popiju li što smrtonosno, ne, neće im

nauditi; na nemoćnike će ruke polagati, i bit će im dobro (Mk 16,17-18). Isus svojim učenicima povjerava različite darove i karizme. Ali naposljetku ne vrijedi učinak, nego predanje srca volji Božjoj.

Vrijedi autentično predanje

Ljudi kojima je Bog povjerio posebne karizme ili službe, moraju biti posebno pozorni. Jer ljudi mogu za Boga i Crkvu činiti velike stvari u ime Isusa Krista, pomagati ljudima, činiti čudesa i izganjati zloduhe, čemu se mnogi dive, a da ipak iznutra ne žive po Božjoj volji. Darovi Duha i karizme nisu obilježje kvalitete autentična kršćanstva.

Ne poznam vas – Poznavati znači ljubiti, živjeti u prisnu odnosu srca. To pokazuje: Bog hoće uvijek i ponajprije naše srce, našu ljubav.

Na to je upozoravao već Mojsije: *Ako se u tvojoj sredini pojavi kakav prorok ili čovjek sa snoviđenjima pa ti iznese kakvo znamenje ili čudo; i to se znamenje ili čudo o kojem ti je govorio ispuni i onda ti on rekne: 'Pođimo sad za drugim bogovima kojih dosad ne poznaješ i njima iskazujmo štovanje', nemoj slušati riječi toga proroka ni sne toga sanjača; ta to vas iskušava Jahve* (Pnz 13,2-4). Ne vrijede uspjeh i čudo, nego osobna vjernost prema Gospodinu. Jedino to čini integritet osobe.

Neće u kraljevstvo nebesko ući svaki koji mi govori: 'Gospodine, Gospodine!', nego onaj koji vrši volju Oca mojega, koji je na nebesima. Pred Bogom ne vrijede riječima bogate ispovijesti ili uspješno služenje, nego samo i jedino je li Isus zaista Gospodar nad svakim područjem čovjekova života i vrši li ovaj volju Božju. O tome ne odlučuju izvanjska djela, nego nutarnji stav srca, nutarnja poslušnost.

Na to upućuje Isus kod prisnodobe o dvojici sinova: *Čovjek neki imao dva sina. priđe prvomu i reče: 'Sinko, hajde danas na posao u vinograd!' On odgovori: 'Neću!' No poslije se predomisli i ode* (Mt 21,28-29). Pobožne riječi mogu ostaviti dojam pred ljudima, ali ne i kod Isusa – naprotiv: *Što me zovete 'Gospodine, Gospodine!'*, a ne

činite što zapovijedam? (Lk 6,46). Čak se i pod pokrivalom služenja može kriti pobožna sebičnost. U vezi s time govori Isus: *Ne poznam vas, odlazite od mene, bezakonic!*

Duhovna svjetovnost

Papa Franjo je u Evangelium gaudium napisao nekoliko rečenica koje se doduše ne odnose točno na ovaj problem, ali su slične ovomu *Gospodine! Gospodine!* Papa Franjo naziva ovo *duhovna svjetovnost, koja se skriva iza privida pobožnosti ili čak ljubavi prema Crkvi, a sastoji se u traženju ne Gospodinove slave, nego slave ljudske i osobne dobrobiti. To je ono što je Gospodin predbacivao farizejima: 'Ta kako biste vi vjerovali kad tražite slavu jedni od drugih, a slave od Boga jedinoga ne tražite?' (Iv 5,44) Riječ je o suptilnom načinu da se traži 'svoje, a ne ono što je Isusa Krista' (Fil 2,21).* (EG 93)

Duhovna svjetovnost dovela je neke kršćane dotle da su zaratili s drugim kršćanima koji im stoje na putu u njihovoj težnji prema moći, ugledu, zadovoljstvu ili materijalnoj sigurnosti. Osim toga, neki prestaju živjeti iskrenu pripadnost većoj crkvenoj zajednici podržavajući duh isključivosti. Više no čitavoj Crkvi, s njezinom bogatom raznolikošću, oni pripadaju ovoj ili onoj skupini koja se osjeća različitim ili posebnom. (EG 98)

Ali to je nijekanje naše povijesti Crkve, koja je slavna upravo zato jer je povijest satkana od žrtava, nade, svakodnevne borbe, života utrošenog u služenje, postojanosti u napornu radu, jer sve je napravljeno 'u znoju našega lica'. Umjesto toga gubimo vrijeme na razgovore o 'onome što bi se trebalo učiniti'. (EG 96)

Onaj koji je podlegao ovoj svjetovnosti gleda na sve s visoka i izdaleka, odbacuje proročki glas braće, diskvalificira onoga koji ga stavlja u pitanje, neprestano ističe pogriješke drugih i opsjednut je izgledom. Srce mu je otvoreno samo ograničenu obzoru njegove imanentnosti i njegovih interesa. (EG 97)

Različiti temelji života: Mt 7,24-27

Na početku Besjede na gori poziva se Isus – a da o tome ne

govori – na Mojsija, velikog učitelja Božjega naroda i čini se da to opet čini ovdje na kraju Besjede na gori. Tako je Mojsije na kraju svoga velikog govora, kako nam je donesen u Starome zavjetu, stavio narod pred veliku odluku: *Uzimam danas za svjedoke protiv vas nebo i zemlju da pred vas stavljam: život i smrt, blagoslov i prokletstvo. Život, dakle, biraj, ljubeći Jahvu, Boga svoga, slušajući njegov glas, prianjajući uz njega, da živiš ti i tvoje potomstvo. Ta on je život tvoj, tvoj dugi vijek, da bi mirno mogao boraviti na zemlji za koju se Jahve zakle ocima tvojim: Abrahamu, Izaku i Jakovu da će im je dati* (Pnz 30,19-20). Ovu odluku iznosi sada Isus na kraju Besjede na gori i pred nas u jednoj prispodobi:

Stoga, tko god sluša ove moje riječi i izvršava ih, bit će kao mudar čovjek koji sagradi kuću na stijeni. Zapljušti kiša, navale bujice, duhnu vjetrovi i sruče se na tu kuću, ali ona ne pada. Jer – utemeljena je na stijeni. Naprotiv, tko god sluša ove moje riječi, a ne vrši ih, bit će kao lud čovjek koji sagradi kuću na pijesku. Zapljušti kiša, navale bujice, duhnu vjetrovi i sruče se na tu kuću i ona se sruši. I bijaše to ruševina velika.

Isus govori o dva čovjeka koji imaju puno toga zajedničkoga: obojica su Isusove riječi u Besjedi na gori čula i obojica marljivo grade. Jedina se razlika sastoji u temelju na kojemu grade. Jedan je svoju kuću gradio *na stijeni*, drugi *na pijesku*. Kuća ovdje znači život, kuća vlastitoga života.

Obje kuće izvana izgledaju jednako i stoje stabilno. To može dugo vremena biti tako, jer u Palestini je gotovo tijekom čitave godine velika suša. Ujesen može ponekad doći do velikih padalina. Tada može voda u bujicama izići iz klanaca. Što je kao krasna građevina, pretvara se nabujalu rijeku. Tada se pokazuje razlika: Kuća sagrađena na stijeni, odolijeva. Kuća sagrađena na pijesku se ruši i bude *potpuno uništena*.

Mudar ili lud?

Isus jednoga čovjeka naziva *mudrim*, drugoga *ludim*. To što ovu dvojicu međusobno razlikuje jest: Mudri djeluje prema riječima

Besjede na gori, ljudi ih samo uzima na znanje, ali ih ne provodi u djelo.

Stoga, tko god sluša ove moje riječi i izvršava ih, bit će kao mudar čovjek, jer riječi Besjede na gori nisu tu za raspravljanje, nego kao naputak za uporabu. U naputku za uporabu kod nekoga tehničkog uređaja proizvođač je objasnio mnoge mogućnosti koje je u aparat ugradio. Mi smo slobodni da te mnoge mogućnosti upoznamo i koristimo. Ali ne moramo nužno uvažiti naputak za uporabu. Samo se ne bismo trebali čuditi ako aparat pravo ne funkcionira.

Besjeda na gori pokazuje nam put u ispunjen život, u život djece svjetla. Pazimo li u vezi s time na naputak za uporabu, naš život dobiva siguran i čvrst oslonac. Mi živimo prema mogućnostima koje je Bog u nas položio. Dobivamo na zračenju i radimo na djelu koje će opstati za vječnost.

Lud čovjek u Bibliji je, neovisno o stupnju njegove inteligencije, označen kao luđak, idiot. Lud čovjek ima možda puno posla, uvijek je zaposlen, želi puno toga postići i pokrenuti, ali si ne uzima vremena da si postavi duboka pitanja života. Gleda samo na ono što dolazi najprije, na svoje planove i na površan uspjeh, a ne na kraj svoga života. Ali dokle god ne odgovorimo na pitanje koji je smisao našega života, odakle dolazimo i kamo idemo, nikada nećemo moći iskusiti jesu li naši planovi i odluke glupi ili mudri, ispravni ili krivi.

Zapljušti kiša, navale bujice, duhnu vjetrovi i sruče se na tu kuću ... Ove slike označuju konačni sud koji dolazi. Vjetrovi i oluje predstavljaju i opterećenosti života koje pogađaju i vjernika i nevjernika. Sada postaje očito na kojemu smo temelju gradili. Tko živi Besjedu na gori, ima oslonac i u najtežim situacijama. Kuća njegova života opstaje i na Božjemu sudu.

Zapljušti kiša, navale bujice, duhnu vjetrovi i sruče se na tu kuću i ona se sruši. Tko gradi na pijesku iskusit će to prije ili kasnije, najkasnije pak na sudu. Stajat će pred velikom gomilom ruševina. Naizvan je on možda imao velik uspjeh, možda je i u Crkvi bio štovan. Njegov život je bio ugodan, uspješan i sjajan. Ali sada je sve

zauvijek izgubljeno! Čovjek je bio glup, lud!

Isus završava Besjedu na gori s ovim upozorenjem: Učinak Besjede na gori: Mt 7,28-29. Mi imamo alternativu da svoj jedinstveni život gradimo na pijesku ili na stijeni Besjede na gori.

Učinak Besjede na gori: Mt 7,28-29

Kad Isus završi ove svoje besjede, mnoštvo osta zaneseno njegovim naukom. Ta učio ih kao onaj koji ima vlast, a ne kao njihovi pismoznanci.

Mnoštvo, dakle velik broj ljudi, slušalo je Isusa. Besjeda na gori ne odnosi se samo na mali broj elitnih kršćana, nego je određena za sve Isusove učenike. *Ovo mnoštvo osta zaneseno njegovim naukom.*

Što ih je zanimalo?

Izvorno su pismoznanci imali zadaću izrađivati prijepise Staroga zavjeta bez pogriješaka. Radi njihova dobra poznavanja tekstova sve su više u vezi s pitanjima tumačenja pitani za savjet i tako su sve više i više postajali učitelji Zakona. Njihov se autoritet temeljio na tome da su izričaje ranijih rabina u vezi s tekstovima mogli citirati.

Dok su pismoznanci uvijek citirali različita mišljenja učenih i uz to izlagali svoje vlastito mišljenje o učenju, Isus govori s apsolutnim autoritetom. Njegov se autoritet sastojao u snazi Njegove poruke i Njegove osobe. On ne donosi nikakav prilog raspravi. On govori kao Sin Božji: *Čuli ste ... a ja vam kažem.* To je volja Božja. O tome nema rasprave.

Mnoštvo u Njegovim riječima osjeća Njegovu božansku vlast. Ova božanska vlast vodi do osobnoga zahtjeva kojemu ne možemo izmaknuti. Tu postoje samo dva puta: Otvoriti se ili se zatvoriti.

Oskar Romero (1917.-1980.), nadbiskup u El Salvadoru je rekao: *Crkva koja ne izdjeluje krizu, Evanđelje koje ne prodrma, Božja riječ koja ne uđe pod kožu – kakvo je to Evanđelje?* Besjeda na gori hoće se uvući pod kožu. Hoće nam darovati puninu života. Tada se događa ono s čime je Papa Franjo započeo Apostolsku pobudnicu: *Radost Evanđelja: Radost Evanđelja ispunja srce i čitav život svakoga onog koji susretne Isusa. Oni koji prihvate njegovu ponudu spasenja*

oslobođeni su od grijeha, žalosti, duhovne praznine i osamljenosti. S Isusom Kristom radost se uvijek iznova rađa. (EG 1)

Posvješćivanje

Na kraju Besjede na gori hoće Isus u djeci svjetla učvrstiti životne temelje. On ih na to poziva

1. Što znači proći kroz uska *vrata*? Stojim li još uvijek pred vratima ili su ona iza mene?
2. *Prepoznat ćete ih po njihovim plodovima*. Gdje mi ovaj kriterij razlikovanja može pomoći?
3. Kako mogu svoj život graditi na *stijeni*?
4. Gdje sam već doživio pogođenost?

Molitva

Isuse, Tvoje riječi dodiruju. Iz njih izlazi snaga. Hvala za jasnoću Tvojih riječi koje nas traže i tako unaprjeđuju Tvoj život u nama. Tvoje riječi su tako važne jer smo mi neprestano u opasnosti da se upustimo u male lažne kompromise, a napustimo sjajan put Evanđelja.

Zato molimo: Dođi, Duše Sveti, učvrsti nas u odlučnosti da slijedimo Isusa na usku putu. Očuvaj nas od zbunjenosti i zaslijepljenosti od lažnih proroka. Očuvaj nas od svakoga oblika duhovne svjetovnosti da bismo u nezabludivoj vjernosti prema Isusu svojim darovima i karizmama donosili rod.

Duše Sveti, daruj nam sestre i braću u vjeri koji će nas opet i opet ohrabriti i htjeti poduprijeti u odluci da živimo kao djeca svjetla.

Duše Sveti, ispunjaj nas sve više da bismo svojim životom razveselili nebeskoga Oca. Amen.

Za male grupe

Sljedeći naputci za susrete malih grupa pretpostavljaju da je grupa upoznata s tijekom susreta malih grupa: Uvod, zahvaljivanje, slavljenje, dijeljenje vjere, supriopćivanje Biblije, provođenje u život kao i molitva i prošnja.

Sljedeći prijedlog se orijentira na susrete malih grupa, koje se sastaju barem svaka dva tjedna. Ukupno je za male grupe predviđeno 12 susreta. To znači: kod tri jedinice za male grupe je predviđeno da se u njima obrade dva poglavlja knjige. Naravno postoji mogućnost da se 15 poglavlja Pisma obradi i u 15 jedinica za male grupe. Materijala i sadržaja ima više nego dostatno.

Vodeći tim ili one osobe koje vode grupu, trebale bi ranije produbiti poticaje dotičnoga biblijskog teksta iz Besjede na gori,

kako bi mogli reagirati na moguće nesporazume. Također je moguće zajedno čitati pojedine odlomke tijekom susreta malih grupa. Pitanja dotičnih poglavlja mogu doći do izražaja kao dopuna i u razmjeni.

Između susreta malih grupa svi su pozvani da prodube tekst koji se obrađuje i slijede ovdje sljedeće poticaje za razmišljanje. Na pitanja koja se pojave kod dotičnoga susreta male grupe može se odgovoriti kod razmjene, kao: Što me je pokrenulo pri čitanju teksta i pri osobnome razmišljanju? Stoga se dolje samo kod uvodnoga susreta izrijekom upućuje na razmjenu.

Pod *Provesti u život* i *Vlastite misli* bilježi se ono što me je osobno kod susreta oslovlilo i što želim dalje slijediti i provoditi.

S *Naputcima u vezi s molitvom* upućuje se na to za koju milost u maloj grupi na kraju jedni za druge mogu moliti. Tu je, kao i kod razmjene, dobro primijeniti različite metode.

Prvi susret:

Uvod u Besjedu na gori:

Mt 4,12-5,2

Razmjena

Što mi pada na pamet kad čujem *Besjeda na gori*?

Gdje i kako sam posljednjih dana opazio Božju nazočnost?

Provesti u život i vlastite misli

Naputak u vezi s molitvom

Na kraju susreta mogu svi moliti za novo, produbljeno Da

nasljedovanju Isusa i za novo slušanje Duha Svetoga za put.

Promišljanje

Jesam li Isusov učenik-učenica? Kad sam donio odluku za to?

Što se tako promijenilo u mom životu?

Odluku za nasljedovanje Isusa i za život pod Božjim gospodstvom mogu obnoviti sada u jednoj molitvi:

Drugi susret:
Blaženstva:
Mt 5,312

Provesti u život i vlastite misli

Naputak u vezi s molitvom

Na kraju susreta možemo razmijeniti gdje smo iskusili pritisak, ismijavanje... od svijeta i moliti jedni za druge za dar jakosti i otvorenosti.

Promišljanje

Mogu proći pojedina Blaženstva i oćutjeti što od toga u meni već živi (makar i samo početno), a što Isus naziva blaženim?

Blago siromasima duhom...

Blago ožalošćenima...

Blago krotkima...

Blago gladnima i žednima pravедnosti...

Blago milosrdnima...

Blago čistima srcem...

Blago mirotvorcima...

Blago progonjenima zbog pravédnosti...

Blago vama kad vas – zbog mene – pogrde i prognaju i sve zlo slažu protiv vas!

Treći susret

Sol i svjetlo:

Mt 5,13-16

i

Daleko veća pravednost:

Mt 5,17-20

Provesti u život i vlastite misli

Naputak u vezi s molitvom

Na kraju susreta možemo moliti jedni za druge da poziv da budemo sol i svjetlo prihvatimo i živimo potpuno radosno.

Promišljanje

Koji učinak ima sol?

Vi ste sol zemlje... Vi ste svjetlost svijeta! Koji utjecaj na društvo nam Isus povjerava?

Živim li kao svjetiljka koja povremeno gubi kontakt: katkada pokazujem svoje kršćanstvo, katkada ga pak skrivam?

Koje „rane“ u Crkvi i društvu ne smiju prebrzo biti prekrivene?

Što govore sljedeći tekstovi o našoj osposobljenosti po Bogu?

A Bog mira, koji po krvi vječnoga Saveza od mrtvih izvede velikoga Pastira ovaca, Gospodina našega Isusa, osposobio vas za svako dobro djelo da vršite volju njegovu, činio u nama što je njemu milo, po Isusu Kristu, komu slava u vijeke vjekova. Amen (Heb 13,20-21).

Bog u svojoj dobrohotnosti izvodi u nama i htjeti i djelovati (Fil 2,13).

A Bog moj ispunit će svaku vašu potrebu po bogatstvu svome, veličanstveno, u Kristu Isusu (Fil 4,19).

Dakle, je li tko u Kristu, nov je stvor. Staro uminu, novo, gle, nastalo! (2 Kor 5,17).

Dat ću vam novo srce, nov duh udahnut ću u vas! Izvadit ću iz tijela vašega srce kameno i dat ću vam srce od mesa. Duh svoj udahnut ću u vas da hodite po mojim zakonima i da čuvate i vršite moje naredbe (Ez 36,26-27).

Vjerujem li da Bog sve ovo može i hoće izdjelovati i u mom životu?

Četvrti susret:
Sukob s bližnjim:
Mt 5, 21-26

Provesti u život i vlastite misli

Naputak u vezi s molitvom

Možda je nekome u grupi teško pomiriti se s nekim. Moliti za njega-nju i za nepomirene obitelji, ljude, grupe ... u župi i u svijetu.

Promišljanje

Čime Isus proširuje zapovijed: Ne ubij? Koji izazov je to za mene?

Kako normalno postupam sa svađom i sukobima? Gutam li to, eksplodiram li ili tražim neki srednji put?

Papa Franjo piše: Ako se na nekoga ljutimo, trebamo Gospodinu reći: *Gospodine, ljut sam na njega, na nju. Molim te za njega i za nju ... Na koga se to upravo sada odnosi?*

Pripazite da se tko ne sustegne od milosti Božje, da kakav gorki korijen ne proklija pa ne unese zabunu i ne zarazi mnoge (Heb 5,15). Opažam li u sebi sjeme ili korijene gorčine ili cinizma?

Peti susret:

O vrijednosti braka:

Mt 5,27-32

Provesti u život i vlastite misli

Naputak u vezi s molitvom

Kod prisutnih supružnika i parova (i kad je prisutan samo jedan od partnera) i za brakove u krizi možemo moliti za obnovu milosti sakramenta ženidbe i za ljubav u odnosu. Za sve je moguće moliti za čistoću u seksualnoj ljubavi.

Promišljanje

Što brak drži životnim i štiti ga? Kako iskusujemo to u našem braku? Kako možemo produbiti zajedništvo s Isusom u braku?

Isus pokazuje da je disciplina oka, svijeta misli, dodirâ i nogu iznimno važna za ispravno postupanje sa snagom seksualnosti. Gdje smo tu danas ugroženi?

Koji bi od takvih bolnih zahvata *iščupaj ga* mogao biti u mom životu?

Kojim putem mogu ići rastavljeni koji ozbiljno uzimaju Isusovu riječ?

Šesti susret:

Oslobađajuća iskrenost:

Mt 5,33-37

i

Odgovoriti iznenađujućom dobrotom:

Mt 5,38-42

Provesti u život i vlastite misli

Naputak u vezi s molitvom

Ranjeni osjećaji blokiraju i nas i naše odnose s drugima. Možemo moliti jedni za druge za ozdravljenje konkretnih odnosa.

Promišljanje

Poznajem li strah da sebe takva kakav jesam, pokažem sa svojim osjećajima, mislima i strahovima? Što mi daje snagu da sebi i drugima mirno priznam: Eto, takav sam! Gdje mi je mučno pogledati u lice istini? Zbog čega?

Kako se ponašam kad drugi (primjerice poslodavac, kolege ...) očekuju da lažem ili izvrnem istinu?

Postoji osnovno načelo: Istinu treba reći u ljubavi, a ljubav može čekati dok dođe pravi trenutak. Vrijedi li to i za laži iz nužde? Jesu li one opravdane? Ako jesu, u kojim situacijama?

Zamišljam si konkretnu situaciju gdje sam povrijeđen, gdje se prema meni postupilo nepravedno ili srdito i pitam se: kako se u ovoj situaciji može nešto promijeniti? Kako bi Bog mogao u tome početi vladati?

Sedmi susret:
Posebnost: Ljubav prema neprijatelju:
Mt 5,43-48

Provesti u život i vlastite misli

Naputak u vezi s molitvom

Možemo jedni za druge moliti za milost da nebeski Otac bude u svemu nedvojbeno naša orijentacijska točka, i mi se odlučimo za ljubav prema neprijatelju.

Promišljanje

Najprije se smijem radovati da sam bezuvjetno ljubljen i prihvaćen i da Njegovu ljubav ne mogu nikada izgubiti! U vezi s time mogu napisati kratku molitvu:

Nebeski Otac se raduje svakomu dobru koje na nama otkrije, jer tada smo već bliže slici na koju nas on želi preoblikovati. Što je On na meni već promijenio?

Koji su moji *neprijatelji*?

Božji dobri pogled hoćemo sada primijeniti na našega *neprijatelja*, kod kojega najčešće vidimo samo negativne stvari. Tako ću sada napisati sve dobro (dobra svojstva, dobra djela ...) *neprijatelja* i svaki dan Bogu zahvaliti za to. Smijem biti napet što će se promijeniti.

Po kojim djelima mogu svomu *neprijatelju* dati jedan znak ljubavi?

Budite dakle savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski. Po čemu se razlikuje savršenost od perfekcionizma i od nepogrješivosti?

Osmi susret:
Živjeti pred Božjim licem:
Mt 6,1-18

Provesti u život i vlastite misli

Naputak u vezi s molitvom

Možemo moliti jedni za druge da sami sve više pred Bogom, a ne samo pred ljudima živimo. Isto tako da budemo osjetljivi gdje i kako nas nebeski Otac poziva na davanje milostinje, molitvu i post.

Promišljanje

Gdje živim iznutra pred očima ljudi, s obzirom na njih? Što to čini u meni i kod drugih?

Milostinja, dati velikodušno (desetinu): Koja iskustva me u tome jačaju?

Koji osjećaji mogu doći kad se u crkvi moli preko dana?

Očenaš: koju rečenicu u praksi ne uzimam posve ozbiljno? Bi li bilo dobro Očenaš, primjerice, zabraniti jednu godinu da bi ga iza toga molili svjesnije i ispravnije?

Koji duhovni smisao ima post?

Postim li? Kako, gdje i za što? (smisao)

Deveti susret:
Imati srce i povjerenje u Oca:
Mt 6,19-24
i
Prava i lažna briga:
Mt 6,25-34

Provesti u život i vlastite misli

Naputak u vezi s molitvom

Možemo moliti jedni za druge za milost da bismo razlikovali prave od lažnih briga i za odlučnost da prave brige živimo opušteno

čitavim srcem.

Promišljanje

Doista, gdje ti je blago, ondje će ti biti i srce (Mt 6,21). Što se odnosom prema velikome blagu s obzirom na zemaljsko blago promijenilo?

Je li imetak, novac ... po sebi nešto loše? Ili gdje započinje zarobljenost?

Iz jednoga pisma Majke Terezije: „Danas vas molim za jedno: Više ne šalžite novac ... dok sve ne potrošimo. Tada ću vas ponovno moliti. Želim zajedno s vama oćutjeti radost da potpuno ovisimo o božanskoj providnosti.“ Kako razmišljam o tome?

Čitaj 2 Ljet 20,1-24: Kako je molio Jozafat usred ove ugroze? Na što je najprije gledao?

U nastavku tri koraka kako možemo brige povjeriti nebeskomu Ocu. Petar piše: *Svu svoju brigu povjerite Njemu, jer On se brine za vas* (1 Pt 5,7). *povjerite* – kako to biva?

1. Mi se odlučujemo vjerovati Ocu i dati Mu svoje brige. Dati znači ostaviti svoju predodžbu kada i kako se ove brige i nakane trebaju riješiti. O svemu tome smije sada određivati Otac u Svojoj ljubavi i mudrosti. Ja sam spreman primiti iz Njegove ruke kako On providi. Ove brige mogu sada napisati:
-

2. Kao znak našega povjerenja zahvaljujemo Mu što je brige preuzeo i već ih započeo rješavati. Kad nas brige ponovno zaokupe i muče, obnovimo svoje povjerenje u spontanjoj molitvi: Hvala ti što si...

3. Pitamo nebeskoga Oca: Pokaži mi koju suradnju za rješenje ovoga problema očekuješ od mene. Što je moj doprinos? Ovo mogu zabilježiti:

Deseti susret:

Postupanje s kritikom i Svetim:

Mt 7,1-6

Provesti u život i vlastite misli

Naputak u vezi s molitvom

Možemo jedni za druge moliti milost da osjeća je ljutnje, ohole i kritičke misli možemo ponajprije zadržati u sebi. Zatim za odvažnost i profinjeni osjećaj da braći i sestrama pokažemo u ljubavi pravi put.

Promišljanje

Kritiziram li druge? Što na drugomu kritiziram? Je li moja kritika opravdana?

Kakav je moj sud prema meni samomu? Sudim li o osobama koje su mi bliske strože nego o strancima?

Što osjećam kad kritiziram? Kako s time postupam?

Meni pak nije nimalo do toga da me sudite vi ili bilo koji ljudski sud; a ni ja sam sebe ne sudim. Doista, ničega sebi nisam svjestan, no time nisam opravdan: Moj sudac je Gospodin (2 Kor 4,3-4). Što ovo znači za mene?

Gdje izbjegavam pozivanje na red? Koje to posljedice ima?

Kako je bilo meni kad su me drugi ljubazno upozorili na nešto krivo (loše)?

Što mogu učiniti kad drugi grde bližnje ili o njima loše govore?

U Svetome susrećemo samoga *Svetoga*. Kada mogu ohrabriti i druge

da prime svetu pričest. Koji preuvjeti moraju za to postojati?

Jedanaesti susret:

Moliti s potpunim pouzdanjem i aktivno ljubiti:

Mt 7,7-12

Provesti u život i vlastite misli

Naputak u vezi s molitvom

U opasnosti smo da nebeskoga Oca ne uzmemo ozbiljno i ne računamo konkretno s Njegovim uslišanjem i Njegovim zahvaćanjem. Zato možemo moliti jedni za druge za više vjere.

Promišljanje

Po čemu je kod mene raslo povjerenje u nebeskoga Oca?

Imam li ponekad u srcu dvojbe da je Otac uistinu samo dobar i da daje samo dobro?

Kamen i kruh: Jesam li u svome životu imao iskustvo *protivna (suprotna)* uslišanja: da se ono što je izgledalo kao kamen pokazalo kao kruh?

Bog čini puno toga ovisnim o mojoj i našoj molitvi punoj vjere. Koju priliku i odgovornost to sadrži?

Istinsko dobro jest Duh Sveti, osoba, odnos: *Koliko će više Otac nebeski dati onima koji ga zamole.* Nebeski Otac dariva uvijek Duha Svetoga ako Ga molimo s vjerom. Što čini Duh Sveti?

Zlatno pravilo – *Sve dakle što od drugih očekujete, činite i vi njima* – možemo formulirati i ovako: Što bi ti, *Isuse*, u ovoj situaciji učinio da bi ovomu čovjeku dao iskusiti Božju ljubav. Što se mijenja kad tijekom jednoga dana u svim situacijama živim prema ovome pitanju?

Dvanaesti susret:

Biraj život!

Mt 7,13-29

Provesti u život i vlastite misli

Naputak u vezi s molitvom

Na kraju Besjede na gori možemo zahvaliti za blagoslov i snagu ovih riječi. Svaka osoba može navesti i nakanu gdje ubuduće želi odlučnije živjeti kao dijete svjetla. Za to možemo moliti.

Promišljanje

Na kojemu se putu nalazi čovjek koji nije donio osobnu odluku za Isusa? Zbog čega?

Uđite kroz uska vrata! Što ovo meni i drugim čini teškim?

Svako dobro stablo donosi dobre plodove: Gdje su u posljednjih 5 do 20 godina plodovi rasli? Što su razlozi tomu? Što možemo iz toga naučiti?

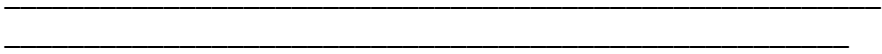
Koji lažni proroci nastupaju danas u *ovčjemu ruhu*? Što navješćuju?

Koja opasnost može postojati kod vježbanja darova Duha, u uspjehu, u Crkvi...? Zbog čega?

Koje *oluje* pogađaju danas ljude u životu i traže mnoge gubitke?

Na čemu gradim svoj život? Što bi srušilo temelj moga života: gubitak partnera ili obitelji, gubitak zdravlja, gubitak zvanja, gubitak dobrog glasa...?

Živite kao djeca svjetla!

Naputci u vezi s literaturom

Benedikt XVI., Ratzinger Joseph: Isus iz Nazareta, 1. dio: Verbum (2007)

Franjo, Papa: Citati iz Evangelium Gaudium, KS Zagreb 2013.

Gumbel, Nicky: Herausfordender Lebensstil (Izazovni stil života).

Edition Alpha. Projektion J. Verlag. Njemačko izdanje 1996 By Gerth Medien. Asslar.

Limbeck, Meinrad: Mathäus-Evangelium. Stuttgarter Kleiner Kommentar. Neues Testament 1. (Matejevo evanđelje. Stuttgartski kratki komentar. Novi zavjet 1.) Verlag katholisches Bibelwerk Stuttgart, 1986.

Lohfink, Gerhard: Wem gehört die Bergpredigt? (Komu pripada

Besjeda na gori?) Verlag Herder, Freiburg im Breisgau 1988.
Plinke, Jens: Bibel aktuell. Arbeitskreise für Bibelkreis, Hefte 7.
Thema: Bergpredigt 1. (Biblija aktualno. Radne grupe za kružok Biblije, Bilježnica 7. Tema: Besjeda na gori I. Nakladnik: Služba za misionarsko služenje Evangeličke zemaljske crkve u Württembergu 1982.

Scazzero, Peter: Glaubensriesen-Seelenzwerge. Geistliches Wachstum und emotionale reife (Vjerski divovi-duševni patuljci. Duhovni rast i emocionalna zrelost). Brunnen Verlag Giessen, 6. izdanje 2014.

Schweitzer, Hartmut: Die Bergpredigt. Leben mit eigenem Stil. Lebendige Klein gruppen (Besjeda na gori. Živjeti s vlastitim stilom. Životne male grupe). Brunnen Verlag Giessen. 11. izdanje 2012.

Schweitzer, Ortwin: Bibel aktuell. Arbeitskreise für Bibelkreis. Hefte 8-9. *Thema: Bergpredigt II-III.* (Biblija aktualno. Radne grupe za kružok Biblije. Bilježnice 8-9. Tema: Besjeda na gori II-III.) Nakladnik: Služba za misionarsko služenje Evangeličke zemaljske crkve u Württembergu 1982.

Sendker, Karl: Die Grundbotschaft Jesu. Geistliche Betrachtungen zur Bergpredigt. 7 Vorträge eines Bibelseminars im Kloster Neustift in Brixen (Temeljna Isusova poruka. Duhovna razmatranja u vezi s Besjedom na gori. 7 predavanja biblijskoga seminara u samostanu Neustift u Brixenu (22.10.-24.10.2014.). www.karl-sendker.de

Stock, Klemens: Jesus, Kunder der Seligkeit. Betrachtungen zum Mathäusevangelium (Isus navjestitelj blaženstva. Razmatranja uz Matejevo evanđelje). Tyrolia-Verlag Innsbruck 1986.

Venez, Hermann-Josef: Die Bergpredigt. Biblische Anstöße (Besjeda na gori. Biblijski poticaji). Patmos Verlag Düsseldorf/Kanisius Verlag Freiburg Schweiz 1987.

Korica

Živite kao djeca svjetla

„Od kršćanstva je prije svega Besjeda na gori istinita, ali kršćani ne čine to što ona uči. To što je istinito, moguće je iskusiti jedino to i čineći“ (Mahatma Gandhi).

Besjeda na gori je sažetak Isusova učenja. Ali ona je još puno više: pokazuje nam Božji životni program. Hoće nas uvesti u Isusov božanski stil života i po Duhu Svetome za to osposobiti. Gdje se ljudi upuste u ovu poruku, tu oni počinju živjeti „kao djeca svjetla“ (Ef

5,8). Jedno nadahnjujuće duhovno tumačenje Besjede na gori s 12 razrađenih susreta malih grupa.

Sadržaj:

Predgovor

1. Uvod u Besjedu na gori: Mt 4,12-5,2
2. Blaženstva: Mt 5,31-2
3. Sol i svjetlo: Mt 5,13-16
4. Daleko veća pravednost: Mt 5,17-20
5. Sukob s bližnjim: Mt 5, 21-26
6. O vrijednosti braka: Mt 5,27-32
7. Oslobađajuća iskrenost: Mt 5,33-37
8. Odgovoriti iznenađujućom dobrotom: Mt 5,38-42

9. Posebnost: Ljubav prema neprijatelju: Mt 5,43-48
10. Živjeti pred Božjim licem: Mt 6,1-18
11. Imati srce i povjerenje u Oca: Mt 6,19-24
12. Prava i lažna briga: Mt 6,25-34
13. Postupanje s kritikom i Svetim: Mt 7,1-6
14. Moliti s potpunim pouzdanjem i aktivno ljubiti: Mt 7,7-12
15. Biraj život! Mt 7,13-29

Za male grupe

Živite kao djeca svjetla!

Literatura

Naslov originala:

Leo Tanner, **Lebt als Kinder des Lichts!**
Eine geistliche Auslegung der Bergpredigt
WEG-Verlag

© CH-9034 Eggensriet 2015.

Leo Tanner, **Živite kao djeca svjetla**
Duhovno tumačenje Besjede na gori
S njemačkoga preveo i priredio Pavao Madžarević